

ลักษณะความประณีตบรรจงในการใช้ภาษาของคอกไม้สด

คอกไม้สด เป็นนักเขียนที่คนทั่วไปยกย่องกันว่ามีความประณีตบรรจงมาก ในเรื่องการใช้ภาษา ที่เป็นเช่นนี้เพราะคอกไม้สดเป็นนักเขียนที่รับผิดชอบในการใช้ภาษาโดยยึดหลักที่ว่า การที่จะทำให้ผู้อื่นเข้าใจบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการจะบอกนั้น "ภาษา" เป็นเครื่องมือที่จะช่วยสื่อความหมายได้คือ คอกไม้สดกล่าวกับ สมภพ จันทรประภา ว่า "ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเขียนหนังสือก็คือภาษาไทย การที่จะเขียนหนังสือได้ก็ขึ้น ต้องมีภาษาไทยอยู่ในมือให้พร้อมที่จะหยิบใช้ได้ทุกโอกาส"¹

ความประณีตบรรจงในเรื่องภาษาของคอกไม้สดในที่นี้คือ ความละเอียดลออ ความงดงามในการใช้ภาษาได้เหมาะสมทั้งทางคำและทางคำความ ทางคำ คำ จะพิจารณาว่าใช้คำได้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคลและความหมาย ใช้คำให้ผู้อ่าน เห็นภาพและเกิดความรู้สึกคล้อยตาม ทางคำความ มีการลำดับความ สร้างความสมดุล ในความ ใช้ความเปรียบเพื่อให้เห็นภาพและเกิดความรู้สึก มีความเป็นเอกภาพในงานเขียน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากความรับผิดชอบและความสนใจทางคำภาษา มีความละเอียดลออและความประณีตในการสร้างงานได้สมบูรณ์แบบ ตัวอย่างต่อไปนี้ จะชี้ให้เห็นความสนใจและเอาใจใส่ในเรื่องการใช้ภาษาของคอกไม้สด ซึ่งทำให้ คอกไม้สดสร้างวรรณกรรมอันเป็นที่ยกย่องว่าใช้ภาษาได้ประณีตบรรจงหมดจดงดงาม

คอกไม้สดเป็นนักเขียนที่ระมัดระวังในเรื่องการใช้ภาษา ดังจะพบว่าใน วรรณกรรมคอกไม้สดจะสอดแทรกความรู้ เรื่องภาษาให้กับผู้อ่านเสมอและการสอดแทรก ในเรื่องภาษานี้คอกไม้สดทำได้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ผู้อ่านอ่านแล้วไม่เหมือนกับอ่าน คำว่าเรื่องการใช้ภาษา นับเป็นความสามารถของคอกไม้สด ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

¹สมภพ จันทรประภา, ชีวิตและงานของคอกไม้สด (กรุงเทพฯ : อมร-การพิมพ์, 2529), หน้า 48.

"พอ 2 คนนี้ชื่อ ฉลองกับชะลอ" อัมพรบรรยายต่อไป "คุณหลวงประกอบา ชื่อตัวชื่อเฉยิว ตัว ฉ หั่งนั้นเห็นใหม่ เพราะคุณอาชื่อฉัตร"

"ชะล่อนะตัว ฉ ค้วยหรือ" บุรุษก็ขึ้น "จริงนะ" อัมพรรับทูลางหัวเราะ "ใครเป็นคนตั้งชื่อแกตาชะลอ" "แมครับ" "มินาละ" อัมพรว่าและหัวเราะ อย่างขมขื่นยั้งยั้ง หั่งนี้เพราะหลอนนึกถึงในสมัยที่หลอนยังเขี้ยวและอยู่กับ พระยารัตนาที่กับคุณหญิงที่เกาะสิงคโปร์ ที่เสียงของหลอนโคเคยสุอนให้ หลอนอ่าน ชะ วา ฉะ กับ ละ วา ฉะ รวมความก็คือ แกสอนให้หลอนอ่าน อักษรคำทุก ๆ ตัวอย่างอักษรสูงนั่นเอง (กรวมเกา หน้า 185)

คอกไม้สคยกตัวอย่างเกี่ยวกับการสอนภาษาที่ผิด มาสอดแทรกในคำพูด ของตัวละคร ชี้ให้ผู้อ่านเห็นเรื่องข้อผิดพลาดในการอ่านอักษรสูง อักษรต่ำ

"แหม ช่างอุทศาสตร์ผู้คณอน ราวูกะมันจะรู้ภาษา" "ด้ค" งามพิศแก่ "ล้มเสียวแฉวหรือ ด้คเจาหนี ด้คคยา" ด้คหรือด้ค หมามันก็ไมรูจักภาษา นอกจากจะควาคูมัน... หลวงเอนกา คิมเบียร์แฉวทวนคำ "ด้ค ด้ค" โคยไชประโยชน์ทาง ๆ กับหลายประโยชน์ ในที่สุดจึงว่า "ถูกแฉะ ถูกของ งามพิศ" แฉวหันไปทางปัดค้ำเกอ "ด้คแปลว่า เลื่อน ด้คแปลว่า เปรียน ถูกใหม่อะไร" "..." "ยังมีคำว่า "ถูก" อยู่อีกคำหนึ่ง ที่สมัยนี้คนไขกันเสียว จนแฉะ "ถูก" แทกอนนี้เราไขกันสำหรับ ถูกตะ ถูกควา แทเคี้ยวนี้ขวาก็ ถูกกิน รดก็ถูกนึ่ง ถูกคอรับ พังแฉวอยากถามคควา "ควยก้ำมัน หรือควย เกือก"... "แต่มันเป็นความงอกเงยของภาษาไมใช่หรือครับ" "มันไมงอกเงย นะซี มันหุ แทกอนคำว่า "ถูก" เคยไชไปในทางเสียว เช่น เจาเมืองถูกขาย ก็กองแปลว่า มีอะไรมุด ๆ อย่างนอญก็กองเหม็นสุะไอ แทเคี้ยวนี้ นายอ้ำเกอ เลื่อนเป็นเจาเมือง ก็ไขคำว่าถูกเลื่อน ทกลงคำว่า "ถูก" ก็ไม่มีความหมาย อะไรเลยนอกจากจะวังเขาหาไวยากรณฝรั่ง หรือคุณเห็นว่ายังง"

(อุปศิเทศ หน้า 329, 334-335)

"...นอญมูเป็นพวกคุณหลวง เจ้าพเจ้ากุดอนเป็นที่หนึ่ง แลด้กัแกทุก อะไรมูไมรูเรื่องละก็ แกโกรธเอาควย หวาวหุปาทาเถื่อน" "หุปาทา เทคนะ ไมใช่เถื่อนหรือ" หลวงชาญา แก "เทค" ของคุณหลวงสะกค ยังงคคะ?" "ไมทราบครับ ผมเห็นเขาสะกคกักันควย ค แทดาไทมสะกค. ผมจะสะกคควยที่ว ค เพราะหัดคของผมมีอยู่ว่า ยังง ๆ ก็ยัด กน กก กค กข กม เกย ไวกอน" "แลวมันคิกันยังงใจ" "เทค" กับ "เทศ" ประจิคกรตาม "ความหมายอันเคี้ยวกันแฉะ แปลว่าไมใช่ไทย" "ขอบใจคุณสุนทรี ที่ตามถึง ตัวสะกคขึ้น" สหัสนวา "เมื่อตะกัผมไมเขาใจว่าหลวงชาญา วาอะไรผม" แทถึงเขาใจแฉวก็ไมโกรธ ไมใช่หรือคะ? "ก็มันจริงของเขา จะโกรธยังง" "อีกประการหนึ่ง มันถูก "ปมเชือง" มันไมถูก "ปมคอย" ประจิคกรว่า "ไมจริงเลย"

สุดท้ายนี้คัดค้าน "ผมถือว่า การไม่รู้ภาษาไทยนี้เป็นจุดอ่อนแอของ ผม เป็น "ปมค้อย" ไม่ใช่ "ปมเชื่อง" เป็นอันขาด" (อุบัติเหตุ หน้า 481-482)

ตัวอย่างนี้คือดอกไม้สดชี้ให้เห็นการสะกดคำพร้อมทั้งอธิบายคำแปลให้ทราบ และยังคงแสดงความคิดเห็นทางคำผ่านทางการสนทนาของตัวละคร แสดงให้เห็นว่า การไม่รู้ภาษาไทยเป็นปมค้อยอย่างหนึ่ง

"ปีศาจหัวที่สามชื่อความเกียจคร้าน ไคยีนไหมพอกกลาง เกียจคร้านกับ ชีเกียจนะ คำเดียวกัน คอยฟังให้ที ความชีเกียจให้โทษอย่างไรบ้าง..."

(นิค ๆ หนอย ๆ หน้า 240)

"สงสัยว่าบุรุษที่น่าเหมือนน้ารักนุชไหมหนอ" "เหมือน" หญิงสาวรับอย่างหนักแน่น "ทำไมจะไม่เหมือน น้าพุงน้ารักเขาไร นุชก็รักน้าพุงน้าเขาไรนั้น จะมากกว่าควยช่าละกระดูกมัง" "ไม่ใช่" พุงน้าคน เงยหน้าขึ้นมองคุณหนูหลอน "เหมือนกับเขาไม่ใช่คำเดียวกัน นุชไม่เข้าใจหรือ" (กรรมเกา หน้า 185)

ดอกไม้สดไม่เพียงชี้เรื่องการสะกดคำผิดหรือถูกเท่านั้น แต่ดอกไม้สดชี้ให้เห็นผู้อ่านได้เข้าใจความหมายของคำ ให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของความหมายของคำ แสดงให้เห็นว่าในการเลือกใช้คำแต่ละคำต้องคำนึงถึงความหมายของคำนั้น ๆ ด้วย

วิมลนึ่งคุเงียบ ๆ ทางเบื้องศีรษะของเขา ไม่ชำนาญออกผงกตัวขึ้นตั้งพาด แล้วลุกขึ้นว่า "คุณที่ศรีบิ คุณที่กอมมศรีศรีบิ" "กล่อม" วิมลแก่ "อะไรพูดกอม คุณเป็นลูกเจ๊กอยู่" "กล่อม กล่อม" นายออกหวนคำเพื่อให้แน่ใจ "ศรีศรีบิ ศรีศรีบิ กล่อม"

(บุคิ หน้า 389)

ตัวอย่างนี้คือดอกไม้สดต้องการให้ผู้อ่านเห็นการออกเสียงอักษรควบกล้ำว่า ควรจะฝึกการออกเสียงควบกล้ำให้ถูกต้อง ถ้าออกเสียงไม่ถูกต้องก็ไม่ใช่นคนไทย ดังนั้นเมื่อไคยีนใครออกเสียงไม่ถูกต้องควรห้วงคิงแก่ไซ

"ชื่อญูปลูกเจ้าคะ" "นั่นไหมละ บายจีบ ขอให้ไค้คหรืออะไรให้มันสั้น ไหมมุก" "ไซ! พี่ใหญ่ก็" อีกคนหนึ่งกล่าวพร้อมหัวเราะ "อวยวาแตกแมงจับคนโก ๆ กวาบิ มีการศึกษาศึกวานิ ก็ไม่วายที่จะเที่ยวศคหรืออะไร ๆ ให้เสียความ อย่างมหาวิทยาลัยยังงิ เขาเรียกวานหาวิทยหรือมหาคือ ๆ เท่านั้นเอง ไครทนโคไหม" (นิแหละโลก หน้า 2)

คอกไม้สคแสดงความคิดเห็นผ่านตัวละครเกี่ยวกับเรื่อง การพูดให้เต็ม ๆ คำ
ไม่ควรศกคำ

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า คอกไม้สคสร้างงานด้วยความคิดที่คมชัดมาก
ซึ่งให้ผู้อ่านได้เห็น ใ้เข้าใจบางสิ่งบางอย่างในเรื่องภาษาและการใช้ภาษาให้ถูกต้อง
สำหรับเรื่องนี้ รัชจวน อินทรกำแหง กล่าวว่า

คอกไม้สคเป็นผู้ที่พิถีพิถันอย่างยิ่งในการผลิตงานของเข้ออกสู่สายตาประชาชน
เขาเจออย่างนี้จะกล่าวว่า เข้อยู่ในประเภทคนหัวเกาที่นิยม "คุณภาพ" มากกว่า
"ปริมาณ" ซึ่งเมื่อโคสมีผลงานเขียนของเขาแล้ว จะพบว่า เขมีความพิถีพิถันมาก
ทั้งแก่การเลือกใช้คำ การเรียงร้อยคำเขาเป็นประโยค ตลอดจนการลำดับความ
สามารถกระทำโดยสานกลมกลืนกันเป็นอันดี²

คอกไม้สคเป็นนักเขียนที่พิถีพิถันในเรื่องของภาษา เป็นเหตุให้คอกไม้สคใช้
ภาษาได้อย่างประณีตบรรจงทั้งทางคำและทางความ

ก. ความประณีตบรรจงในคำ

1. ใช้คำได้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

มีผู้กล่าวว่า "คำเหมาะอยู่ในที่ที่เหมาะสม เปรียบเหมือนการวางตัวบุคคลให้
ทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพและความสามารถ ย่อมได้งานที่มี
ประสิทธิภาพสูง"³ คำกล่าวนี้จะได้เห็นได้จากงานวรรณกรรมของคอกไม้สค ที่รู้จักเลือก
จัดวางคำลงในตำแหน่งได้เหมาะสมกับกาลเทศะก็คือ เหมาะสมกับเวลา สถานที่
รวมทั้งบุคคลด้วย

คอกไม้สคเลือกใช้ภาษาได้เหมาะสมกับงานเขียน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องคำ
ประโยค หรือความ คอกไม้สคทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลต่อไปนี้จะชี้ให้เห็นว่า
เขมีความประณีตบรรจงในการใช้ภาษาเพียงใด

² รัชจวน อินทรกำแหง, ชีวิตและงานของคอกไม้สค (กรุงเทพฯ :
อมรการพิมพ์, 2529), หน้า 5.

³ สิทธา พิณจตุรกาล และคนอื่น ๆ, การเขียน พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ :
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2516), หน้า 26.

1.1 ทอกไม้สกแยกส่วนที่ใช้ในภาษาพูดออกจากส่วนเขียน
โดยใช้เครื่องหมายัญประกาศเกี่ยวกับคำที่ใช้เป็นภาษาพูด

หญิงสาวไม่สนใจในคำพูดประโยคสั้น เพราะอุคมเป็น 'คูหนู' ของมาท
 เด็กหนุ่มน้องชายของวิมล ในทางที่จะหาของกล่าวร้ายต่อสุใจเสมอ หลอนทอมแก่
 เพียงประโยคสุดท้าย (บุคิ หน้า 37)

ทางหน้าครมบันได นายคนสวนประจำบ้านผู้ตาย ผู้รักษาสาธา ผู้รักษา
 โรงเก็บศพ หายกประจำอาราม นั่งเล่นหมากรุกอย่างเพลิกเพลีน นายประพันธ์บุตร
 ชายคนเดียวกับผู้ตายเคิน 'แกลง' อยู่ในที่แจ้ง (อุบิเหตุ หน้า 26)

ถ้วยเหตุที่ศัลยามีนิสัยชอบการกีฬากลางแจ้งอย่างยิ่ง และหลอนเพ็งจะได้
 โอกาสหัดเล่นเทนนิสเมื่อประมาณสักปีหนึ่งนี้เอง ก่าสังคิกใจและรู้สึก 'มันมือ'
 (นี่แหละโลก หน้า 84-85)

การที่สรภ 'แอบย่อง' เข้ามากรุงเพหา นั้นไม่ผิด ถ้วยเป็นความประสงค
 อันแท้จริงของสรภที่จะมีคบังการมาของคในครั้งนี ให้เร้นธัมจากค
 (Romance ขอนเรื่องจริง หน้า 370)

มาตามทางถนนแรก ๆ จากร้านขายอาหารนั้นพบรถจักรยาน 3 ล้อ
 มากมายทรงกับคำว่า 'ยุบยับ' (อุบิเหตุ หน้า 357)

แต่เวลาข้างหน้ายังมี ทำไมนะ คนอย่างจงรัก 'หวัหวั' มาใหม่ ๆ
 เช่นนี้ จะแต่งงานเพราะเห็นแก่เงินเที่ยวหรือ (บุคิ หน้า 61)

คุณวงนูนเมื่อยกความหึงไว้เสียทางหนึ่งก็เป็นหญิงที่ถ้วยประการหึงปรูง
 ใจเป็นแม่นำ ความคำที่เพื่อนฝูงของเจ้าคุณและคุณวงเอง คลลคจนคนไซในบ้าน
 เลยกลวว่า ฝ่ายพวกคนไซเมื่อรักนายหารุจักรักใหญ่คทางไม ก็พากันประจบ
 ในทางที่ผิด คำพูดของนางพรอมที่คอยู่ในครวัจึง 'ถูกคาว' มาถึงคคุณวง
 (บุคิ หน้า 129)

วิมลนึกเมื่อตัวเอง ในข้อที่ไม่มีปฏิภณฉิมพสันเหมือนท่านมิดา จะได้
 'ชคชา' นายจงรักให้ 'คว่า' ไปเคียวนี้ (บุคิ หน้า 43)

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีศักดิ์ มีระคัมของค คำบางคำถือว่าเป็นคำที่ใช้
 กับภาษาปาก บางคำเป็นคำที่ไม่สุภภาพ บางคำก็เป็นคำที่ใช้กับภาษาเขียน คังนั้นจะ

เลือกใช้คำใดจึงต้องเข้าใจความหมายความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ด้วย ในวรรณกรรมของคอกไม้สคี่ให้เห็นคำที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียนว่าใช้แตกต่างกัน ไม่ควรนำมาใช้ปะปนกัน แต่ในบางครั้งเพื่อความสมจริงและเพื่อสร้างความเข้าใจให้เกิดกับผู้อ่านอย่างต้องแท้ จึงจำเป็นต้องนำคำที่ใช้ในภาษาพูดมาปะปนกับภาษาเขียน ด้วยเหตุที่คอกไม้สคี่เป็นนักเขียนที่ยังมีความสำคัญในธรรมชาติ ความถูกต้องในการใช้ภาษา และเพื่อผู้อ่านที่มาอ่านพบจะได้เข้าใจ จึงใส่เครื่องหมายัญประกาศเคียวบนคำที่ใช้เป็นภาษาพูด ซึ่งไม่ทำให้การอ่านวรรณกรรมนั้น ๆ เสียรส ซ้ำยังเป็นเครื่องคอยเตือนให้เห็นว่า เป็นคนไทยต้องรู้จักและเข้าใจภาษาไทยให้ลึกซึ้ง

1.2 ใช้คำใดเหมาะสมกับสถานภาพและบุคลิกของตัวละคร

งานวรรณกรรมประเภทนวนิยายมีองค์ประกอบหลายอย่าง เป็นต้นว่า แนวคิด เนื้อเรื่อง ฉาก บทสนทนา และตัวละคร ตัวละครจึงเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของวรรณกรรมประเภทนี้ เพราะตัวละครจะช่วยในการสร้างเรื่อง คำเป็นเรื่อง ทำให้เรื่องไปสู่จุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ตัวละครจะทำให้งานวรรณกรรมนั้น ๆ บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อความหมายมายังผู้อ่าน นั่นก็คือ "ภาษา" คอกไม้สคี่ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสถานภาพและบุคลิกของตัวละครที่สร้างขึ้น

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวไว้ในการวิจารณ์เรื่อง "บู๊ตี" ของคอกไม้สคี่ไว้ว่า

การใช้ภาษาสำหรับคำพูดของตัวละครแต่ละตัว ไม่ลึกลับ คำพูดของตัวละครตัวหนึ่ง ๆ มักจะเหมาะสมกับฐานะและวัยของตัวละคร ไม่เฉลอโงะส่วนวนที่คนมีการศึกษาคู่เท่านั้นจะใช้ คนที่ไม่มีการศึกษาจะไม่ใช้ และส่วนวนของคนแต่ละวัย ๆ ย่อมไม่เหมือนกัน ผู้แต่งก็ระมัดระวังเป็นอันดี⁴

นอกจากเรื่อง "บู๊ตี" แล้ว ทุก ๆ เรื่องของคอกไม้สคี่ คอกไม้สคี่เลือกใช้คำใดเหมาะสมกับสถานภาพและบุคลิกของตัวละคร ไม่ว่าตัวละครจะมีสถานภาพ

⁴ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, แนะแนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตการพิมพ์, 2518), หน้า 42.

อย่างไร เป็นคนว่า เด็ก ผู้ใหญ่ หรือผู้มีบรรพชาศักร์ต่าง ๆ จนกระทั่งการสร้าง ลักษณะเฉพาะให้กับตัวละคร คอกไม้สก็ท์ทำได้อย่างประณีตบรรจง คอกไม้สก็ท์เข้าถึง จิตใจ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลลักษณะต่าง ๆ ในสังคมได้ดี จึงนำมาถ่ายทอดให้กับ ตัวละคร สร้างตัวละครได้สมจริง เช่น

1.2.1 ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสถานภาพของตัวละคร

ตัวละครที่เป็นเด็ก

"หนูไปค่าย" วิชัยยืนริมฝีปากขึ้นจคริมปลายจมูก ลากเสียงถามพลางอุ้มหัว หลานขึ้น "คะไปไหน?" "ไปคะลุง?" "เย็นแล้วเที่ยวหนูหัวข้าว" "หนูไม่อิ้ว หนูจะไปคะลุง" (หนึ่งในร้อย หน้า 517-518)

"ลุงหน้าท่า" "... หนูอยากไปเที่ยว" "ไปเที่ยวที่ไหน?" วิชัยกระซิบ เช่นเดียวกัน "ไปไหน ๆ ๆ ๆ นังไปคะลุง" "ลุงไม่สบายอยากอยุ่คนเดียว บิดประทุนนอนไม่อยากให้ใครเห็นหน้า แคหนูจะอยู่เป็นเพื่อนลุงก็ไค อยาเพ่อ ไปเที่ยวเล่นนะจิ้นใจของลุง" "... ลุงไม่สบายแล้วควยไหมจะ?" คำถามนี้ ก็อุมทำให่วิชัยหัวเราะไค กอครางอันกระจอยรอยไวแนบ พลางกลลวาทอม "คิดวไม่ควย ฉาลุงทวยเวลายีหลายคนจะสำวาก หนูเป็นคูน" พุกแล้ววิชัย ก็ถอนใจ "พอหนูยังทวยเลย" หนูนิกเตียง "คุณยายบอกวพอกินยายาก"

(หนึ่งในร้อย หน้า 540-541)

"คุณปู่คะ พระจันทร์วันนี้สวยเหลือเกินนะคะ?" เด็กหญิงจ่านงเอยุ่ขึ้น "ฮือ แหม โทกว่ากระตมอญอีกหน้า" หนูรำจวนเสริม "พี่ใหญ่จะ พี่ใหญ่ สีขาว ๆ วงโคขุนอะไรนะ?" "นั่นแหละกลลละ" จ่านงจุก "กลลแปลวารม พระจันทร์กวางรมอยางไรละ" ... พอกกลางกำลังมองคู้ของกำปั้นหัวเอง ซึ่งมีแสงสว่างวุม ๆ อยูภายใน คุรันปุดามหังไมถนัค ไคยีนแค รั ก็คูนวว "รั คือไมกลมไม้สีเหลี่ยมครับ" พอใหญ่เอาศอกกระทุงซีโครงนอุงเขาอีกใหญ่ แล้วรีบคอบแทนว "ความอารีคือความเอือเพื่อเอือแยมือะไรไมหวงครับ"

(เรื่องนิก ๆ หนอย ๆ หน้า 237)

"อะไร" พี่สาววว่า "โคแล้วยิงกล่อมกันอีก ไม้อะ" "แหม" น้องชาย ทำทวยฮือ "แคกอนคูนพิยงกล่อมคูนเลย" "ก็แคกอนหนูยิงเล็กนี่ เคียวนี้หนู โคแล้ว" "แล้วหนละจ๊ะ" เด็กหญิงแปวแสบฉินถามคานคูน "หนูโคแล้วจ๊ะ ไมคองกล่อม" "จิ้นกล่อมคูนสมนค คูนสมนคยิงเล็ก" "เออ คูนสมนคโทกว่า หนูทวงหุก แกแกกวาควยรูไหม" พี่สาวคูน กฉินหัวเราะไมโค สหายพอกอคุ เอยขึ้นอูอย ๆ วว "เวสุาหนูนอนหนูเล็กคะ หนูชอบให้คนกล่อม หรือไมจิ้นก็เลา นิตานเอือไมกลม ไมเลานิตานหนูไมหฉิม" (คู้ หน้า 290)

"ทานข้าวกันหรือยัง ย่ำค่ำแล้ว?" เด็กทั้งสองหาไต่ถามไม่ ค่ายมัวแต่เพลิน อยู่กับการส่งเสียงแป๊ก ๆ ท่าง ๆ เขากับจังหวัดจะด้วยเสียงรถ หญิงสาวจึงช่วย ถูมธุ่า เด็กหญิงเป็นผู้เข้าใจคำถามก่อนก็หันมาคุยแล้วหม่นมัวไต่หลังฟังกรูซุ หนาท่าง เด็กชายหันตามมาไต่ฟังคำถามก็เอียงคอ มองดูหญิงสูงอายุแล้วว่า "โลกก็คืน ไม่นกินก็ไต่ โลกก็คืน ไม่นกินก็ไต่" (บันทึก หน้า 280)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าคอกไม้สคิใช้ภาษาไต่เหมาะสมกับสถานภาพของ ตัวละคร ตัวละครที่เป็นเด็ก คอกไม้สคิใช้ภาษาที่ เหมาะกับเด็ก คือใช้คำที่เสียง เสียงของเด็ก คอกไม้สคิเข้าใจธรรมชาติและจิตวิทยาของเด็กไต่เป็นอย่างดี คำพูด ที่ตัวละครกล่าวจึงเป็นลักษณะที่ปรากฏเช่นนี้จริง ๆ ในความเป็นจริง ไม่ว่าจะ เป็น การที่ความหมายของคำที่พูด หรือการสนทนาไต่ตอบก็เป็นลักษณะของเด็ก ซึ่งชี้ให้ เห็นวัยที่ต่างกันของตัวละคร ตัวอย่างที่หนึ่ง มีลักษณะที่เป็นเด็กเล็ก ๆ การพูดจา ยังออกเสียงไม่ชัดเจนน การไต่ตอบระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กก็ชี้ให้เห็นถึงความไร้เคียงสา เป็นความเหมาะสมที่คอกไม้สคิใช้ภาษาให้กับตัวละคร สำหรับตัวอย่างที่ 2 และต่อ ๆ ไปจะเป็นการใช้ภาษาของเด็กในอีกระดับหนึ่ง เป็นเด็กที่สามารถออกเสียงไต่ชัดเจนน แล้ว แต่ทั้งนี้ก็ยังแฝงให้เห็นลักษณะ ความรู้สึกนึกคิดที่ยังเป็นเด็ก โดยการใช้คำพูด แสคองการไต่ตอบที่เด็ก ๆ ซึ่งเป็นวัยที่ยังไม่เข้าใจความหมายของคำสคิซึ่งนัก ก็ คอยไต่ไปตามอารมณ์ที่มีในขณะนั้น เช่นที่กล่าวว้า "เวลานอนหนูเล็กคะ หนูชอบให้ คนกล่อม..." แสคองให้เห็นความเป็นเด็กไต่อย่างชัดเจนน หรือ การเอนคำถวนน "โลกก็คืน ไม่นกินก็ไต่ โลกก็คืน ไม่นกินก็ไต่" เห็นถึงอารมณ์ ลักษณะของตัวละครที่เป็น เด็กแสดคองการล้อเสียนผู้ใหญ่ ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะไม่พบในการแสดคองออกของตัวละคร ที่ไม่ใช่เด็ก เห็นได้ว่าคอกไม้สคิละเอียดลออมากในการเลือก "คำ" มาเรียงร้อย เข้าค่ายกันเพื่อให้เกิดความเหมาะสม ไม่มีความพลั้งเผลอที่จะใช้ภาษาผิดฐานะของ มุคคณ

ตัวละคร เป็นชาวชนบท

"น้าสูงสูรจริง!" ฉวีอุทานมูว้า ๆ คล้ายกับพูดกับตนเอง "เมื่อคนนั้น ทกลงนะ ป้าเห็นควยทงเองหรือจะ?" หลอญถาม

"เห็นจะ หนาก้วจะตายไปแสด คกลับมามานอกเตนนยังกับซ่อมข้าวสองสาค สามสาค"

"คุณหญิงขึ้นไค้ใหม่คะ?" สุนทนถามวัชน์ แก่แม่ลูกอ่อนกำลังอุ้มลูกหญิงซึ่งบอกว่า
 "ไค้ใหม่" แลวแกหัวเราะ "ไค้หรือจะ" สุนทนถามไค้โดยไมเขาใจค่าคอม
 "ไค้ใหม่หรือ" แก่คอมแลวหัวเราะอีก "แก่คอมวาไมไค้" วัชน์แปล "ชาวเมืองนี้
 เขาทุกกันอยางนั้น" (Romance ซอนเรื่องจริง หน้า 77)

"วันนี้ฟ้าสูง คินันคิคว่าฝนจะตกอีก"
 "ซสูงหรือจะ?" พระยานรราชยอนถามไค้โดยไมเขาใจความหมาย "ซสูง
 อยางไร ออ! หมายถึงวันวิสาขหรือ?"
 "มิไค้เจ้าคะ ฟ้าซสูงเอง..."

"ซสูงของชาวเมืองนี้ไมไค้แปลว่าศักดิ์สิทธิ์อยางเคียวซอรับ เขาแปลว่าคุ้ริมคัวย
 ซุนทองฟ้ามิคฝน เขาเรียกวาซสูงมือแปลวามีค มากกว่าแปลวาไมมีแสงสว่าง
 อยางที่คนไซ"

"ยังมีศัพท์อีกค่าหนึ่ง ซึ่งกระผมเคียวไค้ฟังจากเมืองนี้เป็นครั้งแรก แลวทีหลัง
 จึงโคพบในหนังสือคือ อ่าปลัง คนแก ๆ ที่นิไซแทนค่าอ่าพลาง เป็นค่าขรรคมคา
 ที่เคียว"

"ออ! เป็นค่าเกาที่พวกเราคูนใหม่ ๆ เกือบจะลืมกันเสียหมคนันเอง"
 "ซอรับ เมื่อผมโคยินทนแรกรู้สึกแปลกหูพิกล"

(Romance ซอนเรื่องจริง หน้า 130)

การสร้างงานของคอกไม้สค เป็นการสร้างงานอยู่ในวงที่จำกัด หรือจ้กว่า
 อยู่ในประเภทกรรมกรวิว ทั้งนี้ตัวละครของคอกไม้สคจึงมีไม่มาก แต่ถึงแม้ตัวละคร
 ของคอกไม้สคจะมีไม่มาก ตัวละครทุกตัวก็เป็นตัวละครที่มีชีวิตจิตใจเพราะคอกไม้สค
 สอคใส่ค่าพูด อารมณ์ลงในตัวละครไค้อยางเหมาะสม ตัวละครที่เป็นเด็กคอกไม้สคก็ห่า
 เป็นเด็ก ตัวละครที่เป็นชาวชนบท คอกไม้สคก็จ้กให้เขาเป็นชาวชนบทไค้สมจริง เช่น
 ในตัวอยางผู้พูดเป็นคนจังหวัดเพชรบุรี มีภาษาประจำท้องถิ่น คอกไม้สคก็ใส่ค่าท้องถิ่น
 นั้น ๆ ไค้เหมาะสมกับตัวละคร หังที่คอกไม้สคเป็นคนกรุงเทพฯ แต่คอกไม้สคก็ศึกษา
 ส่วนวนภาษาท้องถิ่นสร้างความเข้าใจให้กับผู้อ่านไค้เป็นอยางดี

ตัวละครที่เคียวไปค่างประเทศ

ในช่วงสมัยที่คอกไม้สคผลิตงานเขียนออกสู่สายตาประชาชน เป็นช่วงที่คนไทย
 นิยมส่งบุตรหลานของตนไปศึกษาที่ค่างประเทศเป็นอันมาก และเมื่อกลับมายังบ้านเกิด
 เมืองนอนของตนก็มักจะได้รับเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ ของค่างประเทศติดกลับเข้ามาคัวย
 โดยเฉพาะภาษาพูด ทั้งนี้คอกไม้สคถึงแม้จะเป็นผู้พิถีพิถันในเรื่องเกี่ยวกับภาษาไทยอยู่มาก

แต่เพื่อสร้างความสมจริงให้กับตัวละคร คอกไม้สก็ใช้ความประณีตบรรจงและความรู้
 ของเธอสามารถผสมผสานภาษาต่างประเทศที่ตัวละครพูดสอแทรกในภาษาไทยได้
 เหมาะสม และในบางเรื่อง เช่น เรื่อง ชัยชนะของหลวงนงนุช คอกไม้สก็เขียน
 คำแปลให้ผู้อ่านได้เข้าใจไว้อย่างละเอียด คำแปลนั้นคอกไม้สก็กล่าวว่า แปลตามสำนวน
 ภาษา ไม่ได้แปลตรงตัวตามรูปศัพท์นั้น ๆ

วรรณกรรมของคอกไม้สก็มีหลายเรื่องที่ตัวละครมาจากต่างประเทศ เช่น
 บุช ทงศ์ อัมพร ในเรื่อง กรรมเก่า ประจิมร สุทัศน์ ในเรื่อง อุบิเหตุ เป็นต้น

"ที่สว่างสบายดีหรือ?"

"Oh! that's a shame! ทำไมไม่ถามถึงคุณแม่มาก่อน หนูนุชต้องถามถึงคุณ
 กุณนี" พุทผดางใช้ดวงตากกลมและคำขส้อมองคุณเชวูเชิงศักดิ์พอ ครั้นแล้วหลอนก็
 ยิ้มอย่างอ่อนหวาน "มาพอดีเวลา เรามีแขกมากินน้ำชาด้วย" พุทผดางหลอนจับ
 ข้อมือเชวูจูง

"ดาเนื่อวานาปฏิเสช" ชายหนุ่มถามและยืนนิ่งอยู่กับที่

"Oh! no! you are not going to...why should you?"

(กรรมเก่า หน้า 2)

"How shocking" นุชร้อง ท่าที่ประหนึ่งโกรธ แต่ดวงตานั้นหวานดังจะหยด
 ลดเสียงลงเล็กน้อย "ไม่เห็นหรือคะ คนเขามองคุณเราเป็นแกุไป"

ทงศ์แลไปยังแพฆางเคียง "Hang them!" เขาวา "ถึงไม่จับเขาก็มอง"

นุชปลดมือสามีออกเสียดจุกษา แลวพูควา

"เอาไปชึคะ ไปไหนมานี่"

"ไปหานายสิงห์ทอง แลวก็ไปหาชู้หลุงที่ศาลากลาง"

"โอ !" นุชอุทานอย่างรอนรน "อยู่ในที่ทำงานหาทางเป็นอย่างไรคะ?"

Dignified ใด? Any way he is a very smart fellow : and
 polished! oh very polished!

(ชัยชนะของหลวงนงนุช หน้า 80-81)

"Donnes-moi un peu de ton amour?"

"Je t' an supplic" ๒

"Pourquois?" ๓ (อุบิเหตุ หน้า 59)

ตัวละครที่มาจากต่างประเทศ หรือจบการศึกษาจากต่างประเทศ
 คอกไม้สก็ใช้ภาษาได้เหมาะกับตัวละครนั้น ๆ งานวรรณกรรมของคอกไม้ส มักจะ
 เขียนต่อเนื่องกัน เช่นเรื่อง กรรมเก่า ความผิดครั้งแรก ชัยชนะของหลวงนงนุช

3 เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ตัวละครก็ผูกเดียวกัน แต่คอกไม้สคเป็นผู้ที่มีความ
 ทิถีดัดตนมาก เพราะไม่ว่าตัวละครที่เขากล่าวถึงในเรื่องใด เมื่อมาปรากฏในเรื่อง
 ต่อมาตัวละครของเขาก็ยังมีบุคลิกและรูปแบบคงเดิม ไม่มีการสับสนหรือทำให้ผู้อ่าน
 ไขว้เขว เช่น นุช ในเรื่อง กรรมเก่า เป็นตัวเอกของเรื่อง ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรม
 ของพระยารัตนาชาติ รัชมารชการในกระทรวงการต่างประเทศ จึงได้พานุชและอัมพร
 ไปเรียนต่างประเทศด้วย เมื่อกลับมาประเทศไทย นุชมักจะพูดภาษาไทยสลับกับภาษา
 ต่างประเทศ นุชใช้คำพูดเช่นไร ใน กรรมเก่า ในเรื่อง ชัยชนะของหลวงนฤบาล
 นุชก็ยังคงมีลักษณะเหมือนเดิม สำหรับการสอดแทรกภาษาต่างประเทศเพื่อให้เกิด
 ความเหมาะสมในบุคลิกลักษณะของตัวละครนี้ คอกไม้สคได้ใส่คำแปลไว้ในเชิงอรรถ
 ให้ผู้อ่านได้เข้าใจความหมายอีกด้วย เช่นในตัวอย่างเรื่อง อุบัติเหตุ เป็นการโต้ตอบ
 ระหว่างสุนทรภู่กับประจักษ์ ประจักษ์เป็นนักเรียนที่เรียนจบจากต่างประเทศ ส่วนสุนทร
 เป็นครูสอนภาษาต่างประเทศ ในที่นี้ตัวละครสนทนาเป็นภาษาฝรั่งเศส ผู้เขียนได้ใส่
 คำแปลไว้ในเชิงอรรถ เพื่อให้ผู้อ่านที่ไม่รู้ภาษาฝรั่งเศสได้เข้าใจการสนทนาของตัว
 ละครทั้งสอง ประโยคแรก แปลว่า "ขอความรักให้ฉันบ้าง" ประโยคที่สอง "กราบละ"
 และประโยคที่สาม "ทำไม" นอกจากจะมีวิธีนี้ที่จะช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจแล้ว ใน
 เรื่อง ชัยชนะของหลวงนฤบาล มีการสอดแทรกภาษาต่างประเทศในคำพูดของตัวละคร
 อยู่มาก คอกไม้สคจึงได้แปลความหมายของคำเหล่านั้นไว้ท้ายเล่ม เขียนเป็นหัวเรื่อง
 ว่า คำแปลภาษาอังกฤษในเรื่องนี้ ได้บอกจำนวนหน้า พร้อมทั้งบอกคำแปล คังใน
 ตัวอย่างคำสนทนายระหว่างนุชกับพงค์ ก็เขียนบอกท้ายเล่มว่า

หน้า 80 อ้อ, นำเกลียดจริง

หน้า 81 ชั่งหัวมัน

...ภูมิ? เกว อยากรู้ก็ถามเป็นคนที่ทำดี... เหลือเกิน

กิริยางาม งามมาก ! พิโธ! ...

นี่เป็นการแสดงให้เห็นถึงความประณีตบรรจงในการเลือกใช้คำและการ
 นำคำนั้น ๆ มาเรียงร้อยกันได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ของตัวละคร นอกจาก
 เหมาะสมกับสถานการณ์ของตัวละครแล้ว ยังเหมาะสมกับอุปนิสัยและบุคลิกของตัว
 ละครอีกด้วย

1.2.2 ไวยากรณ์ที่เหมาะสมกับบุคลิกของตัวละคร

ดอกไม้สดมีความพิถีพิถันมากในการสร้างตัวละคร ตัวละครของดอกไม้สด แต่ละตัวดอกไม้สดสร้างเพื่อให้เกิดความสมจริง ไม่ว่าตัวละครนั้นจะมีบุคลิกลักษณะ เช่นไร เช่น เรื่อง สามชาย ประกอบด้วยตัวละครชาย 3 ตัว คือ อนุวัตร ประวิติ และรัตน์ ดอกไม้สดไวยากรณ์ที่เหมาะสมกับบุคลิกของตัวละครทั้ง 3 เริ่มด้วยอนุวัตรซึ่งมีฐานะเป็นหลานเจ้าของบ้าน มีนิสัยเอาแต่ใจตนเอง เวลาพูดใช้คำแทนตัวเองว่า "อ้าว" และแทนผู้ที่พูดด้วยในที่นี้คือประวิติและรัตน์ว่า "แก" อีกทีชอบพูดจาไม่สุภาพซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นคนเจ้าอารมณ์อย่างเช่นพูดว่า "ไอ้ห้องบ้า" "บ้า" "แก กั้ เข้า ไป ตึก คูก" "ไอ้ ผ่น เจ้า กรรม" เป็นต้น ส่วนประวิติมีนิสัยรับฟังเหตุผลของผู้อื่นมากกว่าอนุวัตร เขาแต่ใจตนเองน้อยกว่า ใช้คำแทนตัวเองว่า "ฉัน" และแทนผู้ที่พูดด้วยว่า "เธอ" รัตน์ตัวเอกของเรื่องเป็นบุคคลที่เรียบร้อย มีนิสัยเจียมเนื้อเจียมตัว รับฟังเหตุผลของผู้อื่นอยู่เสมอ ใช้คำแทนตัวเองว่า "ผม" และใช้คำแทนผู้ที่พูดด้วยว่า "คุณ" ดังตัวอย่าง

"หมายความว่า ให้เราพอใจในการที่เราจะท้องนั้งเจ้าอยู่ในไอ้ห้องบ้า ของแกนี่หรือ" อนุวัตร ปุกตึกกุด ยกขาจากพนักเก้าอี้หยอกลงบนพื้นห้อง

"ดูของเธอ" ประวิติ อุมรพันธุ กล่าวพยักหน้ากับรัตน์อย่างขึงขัง "เมื่อเรายังไม่มาพอที่จะตากฝนไปเที่ยว เราก็คควรจะพอใจที่ไค้มันอยู่ในห้องโดยไมทองเปียก"

"บ้า" อนุวัตรพูดอย่างหัวเสีย "แกหั่งสองคนสาบานไค้หรือว่าแกพอใจที่ไค้ นั้งอยู่ในห้องนี้"

"เพราะเราไม่พอใจ เราจึงนึกถึงภานิคที่จะระงับความกระวนกระวายของ เราไว้" รัตน์คอบ ยิ้มน้อย ๆ ควยนิกขำในความฮึกฮักของผูตาม "ทราบไค้ที่เรายังมีชีวิตอยู่ในโลก ทราบนั้นเราจะตองผจจญกับสิ่งที่ชคกับความคองการของ เราเป็นนิจ เราจึงตองหักใจให้รู้จักพอใจในสิ่งที่เกิดขึ้นกับเราในเมื่อเราหมคหนทางที่จะแกไอ้"

"พอใจ" อนุวัตรย้า "ถ้าหากว่าวันหนึ่งแก กั้ เข้า ไป ตึก คูก แกคงหักใจให้พอใจที่ไค้เป็นคนคูกขึ้นะ?"

"ควรจะเป็นเช่นนั้น ถ้าหากผมมองไม่เห็นทางที่จะออกจากคูกไค้"

"ยี้ ลัทเค...". ประวิติทอุง "...เอ๊ะ! อะไรนะ ลองว่าอีกทีหรือ ถ้าฉันพูดคำมคขในคูกแมทังสักหนหนึ่ง จะทำให้ทานอายุยืนขึ้นหลายปี"

"เออ ! เกิดจะมาศึกษาธรรมบทกันเวลานี้อีกละ แถยังไม่วายปีนี้ไม่ใช่หรือ ประวิติ? เปิดหน้าต่างออกดูว่าฝนหายแล้วหรือยังจะดีกว่า ใ้ทหายเสียอ้อก็พอใจ กับไฝฝนเจากรรรมนี้ไมไค..."

"ไม่จริงหรือคุณ ประวิติ เมื่อคุณบวชอยู่ การศึกษาในทางพระวินัยและพระธรรม รวมถึงวัตรปฏิบัติของชาวเหลืองที่คลุมคลุมอยู่ จะทำให้คุณลืมสิ่งเหล่านี้ไคหมด คมเคยมาแล้ว และรู้สึกวเวาเวลา 4 เดือนนั้นสั้นเกินทองการมาก"

(สามชาย หน้า 88-89)

คอกไม้สกลใส่คำให้ตัวละครพูดติดปากอยู่เสมอ หึ่งนี้เพื่อเป็นการบ่งบอก อุปนิสัยของตัวละคร เช่น หลวงศักดิ์รัชชิตในเรื่อง หนึ่งนร่อย เวลาพูดมักจะติดคำว่า "ไ้อ้ห่า" อยู่เสมอ หลวงศักดิ์รัชชิตคนนี้เป็นเพื่อนและเป็นน้องเขยของหลวงอรธคคีวิรัช เป็นคนที่มีบุคลิกลักษณะที่ขอมท่าอะไรตามสบาย ไม่จริงไม่จัง เห็นไคจากตัวอย่างต่อไปนี้ หลวงศักดิ์รัชชิตพูดไปต้องออกคำว่า "ไ้อ้ห่า" อยู่เสมอ และขอมใช้คำไม่สุภาพ ซึ่งแสดง ใ้เห็นความเป็นกันเองระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

"ก็มันกันเข้าไว้ 16 น. ไม่ว่รวมันจะไคคาคาย ไ้อ้... ่า มันกันเมื่อวานนี้แหละ ถึงวันนี้ลืมเสียแล้ว" "แล้วแถนะยังภาวนาถึง 'ห่า' อยู่อย่างนี้เสมอหรือ?" "แถละ" หลวงศักดิ์ รัชหน้าเจย "เมียอ้อเขามอกว่ วันหนึ่งมันจะจิกตาย"

(หนึ่งนร่อย หน้า 112)

"แถก่าสังจะไปไหน?" หลวงศักดิ์รัชชิตถาม "ก็ไปแจ้งชวยเหล่านะซี"
"แถจะไปหาเตี้ยแถหรือ? ไ้อ้... ่า ...มนุษย์พรคนี้ก็มีอยู่ในโลกนี้ไคว..."
"หลวงหาญา เขาเชิญวันอะไร?" "วันที่ 11 เวลา 7.30 นาฬิกา" "แล้ววันนี้วันที่เทาไร?" "ก็วันที่ 11 นาซี" "ไ้อ้ว! ดิคุอึอึ? วันที่ก็ดิค?" วิรัชห่าเสียงละหอย "วันที่ 12" หลวงหาญา บอ "อ้อ ไม่เขาใจเลยละวะ ไ้อ้หมอนี้ มันเป็นผู้พิพากษาอยู่ไคอย่างไรตั้ง 15-16 ปี" หลวงศักดิ์ ภา "ไ้อ้... ่า! มันคงเอาคนไส้กุเลนเสียหลายสิบคนแล้ว เพราะจำชำนวนความดิค"

(หนึ่งนร่อย หน้า 238-240)

..."อวะ กันไม่ใช่พวกนักกฎหมายนี้หว่า ไ้อ้..." "...ไ้อ้... ไ้อ้เราอาสาเขามาว่าจะเอาตัวไปไคได้ นี้ก็สับตีชลุมเพราะเราพูดค้หน้อยเลยพาลจะไม่ไป"

(หนึ่งนร่อย หน้า 775-776)

นอกจากนี้ตัวละครอีกตัวคือ ประสิทธิ์ ในเรื่อง หนึ่งในร้อย ก็เช่นเดียวกัน ประสิทธิ์เป็นที่ชายของอนงค์ เวลาพูดมักจะติดคำว่า "ฮึฮึ" อยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นความตั้งใจของคอกไม้สคที่ต้องการให้ลักษณะของตัวละครเป็นเช่นนั้น คือ ให้ต่างจากตัวละครอื่น เป็นตัวละครที่มีกิริยาอาการน่าสมเพชและน่าขันระคนกันคล้ายกับมีญาติพิเศษ รุ้อะไรที่คนอื่น ๆ มิได้สังเกต คอกไม้สคให้ตัวละครตัวนี้เป็นตัวดำเนินเรื่อง เป็นผู้รู้ว่าอนงค์หลงรักหลวงอรรถดคีวิชัยและเป็นคนช่วยเหลืออนงค์ในเรื่องความรัก การที่ประสิทธิ์มีบุคลิกเช่นนี้ทำให้หลวงอรรถดคีวิชัยเกิดความสงสัย ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้อ่านเห็นลักษณะอุปนิสัยของหลวงอรรถดคีวิชัยผ่านทางประสิทธิ์ได้อีกด้วย

"มาย" ประสิทธิ์พูดเสียงดัง ยกศีรษะวางท่าเป็นศูนย์กลาง
อนงค์ไม่ ฮึฮึ ฮึ ฮึ รักฮึค ฮึ ๆ คม...คม...คม...คมรุกแ ก ฮึฮึ แ ก...
ฮึ...ฮึ...รัก...คุณพระ ฮึ ๆ ๆ" ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่วิชัยนึกหัวเราะใส่หน้า
เด็กหนุ่มคนนี้ แดความสมเพชคอเพื่อนมนุษย์ที่ไม่สมประกอบ ทำให้กลั่นไวก
สอครุปลงในกระเป่าเสื้อเจ้าของโดยไม่ว่าจะใคร แลวเดินหนีไปเสีย

(หนึ่งในร้อย หน้า 334-335)

นายประสิทธิ์เดินหลวง "ฮึ" หลางจุมมาถึงตัววิชัย เจ้าของบ้านถามว่า
"สบายหรือคุณ กลับจากเหนือตั้งแต่เมื่อไร?"
"หลายฮึ นานฮึ ๆ ๆ คมเป็นพม่า... เชิญคุณไปนั่งที่โน่นก่อน"
"ม...มาย ฮึฮึ เขาส่งไม้ไผ่ม ฮึฮึ มั่งฮึ... เอาทอมมาเร็ว"
แล้วเขาแหมมือ

(หนึ่งในร้อย หน้า 760-781)

คอกไม้สคมีวิธีการสร้างบุคลิกลักษณะของตัวละครได้หลายลักษณะซึ่งเป็นเหตุให้ตัวละครของคอกไม้สคเหมือนกับมีชีวิตจริง ที่เป็นเช่นนี้เพราะคอกไม้สคใช้ภาษาที่ เหมาะสมกับตัวละครนั้น ๆ ดังนายชิตในเรื่อง นี่แหละโลก เป็นบุตรแม่่มของหวิชชอบใช้คำไม่สุภาพอยู่เสมอ การที่นายชิตใช้คำไม่สุภาพทำให้เห็นบุคลิกและอุปนิสัยของนายชิตที่เป็นคนเจ้าอารมณ์และไม่ค่อยเรียบร้อย ซึ่งเป็นข้อเปรียบเทียบให้ผู้อ่านได้เห็นลักษณะของตัวละคร 2 ตัวคือ นายชิตกับหวิช บุคลิกของนายชิตช่วยเสริมให้เห็นลักษณะตัวเอกของเรื่องคือหวิชได้เด่นชัด เห็นได้จากข้อมูล นายชิตใช้คำว่า ชั่ว ไฉน ไช่หา กระชาก ตะวัตตะบวย เป็นต้น

"ท่าจะไม่อยาก ไม่เห็นพยายามทำสวยเสียเลย ดีแล้ว อยากรก็เสียเวลาดัง ไม่ค่อยมีใครเขาอยากจะเป็นตัวแถม" (นี่แหละโลก หน้า 192)

"...เขาว่าไอ้หนู มันบอกเองว่าสงครามอาจจะถึง 10 ปี เพราะว่ามัน จะสร้างระเบียบใหม่ ไอ้หากกระซก จะสร้างระเบียบทวิภักตะบวญอะไร ก็ทำไม ไม่สร้างอยู่ในบ้านในเรือนของตัว เลือกที่จะเข้ามาสร้างในบ้านในเมืองของคนอื่น ทำให้เราเดือดร้อนไปควย" (วรรณกรรมจีนสุกหาย หน้า 280)

หลวงนฤบาลเป็นตัวละครที่คอกไม้สกร่างขึ้นให้เป็นตัวสำคัญในการดำเนิน เรื่องถึง 2 เรื่องด้วยกันคือ เรื่อง ความผิดปกติครั้งแรก และเรื่อง ชัยชนะของหลวง นฤบาล คอกไม้สกร่างให้หลวงนฤบาลเป็นคนที่นิสัยขี้เล่นและเจ้าสำนึกสำนวน ในบางโอกาส การสอดใส่คำพูดให้กับหลวงนฤบาลทำให้ผู้อ่านเห็นอุปนิสัยของหลวง นฤบาลอย่างเด่นชัดตรงตามความต้องการของผู้เขียน ทั้งตัวอย่าง

ทั้งสองคนนั่งลงบนเก้าอี้ที่ระเบียบหนังห้องรับแขก อมราเรียกคนใช้มา คนหนึ่งและสั่งว่า "ไปเรียนคุณว่า แยกที่มาหาณะ มาจากหัวเมือง ไท่คุณลง มาหาเร็ว ๆ"

แต่พอคนใช้หันหลังกลับก็เ็นทางออกไป หลวงนฤบาลก็พูดว่า

"รถไฟจะออกอย่างนั้นหรือ?"

"แหม นี่โหวหารคุณหลวงนฤบาลนี่คะ ไม่ใช่ท่านข้าหลวงนครสวรรค์คะ..."

(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 576-577)

"แต่ว่าป่าจะต้องรักษาสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าตัว ป่าจะต้องรักษาใจ รักษาสมอง คิดฉันเป็นคนที่จะบอกวิธีให้ป่ารักษา หรือจะว่าคิดฉันรักษาเองก็ไต่ คิดฉันไม่ยอม ให้คิดขี้หรือคนใช้ของคิดฉันไปจากคิดฉันก่อนที่จะโรคทุเอา"

"แต่โรคนี้นิยาก็จะรักษา" หลวงนฤบาลกล่าวเป็นคำกลอนพูลางหัวเราะ

"ถึงจะหาหมอมาก็ไม่หาย" (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 621)

"ไม่ต้องคุ้คะ ป่าเห็นแล้ว"

"อ้อ หรวคทรงสูงท่าค่าขาว ชันษาแก่สาวสักครวไทน ว่าเล่นหรือจริง ยังกริ่งใจ จงแดงแจ๋งไปอย่าปลกกัน" (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 624)

"คิดฉันก็บอกเขาเหมือนกันว่าให้อ่านภูมิศาสตร์คุ แต่เขาบอกว่าเขาต้องการ รู้เรื่องธรรมชาติ" อมราตอบชื่อ ๆ

"ธรรมชาติ" หลวงนฤบาลทวนคำหัวทำทริกครอง "อ้ายธรรมชาตินี้หมายถึง อะไรหนอ? อ้อ ! เห็นจะหมายถึงคินฟ้าอากาศหนักประพันซ์เคยพลาไมไว้ใน หนังสือเวียงรมยคาง ๆ ยุคสนดุกลมพ็คคังเหมือนหุจรรถไฟ น้ำทะเลไหลริน พังคู้เหมือนเสียงแมลงหวีรอุ่ง นางสาวแสนสวยนังกอกเขาคุพระอาทิตย์คก ทะเลเห็นเป็นควงสีเขียวไซไหม?"

"ใช่ค่ะ ใช่ค่ะ พระอาทิตย์ตกในทะเลสงขลาคือใครเคยพบบ้าง?" อมรา
กระแทกเสียงทอม..."เท่านั้นที่คงโกรธด้วย" หลวงนฤมาลมนพางุ์ยิ้มในหน้า
"จริงนะ" เจริญสอกลอง "เอาอะไรที่โหมมาหูกก็ไมรูละ เสียงน้ำทะเล
คงเหมือนเสียงแมลงหวี่ พระอาทิตย์เซียวเกิดมาใครเคยเห็นบ้าง นางสาว
แสนสวยนั่งกอดเขาคูราวกับเป็นทุกข์ใครเขาจะเอาไปศกหัวยั้งงั้นละ"

"พี่โธ! กะอีศกหัวจะทองเป็นทุกข์เป็นรอนไปควยหรือ? พอเซศกหัวหลก
แลมลินปสันทาพักเคียวองคาย ไม่เห็นทองทุกข์ อายคนที่กอกเขาคูพระอาทิตย์นะ
แปลว่าทุกข์เพราะไกลคนรัก ทุกข์เพราะรักไคยินไหม?"

อมรา โศกหาหึมมา เลนงานทันที

"คนที่นั่งอยู่ที่นี้ไม่มีใครเขาทุกข์เพราะรักคอกคะ เขารักที่โหม เขาก็ไคที่นั่น
เห็นแคนทุกคนนั้นแหละไม่เหมือนคนอื่นเขา" (ความฉิศครั้งแรก หน้า 362-364)

เห็นไคว่าลักษณะของหลวงนฤมาลนั้นซีเส้น เจ้าคารม เจ้าสำนึกสำนวน
มีการพูดจาออกย้อน ล้อเลียน ทั้งเป็นคำพูดขรรคมคาและพูดเป็นร้อยกรอง ซึ่งทั้งนี้
ทำให้ผู้อ่านเห็นบุคลิกหลวงนฤมาลไค่เด่นชัด คอกไม้สคจควางคำพูดไค่เหมาะสมกับ
กาลเทศะและซีให้เห็นบุคลิกของตัวละครที่คิงที่คือ เมื่อไปปรากฏในเรื่องไคก็ยั้งแสดง
ลักษณะของคนเช่นนั้น เช่นอมราเป็นคนพูดจาตรง ๆ อย่งไรในเรื่อง ความฉิศครั้งแรก
ในเรื่อง ชยชนะของหลวงนฤมาล ก็มีนิสัยเช่นนั้น เช่นเคียวกับหลวงนฤมาล

นอกจากตัวละครชายแล้ว ตัวละครหญิง คอกไม้สคก็สร้างไค่เหมาะสม บุคลิก
ลักษณะของตัวละครแต่ละตัวจะแตกค่างกันออกไปอย่งเห็นไค่ชัด คอกไม้สคใช้ภาษา
ให้กับตัวละครแตกค่างกัน เช่น วิมลในเรื่อง บุคิ เป็นหญิงที่ป็นตัวหนที่คิงความเป็น
บุคิเอาไว้ ไค่ว่าจะเป็นการกระทำหรือการพูดจาซึ่งแตกค่างกับสุคใจอย่งเห็นไค่ชัด
สุคใจมีนิสัยไม่เกรงใจใคร สุคใจไค่ขอเสื่อวิมลและวิมลยั้งไม่หันให้สุคใจก็ถือเอาเป็น
กรรมสิทธิ์ วิมลมีรูทีจะพูดอย่งไรจึงพูดอ้อมค้อมเป็นเชิงว่ากลาวสุคใจ ค้วยความเป็น
บุคิของวิมล วิมลยั้งไม่ไค่คานหรือว่ากลาวรุนแรง คิงที่เห็นจากตัวอย่าง

"มันซี ยั้งไค่ตัวสู้สม ถูกแค้คัจ้างก็ 12 บุตแล้วไม่ไซหรือ" สีหน้าเจื้อนไป
ค่น้ำเสียงแจมไสยั้งขึ้น "มันสวยเหลือเกินนี้ เซอไสคินันใคร ๆ ก็ชม น่ำลาย
ไหลทุกคนที่เคียว" หัวเราะรวน "แหม เกียเอาไว้ในคูกก็เสียคาย คั้งปี เคียว
เลยนมคสมัย..." รวมรัคค้ำพูดจนเร็วปรือ "โหมันเสียเออะเซอ" .....

.....
สุคใจยั้งหัวเราะเจຍอย วิมลเปคิหิม หยิบหอเสื่อที่คองการออกมาไค่รองวา
"อย่งนี้เอง" สุคใจก็ปรากเขามาฉวยหอจากมือเจาของ น่ำไปแคนและคสิคูนนเคียว

วิมลเปิดฝาหีบ แล้วก็ไปยื่นมองดูเสื้อควยความที่ยังรักของอันตนเคยรัก สุกใจ
เงยหน้าขึ้นมองพลุอันแฉวทุกแถมหัวเราะ

"โห เขาแฉวอย่างมา ยืนมองอีกเลย เคี้ยวจะเสียบคาย"

"เปล่า ฉันยังไม่ใคร่บอกโห" วิมลตอบเรียบ ๆ ดวงตาเป็นประกายคมกริบ
"หงอภาคของคุณพอให้ฉันฟังก่อนฉันจึงจะให้"

"ภาคไหนคะ" สุกใจถามอย่าง 'มีคุณแปกคุณ'

"ภาคที่เขोज้าโคตี แล้วก็เคยชอบควย ที่ทานเคยพูดเสมอเวลาที่มีใครมา
ขออะไร"

นึกคิดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วสุกใจก็ร้องออกมาโดยซื่อ

"อ้อ นึกไฉนแล้ว! ก็คนมันหน้าคานขอ ใครจะหน้าคานพอที่จะไม่ให้! ไช้ไหม?"

"ไชแล้ว ชอบใจ เสื้อตัวนี้เป็นของเธอแล้ว"

(ผู้ตี หน้า 232, 233-234)

การใช้คำพูดของตัวละครแสดงให้เห็นอุปนิสัยของตัวละครได้เด่นชัด เช่น
อมราวดีวไลในเรื่อง ความผิดครั้งแรก อมราเป็นน้องสาวของวไล แต่จะเห็นว่าอมรา
มีนิสัยแตกต่างจากวไล คอกไม้สกลให้ข้อเปรียบเทียบกับผู้อ่านว่า อมราเป็นหญิงสาวที่มี
ความสว่นน้อยกว่าวไลอีกทั้งการใช้คำพูดก็ไม่ระมัดระวัง เป็นคนเด็ดเดี่ยวและตรง
จากข้อมูลที่มีบอกว่า คำพูดของอมราจะเด็ดเดี่ยวและตรงเกินไปตามภาษาเด็กธรรมา
ที่สำเร็จการศึกษามาใหม่ ๆ คิดอย่างไร เห็นอย่างไร ก็พูดออกมาโดยมีพักชดเสลา
เสียก่อน (ความผิดครั้งแรก หน้า 10) ซึ่งเห็นได้จากการที่อมราพูดกับหลวงปรามโหมย
ที่ปิ่นังฮิลล์ อมรากล่าวว่า

"คุณหลวงทำไมถึงแกลงตัวผู้รังสะคะ?" อมราเอ่ยขึ้นเป็นคำแรก

"เพราะถ้าไม่แกลงผู้รังจะคองนุงดา อายุขานงของเรามันโยกโยนนัก แล้วแปลก
เกินไป กสิ้วคนมันจะวิ่งตามคุณ"

"อายุหรือคะ" เด็กหญิงถามที่หน้าซึ่งซึ้ง

"ก็ไม่เชิง แต่ไม่ชอบให้ใครเห็นแปลก"

อมราหัวเราะคังใส่หน้าเขาอย่างไม่เกรงใจ ขณะที่หล่อนพูดว่า

"หลายปีมาแล้วสยามกำลังประกาศตัวให้ชาวต่างชาติรู้จักชาติไทย แต่คนไทย
ออกพบประเทศของตนเพียงสามกว่าก็คองขอมิมเครื่องแต่งตัวผู้รังกลุ่มตัวนั้น
หมายความว่าอะไร ครึ่งคลุมแล้วก็กลายเป็นแจกหรือแขกหรือญี่ปุ่นไป แต่ไม่เคย
เป็นเจ้าของเครื่องแต่งตัวเลยสักที"

(ความผิดครั้งแรก หน้า 9-10)

วไลเมื่อเห็นอมราพูดเช่นนั้น วไลเป็นหญิงฉลาดและรู้จักระมัดระวังคำพูด เมื่อเห็นหลวงปราโมทย์มีสีหน้าดูเล็กน้อย ก็เลยพูดกลับเก้ออื่นให้ตนเองว่า

"แต่ถ้าจะพูดกันตามส่วนแล้ว คนไทยแต่งตัวอย่างไหนก็ไม่ค่อยเรียบร้อยกะ มีนิสัยแค้นตัวเองเป็นและช่างสังเกต" หลวงปราโมทย์ก็ต้อล่อคอเดียวกับอมราอีก อมาราก็กล่าวทอประกง ๆ ว่า เมื่อเห็นหลวงปราโมทย์และอำนวยก็คิดว่าทั้งคู่ไม่ใช่คนไทย แต่ทั่วโลกฉับพูดว่า

"แหม ถ้าคุณหลวงไม่แนะนำตัวเองปานนี้คิดนั้นก็คงอยากรู้แทบตายแล้วล่ะว่า คุณหลวงเป็นใคร มาทางเมืองอย่างนี้เห็นคนชาติเดียวกันรู้สึกยังไงไม่ทราบ"

(ความฉิบครั้งที่แรก หน้า 11)

เห็นได้ว่าวไลมักจะใช้คำพูดที่เอาใจผู้ฟังซึ่งต่างกับอมราชอมกล่าวความที่ใจนึก คำพูดทั้งสองคนจึงขัดแย้งกัน อมราเห็นหลวงปราโมทย์เป็นเจ๊ก เห็นอำนวยเป็นแขก แต่ทั่วโลกฉับพูดว่าคนไม่คิดเช่นนั้น เป็นความพิถีพิถันละเอียดลออของดอกไม้สดที่ใช้ภาษาลงในคำพูดของตัวละครได้เหมาะสม เช่นเดียวกับอนงค์ในเรื่อง หนึ่งในร้อย เป็นหญิงที่ประเปรียว หันสมัย เก่งกล้า ใ้พูดว่าคนรักหลวงอรรดคคีวิชัยซึ่งเป็นลักษณะที่ผิดกับหญิงโคยทั่วไป แต่ทั้งนี้ดอกไม้สดก็องการชี้ให้เห็นบุคลิกลักษณะของอนงค์ให้เด่นชัด

"ถ้าอนงค์แน่ใจว่าเมื่อทุกคนเคียวจะเขมือให้เธอผู้นั้นเป็นผู้ไ้คยีน อนงค์จะรู้ว่าพันว่าท่านผู้มีควมดีเป็นยอกแห่งควมดีทั้งหลาย ฉาในโลกนี้มีความยุติธรรมอยู่มากก็จะต้องมีคนเห็นควมดีของท่าน เคียวนี้ก็มีหญิงคนหนึ่งเขาเห็นก่อน และเขาถือเอาว่าเป็นลาภประเสริฐแก่เขา เขาถือเอาท่านเป็นยอกชายจะหาใครเหมือนไม่มีแล้ว เขารักควมดีของท่านควยใจบริสุทธิ์ เพราะฉะนั้นตัวของเขา ใจของเขา ๆ ขอยกยูลาควมดีของท่าน โดยไมขออะไรตอบแทน แลนนอกจากควมกรุณาเพียงเล็กน้อย" (หนึ่งในร้อย หน้า 699)

อนงค์บอกรักกับหลวงอรรดคคีวิชัยเช่นนั้น หลวงอรรดคคีวิชัยคิดว่าคนเข้าใจผิด คยไม่คิดว่าจะมีหญิงมาพูดเช่นนี้ แต่อนงค์ก็ย้าว่าคนคนนั้นก็คือหลวงอรรดคคีวิชัยนั่นเอง จากคำพูดของอนงค์เช่นนี้ ผู้อ่านจะเห็นบุคลิกอุปนิสัยของอนงค์ไ้ชัดเจนในความเป็นคนเชื่อมั่นในตนเองสูงและเป็นหญิงที่หันสมัย กล่าวหาญ ซึ่งเป็นตัวละครที่ต่างจากตัวละครหญิงที่ดอกไม้สดเขียนขึ้น

บุคลิกตัวละครของคอกไม้สดมีหลายลักษณะด้วยกัน คอกไม้สดใช้ภาษาได้เหมาะสมกับตัวละครของตน เช่น การใช้คำสรรพนามแทนตัวละครทั้ง 3 ในเรื่อง สามชาย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะตัวละครได้ชัดเจน การใช้คำตีตก บังบอกอุปนิสัยของหลวงศักรัตนชิต ท่าทางของประสิทธิ์ได้เหมาะสม การขอมุกคำไม่สุภาพของชิตเหมาะสมกับท่าทาง ความเป็นอยู่ อีกทั้งเป็นข้อเปรียบเทียบกับทิวศิวเอกของเรื่อง ช่วยให้ผู้อ่านเห็นลักษณะบุคลิกตัวละครได้เด่นชัด หลวงนฤบาลเป็นตัวละครอีกตัวหนึ่งที่ขอมุกเล่นโดยเฉพาะกับอมรา คอกไม้สดสร้างตัวละครของตนเองให้มีความสมจริงเหมาะสมกับสถานการณ์คือรู้จักเวลาสมควรแสดงอารมณ์เช่นใดกับใคร ตัวละครหญิงก็เช่นเดียวกัน ซึ่งให้เห็นความแตกต่างทั้งท่าทาง คำพูดของตัวละคร เช่น การใช้คำพูดที่แสดงความเป็นผู้ดีของวิมลเปรียบเทียบกับสุคติ การเป็นคนพูดอะไรตรงไปตรงมาของอมรากับการพูดเอาใจผู้อื่นของวไล หรือความเป็นหญิงสมัยใหม่ของอนงค์ที่กล้าออกความในใจแก่ชายที่ตนรัก ทั้งหมดนี้จะช่วยให้เห็นว่าคอกไม้สดมีความพิถีพิถันในเรื่องภาษานำภาษามาใช้ได้เหมาะสมกับบุคลิกของตัวละคร ช่วยให้ตัวละครนั้น ๆ มีความสมจริง

2. การเล่นกับความหมายของคำ

เพียรศิริ วงศ์วิภาณท์ กล่าวถึง "ความหมาย" ไว้ว่า

- ก. ความหมาย คือ คุณสมบัติประจำรูปต่าง ๆ ที่มีอยู่ในภาษา
- ข. ความหมาย คือ สารที่ผู้พูดเจตนาหรือตั้งใจสื่อสารไปสู่ผู้ฟัง
- ค. ความหมาย คือ สารที่ผู้ฟังรับหรือตีความได้จาก การฟังหรืออ่านสิ่งที่ผู้พูดสื่อมา

ในการสื่อสารกัน (Communication) ถ้าจะให้ได้ผล ความหมายของผู้พูดและความหมายของผู้ฟังจะตรงกัน⁵

ดังนั้นในการเลือกใช้คำ ความหมายของคำจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพราะคำมีทั้งความหมายประจำรูปของคำ และความหมายในบริบทของคำ

⁵เพียรศิริ วงศ์วิภาณท์, เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7-15 พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526), หน้า 291-292.

ในงานวรรณกรรมของคอกไม้สดจะพบว่า คอกไม้สดนิยมใช้ความหมายใน
บริบทของคำคือความหมายที่ผู้พูดกำหนดเอา ได้แก่ ความหมายอุปมา และความหมาย
ชวนคะนึ่ง

ความหมายอุปมา (Connotational meaning) คือความหมายใหม่ของคำ
ใดคำหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการนำเอาลักษณะเด่นของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาใช้
เป็นความหมาย ตัวอย่างเช่นคำว่า ญาติ ลักษณะเด่นคือความเจียม ไม่หัวโต
คอสิงโต ๆ ทั้งนั้น มาใช้ในประโยคว่า ซินเป็นญาติต่อไป แฟนสื่อหนีแน่ ๆ

ความหมายชวนคะนึ่ง คือความหมายของคำคำหนึ่ง ซึ่งเมื่อเรานึกถึง เมื่อเรา
ได้ยินหรือได้เห็นคำอีกคำหนึ่ง ความหมายชวนคะนึ่งในภาษาไทยมีปรากฏอยู่ 2
ลักษณะ คือ ความหมายชวนคะนึ่งที่เกิดในคำพ้องเสียง และความหมายชวนคะนึ่ง
ที่เกิดเพราะการยวนคำ เช่น จมแฉว เป็น แฉวหลบ

ความหมายชวนคะนึ่งที่เกิดขึ้นในคำพ้องเสียงเกิดขึ้นได้เพราะ คำพ้องเสียง
ที่มีความหมายต่างกัน เช่นคำว่า ระกำ ซึ่งเป็นชื่อพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่ง จะมีความหมาย
ชวนคะนึ่งไปถึงความแตกต่างของคำว่า ระกำ ซึ่งแปลว่า ความทุกข์ ความเจ็บ
ปวดหัวใจ บ้างครั้งความหมายชวนคะนึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้กับคำที่ไม่ใช่คำพ้องเสียง
แต่มีเสียงใกล้เคียงกัน เช่นคำว่า สันหนม ซึ่งชวนให้คิดไปถึงคำว่า ระทม จนเป็น
สาเหตุของความเชื่อว่าจะไม่ปลูกต้นสันหนมในบริเวณบ้านหรือไม่นำคอกสันหนมา
ประดับ⁶

คอกไม้สดเป็นนักเขียนที่เข้าใจความหมายของคำต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
คุณสมบัติประจำตัวข้อนี้คอกไม้สดได้นำมาใช้ทั้งงานวรรณกรรมของตนเอง คือ คอกไม้สด
รู้จักเลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสม

2.1 การใช้คำที่มีความหมายชวนคะนึ่ง

ในจวนข้าหลวงประจำจังหวัดนครสวรรค์มีต้นโศกอยู่ต้นหนึ่ง ลำต้นใหญ่
กิ่งก้านสาขางดงาม ประกอบด้วยใบซึ่งไม่มีเวลาโศก เป็นช่อระย้าสดชื่นอยู่ตลอดปี

(ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 1)

"อ้อ ! จริงแหละ ฐัฐว่านางสรวไปเพ็ญสรวอยู่ตามบ้านคนโศก"

(ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 46)

⁶ เพียรศิริ วงศ์วิภาณท์, เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 7-
15, หน้า 357-358.

รู้อยู่จนเสียงกุกกักออกนอกในท้องเรือ เจียบสนิทแล้ว หลวงนฤบาลก็ลุก
ขึ้นมางูง เขาเกิดความอยากรู่ว่าอัมพร เมืองบนเหนือคีรีมะเขานั้น งดงามคว
กว่าการที่อัมพร ในลำเรือโคเสียวเวลาพยายามปีนป่ายขึ้นมาดูหรือไม่ สะบัก
ผานมออกจากตัว แลวหลวงนฤบาลก็ไปยืนอยู่บนหัวเรืออย่างเจียบ

(ชัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 392)

"เจ้าเสน่ห์มันก็เป็นเจ้าเสน่ห์คามเคย" สหายของมันลือลือว่า "เวลา
ทำงานเลือกไปเที่ยวชื้อผ้ากับผู้หญิง คนใหม่ของมันชื้ออะไร?" "เขาเรียกของเขา
ว่า รา..."

"เฮ้อ" หลวงนฤบาลอุณใจ "บายแก้มากอีกแล้ว อย่างนี้มาถึงไค้ยอม
เออ นีดมคองเซ็ญไค้คุณนังหรือคุณควรรุจะเซ็ญยอม" "เฮอ" อมราดอุณใจมาง
"เกิดจะเป็นแขกขึ้นมาละ ก็ฉันจะบีนอยู่อย่างนี้แหละ" "แหมๆ ยมไมชอบเป็นแขก
เลยเหม็นเนย" หลวงนฤบาลพูดเรือยอย่างสมายอารมณ์ "นังลงเถอะ คุณอมรา
ยมไมชอบนังในขณะที่มีเอก็บีนอยู่กับยม"

(ความฉิบครั้งที่แรก หน้า 632)

"เขาลือกันว่า" แมร์ก็มีเอยขึ้นช้า ๆ คักเสียงให้ฮอนหวานและอิมกับนิจ
ราวกับอิมกับเพื่อนสนิทที่สุดในโลก "เธอเล่นเปียโนเก่งนักหรือ" "เขาไหน เขาหลวง
กระมัง" นิจถามแกมหัวเราะ (นิจ หน้า 27)

แมจวงบุละจากตู้เครื่องดนตรีไปยืนเบื่องหลังนายโชติ มองดูตัวอักษรที่จารึกอยู่
บนขอบตู้ อ่านไค้ความว่า "รักเมืองไทย" ฉงนควยนี้กอยากแสดงความอยากหา
ความรู้ใส่ตัวควย แมจวงจึงถาม

"ใครรักเมืองไทย?" นายโชติเหลียวมาครุกรรยา แล้วยอนถาม

"ใครอะไร? รักเมืองไทย ตัวหนังสือออกไค้ไม่เห็นพรอกรึ?"

"ก็ใครละ เห็นหนังสือนี้ตั้งไค้ถาม"

"ก็รักเมืองไทยยังงไร?" "รูแล้ว ถามว่า ใครรัก?"

"ก็ทู้ไม่ถึงจะทู้ใครรัก มันมันรักเมืองไทย"

"ก็มันนะซี รูแล้ววว่ารักเมืองไทย ไค้ไค้รักเมืองจีน ฉงนถามว่าไค้รัก?"

"เอ : ยุกนี่มาแล้ว ! ใครรักอะไร? นีรักเมืองไทย ของในตู้มันนะรักเมืองไทย
หึ่งนั้น" แมจวงสันหนาและประศค

"คุณนะฉาดมากมก มาพูดกะคนใจอยู่อย่างฉงไม่รู้เรื่อง ฉงนถามว่าใครเป็นคนรัก
เมืองไทย คุณหรือฉงนหรือใครที่ไหนไหนแหละ"

"บักขบ!" นายโชติพูดในคอ แลวจึงพูดคั้งขึ้น "รักนะ" คี้อย่างรักที่เขาไค้ทำ
ของแล้วเอาทองบักหับหรือหาหับ มันคักคัก ลงรักบักทองไมเคยไค้บีนใคร เขาพูดมึง

หรือท้อ ของที่อยู่ในตู้ไม้สำเร็จด้วยรักหิ้งนั้น ไม้กอนค่านันท์ก็กอนรัก เวลามัน
 แห้งเป็นกอนอย่างนี้ เราเอามันมาจากคนรักซึ่งเป็นคนไม่เกิดในเมืองไทย
 เขาใจหรือยัง" (1/500 หน้า 344)

"ป่า! อู๋ป่านั่นเอง! ท่ายกาย!"

"ครับผม ป่านั่นเอง ไม่ใช่ใคร เป็นยังใจ เห็นป่าถึงกับร้องหาความตาย
 เทียวหรือ?" (ขัณฑ์ของหลวงนฤบาล หน้า 574)

จากข้อมูลจะพบว่าคอกไม้สักเลือกใช้คำโดยคำนึงถึงความหมายเป็นสำคัญ
 รู้จักเลือกเล่นกับความหมายของคำนั้น ๆ และมักจะใช้ความหมายในปริบทของคำ
 ชนิดที่เป็นความหมายชวนคะนึง คือ เมื่อพูดถึงคำหนึ่งก็นึกถึงความหมายของคำอีก
 คำหนึ่ง ซึ่งส่วนมากจะเป็นคำพ้องเสียง เช่น

คันโศก (ชื่อต้นไม้)	เวลาโศก (ความทุกข์)	นางสาวรวย (ชื่อคน)	ไป
อัมพร (ชื่อคน)	อัมพร (แปลว่าท้องฟ้า)	เทียวสาวรวย (ทำกิริยา	
เจ้าเสน่ห์ (เรียกชื่อคน)	เจ้าเสน่ห์ (เป็นที่ชื่นชม)	กรีกกราย)	
แขก (ผู้มาหา)	แขก (ชนชาติหนึ่งในทวีปเอเชีย)	รัก (ชื่อไม้พุ่ม)	รัก (ชอบ
เขา (สรรพนามบุรุษที่ 3)	เขา (ภูเขา)	อย่างผูกพันพร้อมด้วยชื่นชม	
ท่ายกาย (เป็นคำอุทาน)	ท่าย (สินชีวิค)	ยินดี)	

การเล่นกับความหมายของคำโดยใช้คำที่มีความหมายชวนคะนึงนี้ทำให้ผู้อ่าน
 เห็นอารมณ์ของตัวละคร เช่น ตอนที่นิจโต้ตอบกับรัศมีโดยใช้คำพ้องเสียงคือคำว่า
 "เขา" บอกย้อนรัศมีซึ่งแสดงให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกไม่พอใจของนิจในขณะนั้นได้เป็น
 อย่างที่ หึงยังแสดงให้เห็นบุคลิกลักษณะของตัวละครเด่นชัด เช่น ตอนที่หลวงนฤบาล
 พูดโต้ตอบกับอมรภา แสดงให้ผู้อ่านเห็นบุคลิกของหลวงนฤบาลที่เป็นคนขี้เล่น เจ้าสำนัก
 สำนวน เป็นต้น

นอกจากจะเล่นกับความหมายของคำในลักษณะนี้แล้ว ในบางครั้งคอกไม้สัก
 ก็ใช้ความหมายของคำ แปรความเข้าใจไปอีกทางหนึ่ง

"อะไรกันนะ" ศัลยว่า "วันนี้คุณล้มคมใน น้อยไม่เคยทั้งใจจะอวดก็กับ
 ที่เล็กสักที่เคียว"

"ที่เคียวไม่เคยอวดนรอก แต่เคยอวดหลายที่ อะไรก็คอกไปก็แล้วกัน อีก
 ไมซากก็เห็นนรอก" (ปีนทะเลโลก หน้า 584)

"โอ๊ย! ขอโทษ" ปชากล่าวแกมหัวเราะ "มองเลยเถิดไปหน่อย คุณชिकอยู่ที่นี้ไม่ใช่"

นายช่วยมองดูผู้พูดอย่างหึ่งๆ คะนองโหวหารจึงทอมไปว่า

"คุณชिकไมไคอยู่ที่นี้ครับ แต่เวลานี้อยู่"

ปชารอถ่วงๆ ภายหลังจึงว่า

"รู้อแล้วที่นี้ไม่ใช่บ้านคุณชिक ฉันถามว่าเวลานี้คุณชิกอยู่ที่นี้หรือเปล่า"

"อยู่ ก็ผมบอกแล้วไงครับ" (นี่แหละโลก หน้า 590-591)

"เจ้าคำ! เป็นพระเดชพระคุณ อย่างแน่นอนจึงมีมาอยู่ประเดี๋ยวเดียวเท่านั้น เจ้าคุณของฉันก็หุลงอมเสียแล้ว ยิ่งเป่าปี่สี่ช่อเก่งกว่าไม่โซหรือเจ้าคะ"

"เสนโตบาง แคที่คณหญิงออกชื่อมานั้น นิจเลนไม่เป็นสักอย่างเดียว" เจ้าคุณสุรแสนทอพอางหัวเราะ (นิจ หน้า 27)

"เท่านั้นยังไม่พออีกหรือ? หรือที่ใหญ่นำมาเงิน? บ้า! ผมไม่อยากขายตัวให้เงินเลยพี่ตา! แคอันที่จริงผมเชื่อว่า เขามั่งมีกว่าเรามาก คุณานเขาที่ฝึกเมอเรือ โขของเรานี้..." ยักไหลอย่างเบือหนาย "เหมือนกับรหนู" "ถ้าหนูตัวไหนของการรเทพานเรา เห็นจะไคเอาออกประกวดเก็บเงินกันไม่หวาดไหว" (หนึ่งในรอย หน้า 72)

"เสียเวลาจริง!" ประวิติบ่น แสคงกิริยาไม่สมหวัง "ไม่มีแมวสักตัวเดียว" "อ่าว" อนุวัตรรอง "นี่แกจะมาแมว ไม่โซคุตะครหรือ?" "... โทนกระที่อริรนาจะครสนกนักร้องไรละ เราก็นักวามิเคยคูตี ๆ ฆ่าแล้วหรือที่แกจะมาแมว" "ที่ถูกคุณควรจะบอกผมเสียตั้งแต่พินาน" รัตนเอยขึ้น เอางานเอาการ "จะเสียเวลาเดินเพียง 3 กว เขาไปไกล ๆ คร้วเท่านั้น จะไคคูแมวถึง 7 ตัว นางแจวของอรุณออกลูกคราวเดียว 6 ตัว" (สามชาย หน้า 97)

"แม่หรือก็แก่งทุกวัน คุณพ่อหรือท่านก็มีธุระมากมาย วันยังค่ำ คินยังรุ่ง ไม่ไควิสาสะกันเฮย! แทจริงที่คณหญิงศรีกุลาว วันยังค่ำคินยังรุ่งนั้น ความยงคลาศเค็ลอันอยู่ ถาห่านกุลาวแค "คินยังรุ่ง" จึงจะเหมาะๆ ทั้งนี้เพราะในคองกลางคินเจ้าคุณไมไคไรไคอยุบนตีก หานมิกจะลงไปเรือกลางและคางอยุคตามเรือไม่หลังยอม ๆ ข้างตีกนั้นเอง คัจนี้เมื่อคณหญิงกลาวประโยคสุดท้ายขึ้น เจ้าคุณเห็นทาจะเขารายจึงรีบกลมเก็ลอันเสียหันไค ไคยพูดว่า...

(ความยงครั้งแรก หน้า 608)

"...ท่าเห็นจะสวย ไม่ยงจันคังไม่คินเต็นถึงกับลงทุนวังขึ้นมายอกเอง"

"คงสวยสูที่เวลากำสังแก่งตัวไม่ไค"

"พิลิก! สองคนที่เขามานะ เขาไม่ไคแก่งตัวมาหรือ?" (อุบตีเท หน้า 69)

"เข้าเรื่องเก่าละ จ่านง" จำลองทุกแถมหัวเราะ "ที่ยังไม่เคยลืมวันเกิด
ของเขอสักที เพิ่งหนเดียว เมื่อปีกลายนี้เท่านั้น"

"นั่น มันตรงกันใหม่กับคำที่ว่าไม่เคยลืมสักที" เฉลือดาม

(นิจ หน้า 102)

"ผมไปที่บ้านเจ้าคุณ เณรอุปัชฌ์คุณสมุทรร คุณสมุทรรเลยพามาเลี้ยงหังปุง"
นายซิคเล่า ประชาธิ์คชื่นพร้อมทั้งหัวเราะ
"ทุกยังกับน้องผมเป็นเป็คหรือวิ้วควาย..." แล้วชวาก็มองไปยังหวิชคูล้ายกับ
จะขอความเห็นชอบ หวิชมองไปทางสุภาหสกรีสีนาง แล้วจึงกอมพร้อมทั้งยิมนอย ๆ
"หงส์เป็นปุงเหมือนกัน" (นิแหละโลก หน้า 575-576)

"ที่นี่มียาอะไรสำหรับรักษาโรคเหนียว?"
"ความชื้นคาคื่นใจ"
"อะไรเป็นคูน" พร้อมกันนั้นหลอนยิมนิคหังแล้วชวาทางคาคูเขา
"ก็เจ้าของมามานะชิ"
"โห! เมื่อคะก็ทำไมไม่ทุกเสียค่อนาคูคาคา ท่านจะไคบัส้ม"
"จำไวเรียนทานควยสิครับ ที่จริงนะ ผมหมายถึงฝ่ายเจ้าของบ้านเป็นพหุพจน์
ไมใช่เอกพจน์" (นิแหละโลก หน้า 775)

ความหมายของคำที่คอกไม้สคเลือกนำมาใช้นี้ เป็นความหมายที่ผู้คเจคนา
สื่อสารไปสู่ผู้ฟัง และผู้ฟังรับสารนั้นและคีความหมายนั้นคางออกไป ซึ่งหังนี้ขึ้นอยู่กับว่า
คอกไม้สคคองการให้เป็นเช่นนั้นเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจอุปนิสัยของตัวละครนั้น ๆ หรือเพื่อ
แสดงให้เห็นอารมณ์ของตัวละคร เมื่อตัวละครสนทนาไคคอกกัน แต่หังนี้สิ่งทีคอกไม้สค
สอคใส่คาคาง ๆ ใหคกับตัวละครหรือการบรรยายก็คิ สิ่งนั้น ๆ จะสะท้อนให้อ่านไค
เห็นความสามารถและความละเอียดลออพิคพิคณในเรื่องเกี่ยวกับภาษาของผู้อ่านไค
เป็นอยางคิ

2.2 การใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้าม คำแย้งความหมาย
(Antonyms) คีคาคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือแย้งกัน⁷

⁷ เทียรสิริ วงศ์วิภานนท์, เอกสารการสอนชควิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่
7-15 พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 309.

ในวรรณกรรมของคอกไม้สค คอกไม้สคได้ใช้คำแย้งความหมายเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจรายละเอียดต่าง ๆ ที่ผู้เขียนต้องการจะบอกกับผู้อ่านได้ดียิ่งขึ้น ชัดเจนมากขึ้น

เด็กเหล่านั้นก็ยังคงไม่ผ่านมา งานพิศก็เศร้าสร้อยประจักษ์ว่า ส่วนแห่งความสุขอันมีอยู่เป็นจุน้อยในความรันทกอันใหญ่หลวงนั้น ไร้ซากลอยไปเสียอีกส่วนหนึ่ง ภัยแล้ว (อุบัติเหตุ หน้า 89-90)

พงศ์เห็นหญิงงามมาเป็นคนที่แฉ่งในจรรยา และเป็นคนสนุกได้พร้อมกัน กล่าวคือไม่เปลี่ยนแปลงมารยาทอันเรียบร้อยให้แก่งก้างติงคัง ไม่เปลี่ยนวาทะภาพเป็นโธษ หรือโธษโธษ ไม่เปลี่ยนน้ำเสียงที่เบาและร่าเริงเป็นเสียงคังอีกที ในเมื่อเจตนาใหญ่ทั้งหัวเราะเรื่องที่คุณเล่าอยู่ มีสินลมคมสัน อาจจะเยาะเย้ยสภาพสิ่งเหลวไหลที่เขาได้เห็นโคควยคำสั้น ๆ เพียง 2-3 คำ และโดยมีทองกระทบกระเทือนถึงบุคคลคนหนึ่งคนใด (ชัยชนะของหลวงนงนวล หน้า 235-236)

สีหน้าวิชัยเขือกไปเล็กน้อย รอยยิ้มบนริมฝีปากนั้นเจือโศกมากกว่า เจือสุข (หนึ่งในร้อย หน้า 789)

ความบริสุทธิ์แห่งอากาศอันเกิดแก่ธรรมชาติอันบริสุทธิ์ เป็นคุณวิเศษแห่งภูมิประเทศแถบนี้ เป็นเครื่องฟอกมลทินแห่งหัวใจของผู้ที่รู้จักความแตกต่างระหว่าง ความบริสุทธิ์ และ ความแปดเปื้อน เป็นอย่างดี (บันทวน หน้า 357)

เสียงพูดนั้นค่อนข้างคังและมีกังวานเป็นเชิงงอนมาก ทั้งนี้ก็เพราะคุณหญิงทรงแน่อยู่แก่ใจว่าสามีของท่านสมควรใจให้ท่านแต่งตัวอย่างที่เราเรียกว่า "ท่าแถ" มากกว่าที่เราเรียกว่า "ท่าสาว" (นี่แหละโลก หน้า 117)

"แต่ผมไม่ได้ถามให้คุณตอบเป็นหลักวิชานี้ครับ ถามความรู้สึกตามที่หูของคุณได้ยินนะ"

"อีกนัยหนึ่งถามสำหรับจะรู้ว่า ท่า หรือ สูง"

(นี่แหละโลก หน้า 513)

สโรชยั้งคงหัวเราะอยู่เช่นเดิม สมองคิดไปถามค่าทุกของภรรยา
แต่เพียงส่วนน้อย ว่าถึงถึงรูปโฉมของหล่อนที่ปรากฏแก่ตาเป็นส่วนใหญ่

(วรรณกรรมจีนสุดท้าย หน้า 90)

'เด็กคนนั้นหน้าตาเป็นอย่างไรหนอ อ้วนหรือผอม สูงหรือต่ำ คำหรือ
ขาว

(บุพเพสันนิวาส หน้า 108)

ภายหลังเรือท่าอากาศ พยศ นักขึ้น นายท้ายเรือเริ่ม หัวเสีย
ส่วนนายโชติคามวิสัยของคน ขวางโลก เมื่อเห็นความหัวเสียปรากฏอยู่ตรงหน้า
ก็ตอง 'หัวดี' เป็นพิเศษเป็นธรรมดา (1/500 หน้า 270)

...หญิงผู้หล่อนเคารพบุรุษไว้ในที่สูงประหนึ่งบุรุษพระนั้น มีนิสัยฉลาด
ท้อความแข็งกระด้างและกล้าข่มขู่ความละมุนละม่อม ดังนั้นผลแห่งการปฏิบัติของ
วิสัยจึงไม่มองเอยอยู่ไคย็คยาว (หนึ่งในร้อย หน้า 302)

"ความจริงมีอยู่ว่าทุกสิ่งในโลกนี้ไม่มีอะไรเป็นอยู่โดยมันคง มีเกิดมีดับ
มีเจริญต้องมีเสื่อม มีใหม่ต้องมีเก่า ความเสียคายก็เหมือนกัน มันเกิดไค้มันก็ตอง
ดับไปไค้สักวันหนึ่ง"

(หนึ่งในร้อย หน้า 676)

ควาควับเกิดอุณหายจากห้องฟ้า ลมเย็น หอมชื่น บริสุทธิ์...รุ่งอรุณไค้ชั้น
การอุ้งเชิงแข นุกพลอกเสียงจู่จี้ โฟเราะะอ่อนหวาน คอกโมชยายกุสึบ
สูงกลืน ใบไม้คัสึกลายตัว โลกกำลังตื่นจากความมืดมนมาสู่ความสว่าง
แต่ความรู้สึกของศัลยาก็กำลังมืดลง มีคูลงทุกที ชรรุมชาติหังมวลกำลังตื่นจาก
ความแน็งมาสู่ความคึนชีวิค...มีค็ือแฉวกลลับสว่างวับ เยือกเย็นแฉวกลลับ
อุณ ศัลยาสบายอย่างทีมนุญโยไมเคยสบาย มีค็ืออีกสว่างอีก...มีค็ืออีก...
สว่างจา รัศมีสีเงินรุ่งเรืองไพศาล! (นิแหละโลก หน้า 935)

การใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามนั้น ถ้าต้องการให้การสื่อความหมาย
เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องรู้จักเลือกคำ เพราะคำที่มีความหมายแย้งกันนั้นมี
หลายลักษณะ ถ้าเลือกใช้ไค้ถูกตองจะทำให้เกิดความเหมาะสม ชัดเจน คอกโมสค
ใช้คำที่มีความหมายแย้งกันไค้เหมาะสมกับปริบทและความ ซึ่งความหมายแย้งกันนั้น

คอกไม้สดนำมาใช้กับการบรรยายลักษณะของตัวละคร เช่น ตอนที่ศัลยากำลังจะตาย คอกไม้สดใช้คำที่มีความหมายแย้งกันได้ดี ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกของคนใกล้จะตายได้ดี นอกจากนี้ยังใช้บรรยายธรรมชาติรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความแตกต่างและข้อเปรียบเทียบในสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงอีกด้วย

3. การใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึก

ภาษา คือระบบสัญลักษณ์ที่ใช้แทนโมโนภาพของมนุษย์ การใช้ภาษาของมนุษย์นั้นต้องใช้ภาษาภายในระบบอันประกอบด้วยระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ยอมรับร่วมกัน หากใช้ภาษาให้ผิดแปลกไปจากกฎเกณฑ์ตามที่ยอมรับกันในระบบแล้ว ภาษาที่ใช้ก็ไม่สามารถทำหน้าที่ในการสื่อสารได้

การใช้ภาษาเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ หลายขั้นตอนควบคู่กัน เริ่มตั้งแต่การเลือกใช้คำและการเชื่อมโยงคำต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้แทนโมโนภาพที่เกิดขึ้นในสมองของมนุษย์ รวมไปถึงการพูดทบทวนปรับเปลี่ยนแปลงโดยคำและวิธีเรียบเรียงโดยคำให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพที่ตรงกัน⁸

ชานามู รอกเทศุกัย กล่าวว่

"คำ" เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลมากในการใช้ภาษา คำอาจก่อให้เกิดความรู้สึก กระตือรือร้นเตือนอารมณ์ผู้ฟังหรือผู้อ่านได้โดยวางรุนแรง บางครั้งคำจะปลุกเร้ามโนคติใหม่ให้เกิดความอีกเติม กระตือรือร้นขึ้น บางครั้งอาจให้ความรู้สึกที่สดชื่น กระชุ่มกระชวย ในขณะที่บางครั้งอาจทำให้เกิดความเศร้าสะเทือนใจ คำให้ความรู้สึกที่เป็นสุข และปลุกเร้าทุกกระหม่อม⁹

⁸ สวานิต ยมาภัย, การสื่อสารของมนุษย์ (กรุงเทพฯ : 68 การพิมพ์, 2526), หน้า 116.

⁹ ชานามู รอกเทศุกัย, สัมมนาการใช้ภาษาไทย (กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร, 2522), หน้า 68.

ดังนั้น "คำ" จึงมีอิทธิพลเพราะเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึก การใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึกนั้น เป็นการใช้คำมีรส หมายถึง การให้คำที่มีความหมายเกินความมาก ไม่ต้องเสียเวลาอธิบายให้ยืดยาว ฉะอม โปะระกฤษณะ กล่าวว่

คำที่ร่างภาพให้เห็นได้ชัดเจน ได้แก่คำที่เป็นรูปธรรม มีทั้งคำแสดงภาพและคำแสดงอาการ คำแสดงภาพ คือ คำที่กล่าวแล้วเห็นภาพ เช่น สวมเสื้อยืม สีแดง ฯลฯ และคำแสดงอาการ ได้แก่คำแสดงอาการเคลื่อนไหว ได้แก่คำกริยา และคำวิเศษณ์ของอาการ เช่น เต้น วิ่ง เร็ว ฯลฯ¹⁰

สมพร มันทะสุทร กล่าวว่า "การใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพ เป็นการใช้คำ เพื่อให้ความหมายและความเข้าใจในทางรูปร่างเพื่อทำให้ภาพในจิตเด่นชัดขึ้น ผู้อ่านจะมองเห็นภาพได้ชัดเจน โดยมีต้องการคำอธิบายเลยทีเดียว"¹¹

การใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึก เป็นลักษณะที่จำเป็นประการหนึ่งของงานวรรณกรรมเพราะงานวรรณกรรมมีความมุ่งหมายที่จะให้เห็นภาพ เสียง อารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อความหมายมายังผู้อ่าน นักเขียนที่ประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์ผลงานล้วนแต่เป็นผู้มีความสามารถในการเลือกสรรคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมทำให้เป็นที่ประทับใจแก่ผู้อ่าน รู้ว่าเมื่อไรควรจะใช้คำอย่างไรจึงจะทำให้งานเขียนมีรสชาติ ไม่จืดชืด หรือตันเขื่อ ทุ้มเพื่อยจนเกินงาม

คอกไม้สดเป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่ประสบความสำเร็จในการสร้างสรรค์ผลงาน ก็จจะเห็นได้จากการเลือกใช้คำของคอกไม้สด คอกไม้สดเป็นผู้ที่พิถีพิถันในการเลือกใช้คำมาก แม้ว่าคำที่คอกไม้สดเลือกนำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดภาพและความรู้สึกนั้นจะเป็นคำธรรมดาที่ใช้กันอยู่ทั่วไป แต่คอกไม้สดก็นำคำเหล่านั้นมาใช้ได้เหมาะกับบริบทและ

¹⁰ ฉะอม โปะระกฤษณะ, ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บำรุงสาสน์, 2526), หน้า 53.

¹¹ สมพร มันทะสุทร, สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2525), หน้า 78.

เนื้อความทั้งยังสื่อความหมายมาสู่ผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

การใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึก คอกไม้ส่นนำมาใช้หลายลักษณะด้วยกัน คือ

3.1 คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึกโดยตรง คือ คำที่แสดงให้เห็นภาพและความรู้สึกโดยพลังของคำนั้น ๆ เอง ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจเห็นภาพได้ด้วยความรู้สึกได้จากคำ ๆ นั้นทันทีโดยไม่ต้องอธิบายหรือใช้ความเปรียบ เพราะอิทธิพลของความกระจ่างแจ้งของถ้อยคำ เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

ตอนนี้วิชัยยืนอยู่คนละฟากโต๊ะกับชัคซึ่งปฏิบัติจันทร์อยู่ ผู้พิพากษาที่กำลังเพลินมองคูหนุมสาวคูนี้ ฝ่ายชายจะมีกัเขมนชินันเลือกนี้ ตามโนน ฝ่ายหญิงจะมอยขมายสะทกสะเทินสังเล... พอรู้ชวยแพรวบึกษาเขาไป วิชัยเหลือวคูก็พบนองคเขามายืนอยู่ข้างตัว (หนึ่งในรอย หน้า 466)

คุณนายผู้นี้ดูเหมือนจะได้เปลี่ยนตัวเองจากมนุษย์ธรรมดาเป็นนางยักษ์ก็มีหน้าตาเหลี่ยมเกรียม กิริยากระมิงกระบอนและวาวจากาวาวเป็นที่ระคายหู หู่าคนอยู่ใกล้ไม่อยากเขาใกล้และทำคนอยู่ใกล้ให้ออกหนีห่าง ไม่ว่าเขาไม่วาวเขิน ไม่วากดูงคิน สุกแต่ประมุขแห่งขานตีนอยู่ คนในขานก็หายใจไม่คล่องควยควยแคว็บ ๆ หว้า ๆ ไม่รู้ว่าคนจะถูกระเบิดวกรวทขึ้นเวลาใดอยู่ดี ๆ ไม่มีเรื่อง หานทำไ้มีขึ้น เรื่องมีแค่เพียงเล็กน้อย หานทำให้เป็นเรื่องใหญ่ ทั้งแต่แมครวศิริระเป็นคอกเลว กลอกจนเค็กในผาอมม ไม่ได้รับความยกเวน (หนึ่งในรอย หน้า 638)

พอเห็นมยุรีเขาเบิกตากว้าง สีหน้าพส่นเป็นถมิงถึง เขาจ้องคูหลอน มีอิมิบกุหลาบคอกนอัยบีแมน (ศักรของเจ้าหลอน หน้า ๖7)

ด้วยความประหลาดใจอย่างยิ่ง มยุรีได้เห็นรูปถ่ายขนาด 6 นิ้ว เห็นได้ชัดว่าถ่ายนานแล้วควยน้ำยาออกจาง แม้กระนั้นก็ไม่ยับเขิน ยู่ยี้ หรือปรุ แต่อย่างใด (ศักรของเจ้าหลอน หน้า 115)

นิจสงสัยว่าคูหนันของหลอนมีนิสัยเหมือนบิกามารคาหรือไม่ มองคูเขาเห็นก่าสังนังพิงพนักเก้าอี้ หอคสายตาคูรวบ้าน สีหน้าของเขาคูหมนหมอง และเหี่ยวแห้งจนคูแก่เกินอายุเป็นอันมาก (นิจ หน้า 23)

มาใกล้จะถึงหน้าจวนพบสุนักรักกับวิศวกรคู่หนึ่งกำลังแสดงท่ามุงร้ายต่อกันอย่าง
เห็นมหามู (อุทิศเทก หน้า 290)

พูดแล้วหลวงนพบาลแลควไล เจ้าหลอนหลอมคาเขาโคยเร็วและยิ้มเยื่อน
 คว้าความช่วยเขินคั่งสาวแรกรุ่งเงิวิญวัย แก้มอันมีปีกย่องแดงเรือควยสายโลหิต
 (ขยชนะของหลวงนพบาล หน้า 363)

อ่านวามองคู่เด็กที่มีคายังยิ้มหยิและมีหน้ายังย่น บิบบักแก้มเด็กนั้นจนนางพยุพาลู
 นีวหน้าและหันมาทางเด็กหญิงที่กำลังหลับสนิท บรรจงจับนมอันละเอียด นุ่มแพ
 คั่งเส้นไหมอย่างวิเศษ ยิ้มอย่างแสนสุขสุวาท แลวที่มูทู่ว่า... "หลับสนิทเพียว
 หนูเอย พอมาก็ไม่ลืมตาขึ้นคูล" แลวเขากมลงจับหน้าที่ยูยี้ และแดงคั่งลูกหนู
 (ขยชนะของหลวงนพบาล หน้า 119)

...สีหน้าของชคีนานูสวยเกควยอุอากรที่ยิ้มอย่างพนอ ท่าที่ทุกสีหน้าของ
 จันทรสกลไส งามแฉฉมควยอากรที่ยิ้มอย่างช่วยเขิน และทาที่เอียงอาย
 ดาสังเกตุคามสีหน้าและทาทางของเขาคัง 2 แลว ก็ควรเป็นที่สงสัยว่า
 เสี่ยงกั้วานแห่งคนตรีนาจะไมกัระทพบโสศประสาทของเขาเอย อักทั้งหมคน
 หนึ่งและเคินอยู่ชวักไขวเลา ก็นาจะไมกัระทจักนุประสาทของเขาเชนกัน
 (หนึ่งในร้อย หน้า 386)

อมรากลับจากสงขลาแล้วอ้วนห้วนแข็งแรงขึ้นกว่าเมื่อก่อนไปเป็นอันมาก
 ปิวพรรณยุคยาค ควงหน้าก็ย่องใส ไมซึกเขี้ยวเหมือนแต่ก่อน
 (ความพิศครั้งแรก หน้า 353)

กุหลาบค่างสีโนแจกันประดับโต๊ะเขียนหนังสือไหวระทวย เมื่อคองลม
 อันพัดมาริว ๆ กระคาขจคหมายวางอยู่ใกล้แจกันสะบักพลิกไปมา ท่าเสียงแกรก
 กรากเบา ๆ จคหมายฉบับนี้เป็นที่สงวนแห่งผู้เขียนและผู้รับ (ผู้ตี หน้า 16)

พิศคูนหน้าของคองเองก็ไมเห็นแยะเป็นกัระจาก หรือยาวเป็นหน้าม้า หรือ
 เป็นกัระคูกจนนาเกสียุค เพงคูกทาก็ไมเห็นวาคาเหลืองหรือเล็กยับหยิ หรือ
แหล คูกมูก จมูกก็ไมมี หรือหัก คูกปากปากก็ไมกว้างหรือแยะ หรือหนาจน
 ถึงกัณษนาเกสียุค คูกุมเห็นเป็นคสีนงามและเป็นที่ศาคาสนิเสียดึงกวาสีคูกุมชุกรมชาติ
 ควยซ่า เมื่อเป็นุเชนนี้...ท่าไมนะ ท่าไมสุดใจจึงเหมาะแแกจรักไมโค และ
 ท่าไมจงรักจึงไมเหมาะแแกสุดใจ (ผู้ตี หน้า 60)

หญิงสาวมองไปในท้องฟ้า คาวดวงน้อย ๆ พร่าพร่าไปทุกที เมฆก้อนขาว แลดูเป็นวงใหญ่ลอยตัวตามกัน เสียงกิ้งก๊อบไม้ไผ่โหวโหวเอนแวนกรกรากู ในยามที่ดวงจันทน์เป็นสุข ทุกสิ่งทุกอย่างดมิ่งถึงก็ยงนาดู วิมลยินดีพิศสภาพแห่ง รัศมิตกาลอยู่นาน คู่ประหนึ่งนาเสียกายคืนอันเป็นที่เศษสำหรับใจของหล่อนนี้ มีอยากใหญ่พานไปเสียโดยมิไคโดยขมิไคครบชั่วทุ่ม

(ผู้ดี หน้า 92)

คุณแสมมองดูผู้หัดความสมเพช ออกจะเชื่อความคำที่ฟังแล้วด้วย เพราะ ลักษณะของคนเจ็บในวันนี้ผิดไปจากวันที่เขาเห็นครั้งแรกเป็นอันมาก ดูเหมือน ว่าโลหิตจะไม่มีเหลืออยู่ในตัวเสียเลย หนาขาวซีด ริมฝีปากเขียว ตาเหลือง แหง และมือที่วางอยู่นอกฝาหมกซีดเช่นเดียวกับสีหน้า แกอากูไร ไอ หอบ ยัง ไม่ปรากฏมากนัก ทิวาราเห็นคังนั้นแล้ว คุณแสมจึงกล่าวทอความเสียอัน เรียบและมั่นคง

(ผู้ดี หน้า 463)

...นั่งซิมอยู่หลายวันในที่โดยไม่นำพาคอกระแสมอันเยือกเย็นและพุ่งยุงที่ กลุมรวมสบเลือกเขาอย่างไมปราณี ในใจคิดถึงคน ๆ เดียว คิดแล้วก็ปวศรวา ยอกแสมยงใจ สันดานเคิมแคคินกระสับกระส่าย สันดานใหม่ประเลาประโลม ซัมมะทุกขอที่เคียวานทาวีชัยยุคซิมไซ ยกมาเพียงครู่ก็เลือนหายเพราะแรงรัก ก่าเรบขึ้น ยกขอใหม่ขึ้นอีก ทองซ่าเพียรจะยงลงในใจตัว ความอาลัยก็ออก ฤทธิรักความตั้งใจให้เขาเสียแต่เป็นอยู่คังนั้นหลายครั้งหลายครา

(หนึ่งในร้อย หน้า 663-664)

มยุรียกมือขึ้นปิดหน้า ร้อนผ่าไปทั้งตัว รู้สึกศีรษะหมุนตัว หัวใจเบ่งพอง

เค็มที่

(ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 227)

หนุ่มสาวต่างหักทลายกันโดยแสมคงความเคารุทอถันและเป็นธรรมคำที่หัง 2 ฝ่ายยอมรักษามารยาท เว้นการหาโอกาสที่จะเขาใจกันโดยออกหนา แค้ถึงกระนั้นฝ่ายหญิงก็รู้สึกวุ่นวายชวยไสสายคาความคณทุกอิริยาบถ และ เมื่อรู้สึกเช่นนั้นแล้ว ความแหมซิม อิมเอิมก็ชามชานไปทั่วตัว

(วรรณกรรมจีนสุดท้าย หน้า 12)

เจ้าคุณสุรแสนหัวเราะในคอ พลากร่าฟังว่า "ใครหนอช่างมาฝาก บำเรอกันในเรื่อง" ขยับเทาจะเดินกลับพอดีเสียงหวา ๆ ของผู้ชายคังขึ้น เสียงนั้น แสมคงความเรารอน ความรักและความเวทนา เสียงนั้นสะกิดความทรงจำของท่าน

ให้ก้าวขาไม่ออก ยิ่งฟังยิ่งรู้สึกซาบซึ้ง โลกิตของคนแก่ก็เย็นชามากแล้ว แต่ โลกิตแห่งความเป็นทหารยังรอนแรงอย่างประหลาด มันฉีกชั้นองราวเร็วเต็มที่

(นิจ หน้า 61)

...คราวที่หลวงชนสารมีอายุครบ 30 ปีบริบูรณ์ เขาก็ได้ทำพิธีรีนเริงฉลองเหมือนกัน วันนั้นเองเป็นวันที่หัวใจของนิจถูกกรีกอกเป็นริ้วเล็กริ้วน้อยแผยยังระยิบเป็นหนองอยู่จนเดี๋ยวนี้ (นิจ หน้า 85)

หัวใจของชนิษฐาที่เริ่มพองโตขึ้น เมื่อเริ่มพูดไต่ขบขอมเหยี่ยวแห่งลง เมื่อเขากล่าวประโยคหลัง (นี่แหละโลก หน้า 331)

เมืองสูงห้องฟ้าสีน้ำเงินหม่น ดวงดาวดวงนิค ๆ ส่องแสงเพียงยิบ ๆ อมบนกำสั้งแรง หักพาเอาคอนเมฆมาขบขึงแสงจันทร์ เมื่อมองดูเบื้องล่าง จึงมองเห็นคนไม่หมิ่นคนถูกสัว จักจั่นเรไรสงเสียงแข็งแซ นกเค้าแมวบินผาน หลังคาตึกเสียงรอง "แซก" ตามกลางความสงัดคว้างเวง บุขรุสีกขนลุกเกรียว ไปตั้งหัว "ทีไปแล้วไม่กลับมามีอีก" นี่เป็นคำพูดของอัมพร ไม่กลับ ! ไม่กลับจาก ที่นี่ ! ที่อันป่าเถื่อนจะกลับไปก็อีกพบแต่ความมืดเปลี่ยวและเยือกเย็น เห็นปานนี้ บุขยก็มีอกอกอก หัวสั้นควยความหนาวแลนเขาหัวใจ (กรรมเกา หน้า 78)

เขาจำได้คิดว่าหลอนยิ้มกับเขา แต่เป็นยิ้มที่เยือกเย็น เศร้าโศกและ
 สิ้น

(บุพเพสันนิวาส หน้า 107)

อย่างไรก็ตาม วิมลก็รักอุคม เท่าที่ครุณิผู้เยาว์วัยจะรักเพื่อนต่างเพศของ หลอนโต รักตื่นแควรักมาก รักแรง รักอยุ่กพบเห็นอยุ่กอยู่ใกล้ ไม่อยากอยู่ ห่างแมสีกอีกใจเดียว ยิ่งนำเสียงที่อุคมกล่าวลานั้นลูละหอยเสียเป็นที่สุด วิมล รู้สึกเหมือนดวงใจจะชากออกจากร่าง มองดูเขาควยดวงตาอันพรพราว ควยนำตาและหูอย่างโหยหวน (บุคิ หน้า 67)

ในขณะที่จิตใจของหลอน ปลอกโปร่ง และอ่อนละมุน เป็นขณะที่ความเมตตา
 ลารีคือเพื่อนมนุษย์มักจะแล่นเข้าสิงสู่โดยง่าย (บุคิ หน้า 84)

บุคคลคนหนึ่งยืนอยู่หน้าห้องศพ มีกิริยาเสมือนมิได้ตกอยู่ที่เท้าอำนาจความ
 ครอบงำแห่งเหตุการณ์อันน่าสลดใจนี้ คนหนึ่งเป็นชายอายุกลางคน พุคจาซึ่งซึ่ง
 เป็นงานเป็นนุการ อีกคนหนึ่งเป็นหญิงสาวพุคจาชคุดอยชคค้ำเป็นงานเป็นการ
 เหมือนกันแต่คุดองอาศัยผู้าห้องเป็นที่ยืนร่างกาย คุยชชาของหลอนสนัระริกและ
ออนเปสีย ไม่สามารถที่จะทานน้ำหนักตัวได้ บุคคลคู่นี้คือพระยาวิบาลเวรมณ์ที่
 กับวิมลหารีอภังถึงงานความที่จะทองทำให้เสร็จในวันนี้ (ยุคี หน้า 139)

ความรู้สึกเสียวสะท้านชานไปทั้งตัวคุณหญิง หัวใจอันอ่อนแรงแทนรั้วและ
สนัระริก เมื่อทรวงอกอันเขียวแห่งมีแต่หนึ่งหุ้มกร ะคูกประชิคสนิทยุกับทรวงอกอัน
ขี้งบายและออน คุณหญิงหลับพร้อมอ่อนระทวยอยู่ในวงแขนของสามี...

(ยุคี หน้า 313)

บัดนั้นจำป๋ีกนำประโคมค้วยเสียงมีอันแหวน และกลองชนะ 5 คู่ก็ตั้งรับ
 ประโคมพร้อมกัน ทั้งสองเสียงทำความเยือกเย็นหวิวหวาคให้เกิดแกชุมชนยิ่งขึ้น
 พระบรมวงศทรวงหวิญมศและหักหวิออกเป็น 2 หอน วางไว้ในพาน คอจากนั้น
 คนอื่น ๆ จึงพากันเขาไปชมมาศเป็นสำคัญกันไป (ยุคี หน้า 148)

คำที่ก่อให้เกิดภาพและความรู้สึกโดยตรงนั้น คอกไม้สดเลือกนำมาใช้ได้
 เหมาะสมกับบริบท ทั้งทำให้ผู้อ่านเห็นอาการ สภาพ ความรู้สึกต่าง ๆ ที่ตัวละคร
 แสดงออกมา ความพิถีพิถันในการเลือกใช้คำของคอกไม้สดนี้ช่วยให้เกิดภาพที่เด่นชัด
 ขึ้นเป็นต้นว่าใช้คำกริยาที่แสดงอาการ เช่น

กระบังกระบอง	เกรี้ยวกราด	ก้าวร้าว	เบิกตา	ถ่มทิ้ง
ช่วยเงิน	เอียงอาย	ไหวระทวย	ไหวโอนเอน	กระสับกระส่าย
ประเล้าประโลม	หม่น	สิ้น	กรีก	อ่อนระทวย ฯลฯ

เลือกใช้คำกริยาแสดงสภาพ เช่น

ยับเป็น	เทียมเกรียม	ยู่ยี่	ปรุ	เหี่ยวแห้ง
ย่น	บิบบยี้	ดุกดาค	ดองใส	ซึกเขี้ยว
เหล	บี	หัก	แยะ	เม่งทอง

พองโต เปสียว ฯลฯ

เลือกใช้คำกริยาที่แสดงความรู้สึก

ร้อนเผ่า	ละเอียก	เมา	เยือกเย็น	ปวดร้าว	ยอก	แสง
อมอุ่น	แถมขึ้น		ซึมเอิบ	ซามซ่าน	ร้อนแรง	
ระบม	วังเวง		เศร้าโศก	สีลัม	โหยหวน	
ชะห้อย	ปลอศโปรง		อ่อนละมุน	อ่อนเปื่อย	หม่นหมอง	

าสา

การที่คอกไม้สกเลือกใช้คำใน 3 ลักษณะนี้มาผสมผสานกันในงานเขียน จึงเป็นเครื่องมือสื่อความหมายให้กับผู้อ่านได้เหมาะสมและชัดเจนที่สุด ทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพได้รับความรู้สึกที่คอกไม้สกสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี

3.2 การใช้คำพิเศษ

คำพิเศษ ก็คือคำที่ช่วยขยายความหมายของคำกริยาให้ชัดเจนขึ้น คำกริยาที่ใช้คำพิเศษขยายอาจจะเป็นคำกริยาที่แสดงอาการ แสดงสภาพ หรือแสดงประสมการณ ตัวอย่าง

คำพิเศษที่ขยายกริยาแสดงอาการ	เจ้าหล่อนก่อน <u>ขยับ</u> <u>เกิน</u> <u>คุบคุบปอง</u> ไป
คำพิเศษที่ขยายกริยาแสดงสภาพ	นอยไฮเสื่อสีเหลือง <u>จอย</u>
คำพิเศษที่ขยายกริยาแสดงประสมการณ	ฉันทกรธ <u>จึก</u> ขึ้นมาทันที ¹²

คอกไม้สกนำคำพิเศษมาใช้เพื่อสร้างความเด่นชัดในภาพและความรู้สึกในอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม คำพิเศษที่ช่วยขยายนี้ ถ้าใช้ไม่เหมาะสมกับคำที่ถูกขยายจะทำให้สื่อความหมายไม่ชัดเจน ทำให้ลดความกระจ่างชัดและความรู้สึกในภาพที่บรรยาย จากตัวอย่างต่อไปนี้จะเห็นเหมาะสมในการใช้คำพิเศษของคอกไม้สก ทั้งความเหมาะสมนั้นส่งผลต่อผู้อ่านได้เห็นภาพและรับความรู้สึกนั้น ๆ ได้ชัดเจน

สนามหน้าศึกมีสีเหลืองคัวแสงอาทิตย์ต้องหญ้า หยาดน้ำค้างยังไม่ละลาย
คงเป็นหยาดใสแจ้วแห้วอยู่บนหญ้าที่คึกเกรียน (ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 216)

¹² นววรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์, 2527), หน้า 41-42.

นิจนั่งอยู่บนหน้าเคบินมองดูน้ำในทะเล สีน้ำเงินแก่ เป็นมันระยิบ...
จากห้องนอนมองเห็นท้องฟ้าคล้ายเป็นพื้นเดียวกับทะเล คู่มือคือและคำมะเมือม
นำหาวากเสียว (นิจ หน้า 69)

บายวันนั้นอากาศค่อนข้างครึ้ม ท้องฟ้ามีควมัวพยับฝน ลมพัดจุกทำให้คลื่นแรง
กว่าธรรมดา แต่ละลูกที่กลิ้งเข้ามากระทบฝั่งฉาดใหญ่นั้นดูเขียวคล้ำและคำมะเมือม
นากัว (นิจ หน้า 176)

เด็กที่มากับเรือสำนี้ เกือบทุกคนจำมา คำมิคหนี ตากลม ยมคำ ไว้และ
ไว้จุก หรือโกนเกลี้ยง แต่ละคนเปลือยกายลอนจอน รวากับจะอวคพุงที่กางโป่งจน
หวมถึงอก (ชัยชนะของหลวงนพवास หน้า 17)

อวกาศก่าสังเขินเจียมในที่แจ้ง คาวุประกายพริกขึ้นเค่นอยู่กลางหา...
ท้องฟ้าเริ่มเป็นสีขาวกระจาย นกกาเริ่มส่งเสียงปลุกเพื่อนเพื่อออกหากิน
ในที่ก่าบังคือห้องนอนพระยามรรคิน่า เทียนกลมไม้ค้อนจุกอยู่เบื้องหัวนอนศพ
ฉายแสงวอมแวมวูบวาย เป็นแสงสว่างจุกนอยแข่งกับแสงขาวเวลาครุ
(นิจ หน้า 138-139)

สีหน้าของลอนซิคเชือก ดวงตาของลอนแห่งผาก ริมฝีปากของลอน
สีระริก แต่วิมลยังคงทุกยังคงหัวเราะ ยังคงส่งการทวยเสียงอันแจ่มใส
(ผู้ตี หน้า 215)

ความเงิบเหงาเยือกเย็นปกคลุมบริเวณบ้านน้อยอยู่ทั่วไป เสียงคนทุก
เป็นเสียงงมง่า ฟังไม่ไคศัพท เสียงนกรองฟังกูเหมือนเสียงคราง ท้องฟ้า
แดงฉานนาเกลียุก นากัว อากาศหนัก อบอวู เด็กเล็กเสียงไปอยู่ที่
บ้านใหญ่ เด็กหนุ่มจุกจุกฎยานดิบออกเที่ยวเล่นควยขรรคมชาติแห่งจิกใจบังคับ
ไหเสียงหนีความทุกขของผู้อื่น (ผู้ตี หน้า 499-500)

สุนทรวิรูสึกโลหิตฉคปรัคขึ้นสมองโคยแรง (อุคิเหตุ หน้า 178)

มยุวิรูสึกหน้าร้อนนี้ ประสมสังเกตเห็นแก้มเป็นพวงของลอนแดงเรือขึ้น
(ศักรูของเจ้าลอน หน้า 54)

มยุรีปล่อยท่านผู้ใหญ่ไว้ด้วยกันตามลำพังไว้ในห้องรับแขก ตัวหล่อนเอง
ออกมาข้างนอก เป็นเวลาสายัณห์ พระอาทิตย์ในฤดูหนาวเสียดสีจากโลกเร็วกว่า
ธรรมดา อากาศเย็นฉ่ำ แต่มยุรีกลับร้อน เหงื่อออกตามซุมซน

(ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 226)

เจ้าว่ารู้สึกว่ามีมือของหล่อนที่กระทบมือเขาเป็นเจ็บบและสัน เล็กน้อย

(นิจ หน้า 34)

การใช้คำพิเศษจะช่วยให้เห็นภาพและได้รับความรู้สึกชัดเจนมากขึ้น
บางครั้งการใช้คำพิเศษไม่เหมาะสมกับคำกริยานั้น ๆ จะทำให้งานนั้นค่อยคล่อง
และยังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ไม่มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษา เช่น
สีเหลือง ไขว่ เหลืองแป๊ก แหน เหลืองจ้อย ผู้อ่านก็ได้รับภาพและความรู้สึกที่ฉีกแฉก
แตกต่างออกไป เพราะไม่ใช่คำพิเศษ แป๊กกับสีเหลือง เราไขแป๊กกับสีแคง เป็น
แคงแป๊ก เป็นต้น

คำพิเศษที่ปรากฏในงานเขียนของคอกไม้สดนั้น คอกไม้สดใช้คำพิเศษ
ได้เหมาะสม เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า คอกไม้สดเป็นผู้ที่เข้าใจ รู้จักใช้ภาษา
รู้จักนำคำพิเศษมาใช้ขยายภาพและความรู้สึกที่ต้องการบรรยายให้มีความเด่นชัด

ใส่แจ้วแจ้ว	มิดคือ	คำมะเมื่อม	สันระวิก
คำมิดหนี	ซิคเขือก	แห่งดาก	
แคงฉาน	ฉิคป๊าก	ร้อนฉี่	
เย็นฉ่ำ	เย็นเจ็บบ	เป็ล้อยกาย	ลอนจอน

3.3 การเสียดสี การเสียดสีในที่นี้คือ คำ 2 คำ ที่มี
ความหมายทำนองเดียวกันจะให้ปริมาณความรู้สึกที่มากน้อยไม่เท่ากัน ฉะนั้นถ้าเรา
ต้องการสื่อความหมายโดยคำนึงถึงอิทธิพลของความรู้สึกที่มากับคำคำนั้น เราอาจ
เสียดสีคำอื่นที่ให้ความหมายเดียวกันแต่ความรู้สึกที่เกิดขึ้นมีความเข้มข้นแตกต่างกัน
เช่นคำว่า "ชั่ว" อาจเสียดสีไปใช้คำว่า "ไม่คี่" แทน เพราะถ้าใช้คำว่า "ชั่ว" จะให้
ความรู้สึกทางอารมณ์ที่เข้มข้นกว่า ทั้งนี้เลือกที่จะใช้ในกรณีที่ต้องการให้ไม่เกิด
ความรุนแรงในเรื่องที่กล่าวถึง

คอกไม้สกนากการเสียดำมาใช้กับงานเขียนของตนเอง ซึ่งลักษณะเช่นนี้
จึงทำให้งานวรรณกรรมของคอกไม้สกได้เป็นที่กล่าวขวัญว่ามีความประณีต อ่อนโยน
ในเรื่องของภาษา การเสียดำนี้จะมีอิทธิพลไปถึงปริบทแวดล้อมที่คำ ๆ นั้นถูกจัด
วางไว้และยังช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก ลักษณะของตัวละครที่ผู้เขียน
ต้องการจะบอกอีกด้วย

ร่างสูง ศีรษะตรงอยู่บนไหล่อันกว้างและหน้าอกอันแข็งผาย ลำตัวค่อนข้าง
ใหญ่เพราะอายุล่วงวัยหนุ่มน้อยไปมากแล้ว แต่แลดูยังประเปรียวความวิสัย
นักกีฬา สีหน้าค่อนข้างขรึม ตาคมมีแววเฉียบซาค ประกะอุคยวักิริยาวาจา
และท่วงทีสมตำแหน่งผู้นำพลเมืองนับแสนทุกกระเบียดนิ้ว นี่คือนิสัยของ
ชาหลวงประจำจังหวัดนครสวรรค์ หลวงนฤบาลบึงเทิง

(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 4)

"ถึงไม่มีผม วิสก็ก็ไม่มีร สน้อยลงไม่ใช่รี?"

ประเสริฐย้อนและยิ้มอย่างทึ่มขูรีเห็นว่าตรงกันข้ามกับนับถือ...

(ศักรของเจ้าหลอน หน้า 139)

...ถึงคราวที่จะตอบก็เคลือบคำทุกค้วยน้ำตา

(ศักรของเจ้าหลอน หน้า 73)

ขณะนั้นตัวละครบนเวทีกำลังแสดง การดื่มจักรยานล้อเดียวและมีตัวละคร
สวมเครื่องแต่งตัวชนิดตรงกันข้ามกับคำว่าสะอาดหรือสวย

(1/500 หน้า 350)

"มีเรื่องอะไร ชาวร้ายหรือ"

"ไม่ร้ายคอกครบ มีแค่คอกกับไม้สึดี้" ยรรยงคอบพลงนั้งลงกับพื้นดิน

(บุพเพสันนิวาส หน้า 192)

บุหงาดอนใจโคยแรง เกิดมีมโนภาพอันตรงกันข้ามกับน้ำยินดีขึ้นในสมอง

(วรรณกรรมจีนสุดท้าย หน้า 210)

...ท่านผู้หญิงอรรคราชา จึงไค้แนะนำให้เจ้าคุณสามีไปขอลูกสาว
หลวงสุรศักดิ์ ญาติห่าง ๆ ของท่านและเป็นเศรษฐีเทีย ๆ คนหนึ่งให้กับบุตรชาย
วางสินสอดทองหมั้นพร้อมสรรพ

(สามชาย หน้า 47-48)

วิชัยคงไม่ตอบ เพราะสมองของเขากำลังอยู่ในห่วงแห่งความทริกตรองอันความกลัวกับความเกลียด... ใซ้อย่างเขาว่าความไม่ชอบนี้เปรียบเสมือนญาติสนิทเพียงพี่น้องทางมารดา นี่เป็นความเห็นของวิชัย แต่ว่าการที่อนุชัไม่ชอบคุณนายชื่นจะปรับเอาว่าเป็นความผิดของใครในเมื่อโลกยอมรับอยู่แล้วความมนุษย์ทางมีเครื่องรับส่งกระแสจิตด้วยกันทุกคน

(หนึ่งในร้อย หน้า 409)

ชายผู้ศักดิ์ศักดิ์แต่มีความประพตติอันหาคำหิมีไค้ นั่งครองอยู่ด้วยความ
ร้อนใจ

(บุพเพสันนิวาส หน้า 71)

งานเขียนของคอกไม้สคจะปรากฏให้เห็นว่า ในบางบริบทคอกไม้สคไม่เขียนบอกตรง ๆ แต่จะเขียนให้ผู้อ่านเข้าใจเอาเอง อีกทั้งจะให้ภาพและความรู้สึกที่ไม่หยายกระด้าง โหดร้ายทารุณ ซึ่งทั้งนี้ก็เป็นผลมาจากอิทธิพลของคำที่คอกไม้สคใช้ คำต่าง ๆ เหล่านั้นจะมีพลังในตัวเองที่แสดงถึงความอ่อนโยน นุ่มนวล หรือหยายกระด้าง งานของคอกไม้สคเมื่อมองเป็นภาพรวม ๆ จะไม่ปรากฏภาพหรือความรู้สึกที่รุนแรง เพราะคอกไม้สคจะพยายามสรรหาคำที่สามารถใช้สื่อความหมายแทนกันไค้แต่ความเข้มข้นทางอารมณ์ไม่เหมือนกัน เช่น

ใซ้ว่า อายุสว่างวัยหนุ่มน้อย	แทนที่จะบอกว่า	วัยกลางคน
ใซ้ว่า ทรงกันขำกับนับถือ	แทนที่จะบอกว่า	คู่มิน
ใซ้ว่า เคสือบคำพูดด้วยน้ำตา	แทนที่จะบอกว่า	ปากหวาน
ใซ้ว่า ทรงขำกับสะอากหรือสวย	แทนที่จะบอกว่า	สกปรก ไม่สวย
ใซ้ว่า ไม่สู้ดี	แทนที่จะบอกว่า	ร้าย
ใซ้ว่า ทรงขำกับน่ายินดี	แทนที่จะบอกว่า	ไม่พึงพอใจ
ใซ้ว่า เครมฐึ้เคี้ย ๆ	แทนที่จะบอกว่า	ไม่ร่ารวยมาก
ใซ้ว่า ไม่ชอบ	แทนที่จะบอกว่า	เกลียด
ใซ้ว่า ชายคำศักดิ์	แทนที่จะบอกว่า	คนใจ เป็นกัน

3.4 การใช้คำมีสัมผัส คนไทยเป็นผู้ที่มีนิสัยเจ้าชู้ทเจ้ากสอนเวลาพูดก็มักจะถูกไค้คล้องจองกันไป คังนั้นเมื่อเขียนหนังสือก็ชอบที่จะเขียนโดยเลือกคำให้เสียงนั้นคล้องจองสัมผัสค่อเนื่องกัน เสียงสัมผัสคล้องจองกันนั้นไม่มีแต่เฉพาะใน

ร้อยกรองเท่านั้น ร้อยแก้วก็สามารถทำได้ ในวรรณกรรมของดอกไม้สดจะเห็นสัมผัสคล้องจองทั้งภายในวรรคและค่างวรรค ซึ่งสัมผัสค่างวรรคนั้น เป็นอิทธิพลของการแต่งร้อย ซึ่งเป็น "ชนม" การเขียนร้อยแก้วในวรรณกรรมของไทย การเขียนร้อยแก้วโดยเลือกใช้คำให้เสียงสัมผัสคล้องจองกันนี้ นอกจากจะทำให้เกิดความงามในภาษายังทำให้ผู้อ่านเห็นภาพใ้รับความรู้สึกอีกด้วย

การใช้คำมีสัมผัสแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.4.1 สัมผัสพยัญชนะหรือสระ

ชนิษฐานผู้ซึ่งกำลังกล่าวถึงความโกรธที่สะโกรทรวมทั้งความน้อยใจที่ชายพยายามทำหน้าที่นกลาวด้วยเสียงเกือบปกติว่า "คุณแม่สบายแล้ว หายกลัว เบิกวิหุหังไค้"

(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 210-211)

เสียงหืม...ครีน...หืม...ครีน ๆๆ ครีน ๆๆ กับเสียงพึมพำ เสียงแหบเควือ เสียงคราง เสียงซู่ทะคอก ตลอดจนกระทั่งเสียงจ้ำ หรือเสียงหงอกแห่งก หงงหงิง ของทารกที่ออกจากหมุ่คนตามหน้ามู่ริมกำแพงตึก และข้างโคนต้นไม้

(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 307)

บนพื้นน้ำ แสงสีนวลแห่งดวงจันทร์ซาวคาคพทราวไปสุดสายตา แลไปบนบึง มองเห็นเงาไม้มุกมุกมัว ในหมุ่บ้านมีดวงไฟฉายแสงรุ่มรุ่ม บัคนี่มีคู่มิกน้ำคูงหยากเยือกเย็นทุกเสนหญ้า จักจันเรไร สงเสียงรูงกรีก ๆ หริง ๆ มาแต่ไกลสลับกับเสียงงูน้ำไหล กุระทบเครื่องกึกขวางคังซา ๆ เบา ๆ ออน ๆ คุราวกับจะกล่อมจิตใ้สู่วังค์ (ชั้ชนะของหลวงนฤบาล หน้า 392)

คูกพวงชมพูช่อชอยอรชร ลอคร่องการางไม้ห้อยย้อยใสวอยู่เห็นอู่เก้าอีเหล่านั้ สวนควมริมลูกกรง กุหลาบมอญคอกใหญ่ถนั้คูกำลังบานอยู่หั่งชอแคงทอยสีแคงแซมออกคอกนอย ๆ ประปรายอยู่ค้ำคูนั้เมาง คูนั้เมางลมเวลาดำพิคมาเรื่อย ๆ ทำใ้แพทพิคของทงศนาอู้นาสบายถึงขึ้น

(ชั้ชนะของหลวงนฤบาล หน้า 432)

"คุณยังรักหลวงปราโมทย์อยู่มากนัก เมื่อยังสาวคุณเป็นคนสวยอย่าง
แจ่มชัดแจ่มชัด แต่งงานแล้วคุณยังประเปรียวเปรียว ปรารถนา ปรารถนา ปรารถนา ปรารถนา ปรารถนา
 แตกกับหลวงปราโมทย์คุณกับหึงมเหงาไป ผมยังจำสีหน้าท่าทางของคุณไต่
 ทิศทางลอคเวลาที่ผมเคล็ดเบิกเปิงไปคามหัวเมือง..."

(ชัชชนะของหลวงนงนวล หน้า 472-473)

หล่อนก้มคูกอกไม่อย่างใจลอย กลิ่นหอมระรวยยังรววยรื่น ถึงวานแห่ง
 คนศรียังถึงวานมาไม่ซาคสาย (ความนึกครั้งแรก หน้า 850)

มนตรียิ้มในหน้านักชู้ในความ "ดูคยาพิศุทวิที่มีประจำโลก" นายปชา
 นองชายของมนตรีเป็นผู้มีความเห็นคอนไปข้างถึอวาสศรี เพศก็เปรียบเหมือน
 วัตถุเครื่องสนองความปรารถนาของบุรุษเพศ ซึ่งเขาอาจจะเลือกลองลิ้ม
เล่นแล้วทิ้ง เสียสักสิบคนก็ไค...

(นี่แหละโลก หน้า 60-61)

บุพชยับตัวเมื่อเสียงแหลมเล็กแล่นกระทบโศกประสาทร่วมกับเสียง
 จู๊ จู๊ ๆ อีกหลายเสียง... (วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 15)

ครั้งแห่งตัวเสร็จแล้ว ก่อนจะไปเข้าที่ชุมนุม ศัลยาสิง เลอชัย ล่อ อยู่ ทาง คาน
หลัง หอง เป็น ครุ ใหญ่ เกิดความรู้สึกคลายกับว่า แขนงของพี่ชายเป็นฝ่าย
 เจ้าของบ้านตนเองนั้นแหละเป็นแขนง แปลก หนาม มาจาก แห่ง อื่น พยายาม
 ทำใจอยู่เป็นครุ จึงพาตัวเขาประทุหองรับแขกมาไค

(นี่แหละโลก หน้า 560)

ศัลยาเดินคัดถนนมาอย่างเร่งรีบ แต่เมื่อเข้า ประตู บ้าน แล้ว หล่อน
 เห็นทาง ยาว ริม ริ้ว บ้าน ริม ริ้ว ค่วย เงา ไม้ ใหญ่ ซึ่งขึ้น เรียง กัน อยู่ เป็น
ทิว แถว และรู้สึกความเย็น รื่น แห่ง กระ แสม ที่ พื้ คมา ริ้ว ๆ เกิดความ
 สบายใจบรรเทาความกุ่ม อัน เกิด ทุก ความ เว หนา เพื่อน สาว ของ หล่อน
 ศัลยาก็ลคปีเทาซาองเพื่อยึก เวลา แห่ง การ เส พ ความ สำ ัญ ไ หยา ว ขึ้น

(นี่แหละโลก หน้า 486)

คอกไม้สดเลือกคำให้มีเสียงสัมผัสพยัญชนะ สระ ไค้เหมาะสมเพราะนอกจาก
 จะทำให้เกิดความไพเราะแล้ว ยังช่วยในการบรรยายรายละเอียดต่าง ๆ ให้ผู้อ่านไค้
 รับความรู้สึกและเห็นภาพที่เด่นชัด ทั้งนี้คอกไม้สดเลือกคำมาใช้ไค้โดยคำนึงถึงความหมาย
 ของคำแต่ละคำ เช่นนำคำว่าลัก อื่น ซึ่ง มี ความ หมาย ว่า อ ค อื่น ไม่ แสดง ให้ เห็น มา ใช้ กับ

คำกริยาแสดงความรู้สึก คือคำว่า โกรธ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจท่าทางและความรู้สึกของตัวละครนั้น ๆ ได้เด่นชัดว่ากำลังปีนใจที่จะระงับความโกรธไม่ให้ปรากฏออกมาให้เห็น หรือใช้ว่า ประเวียรว เบรื่องปราศ คำที่นำมาใช้ร่วมกันจะให้เสียงสัมผัสที่ไพเราะ ทั้งยังให้ความหมายเด่นชัดว่าตัวละครนี้มีท่าทางคล่องแคล่วว่องไว และยังมีความคิดที่เฉียบฉลาด ทำให้ผู้อ่านเห็นลักษณะตัวละครได้ละเอียดชัดเจน นอกจากการบรรยายลักษณะและความรู้สึกของตัวละครแล้ว การพรรณนาธรรมชาติของดอกไม้เลือกใช้คำได้เหมาะสม เช่น น้ำค้างหยาดเยือกเย็นทุกเส้นหญ้า ประโยคนี้ให้ทั้งเสียงของคำที่ไพเราะและให้ความหมายละเอียดชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพของน้ำค้างที่หยดลงบนใบหญ้าทุกใบซึ่งก่อให้เกิดความเย็นรื่นโดยทั่วไป หรือ การบรรยายลักษณะตัวละครรวมกับการพรรณนาธรรมชาติว่า ศัลยาเดินศักดิ์จนมาอย่าง เรงรีบ... หลอนเห็นทาง ยาวริมรั้ว บ้านร่มรื่น... และรู้สึกความเย็นรื่นแห่งกระแสลมที่พัดมา ริ้ว ๆ จะเห็นว่าดอกไม้เลือกใช้คำให้มีเสียงสัมผัสพยัญชนะ และให้จังหวะของเสียงเป็นช่วง ๆ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพกริยาท่าทางของตัวละคร ทั้งยังเห็นสภาพแวดล้อมที่โอบล้อมอากาศที่ร่มรื่นซึ่งเป็นส่วนที่ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ของตัวละคร ได้ดียิ่งกว่า

3.4.2 คำคล้องจอง

"ฉันเกรงว่า เธอจะเอาความขมกับความเศร้าของป่าไปปนกันเสียหมด เมื่อป่าติดหวังครั้งแรก ป่าอยู่ในกรุงเทพฯ พบกับฉันเสมอ ไม่เห็นละห้อยสร้อยเศร้า เท่าไร เป็นอยู่นึกน้อยในคอนแรกนั้นเอง" (ชัชชนะของหลวงนงนุช หน้า 670)

งามองค์พระประธานอันประดิษฐานเหนืออาสน์ รัศมีทองสุกสว่างเป็นประกาย งามสรรพวัตถุหลากหลายประกอบกันเป็นเครื่องสักการบูชา งามพรรณบุปผาโนพานและชุกแกว งามแสงเทียนอันแนแนวและรุ่งเรือง งามพระสงฆ์ครองคสมควยุติเสื่อรับกับแสงแห่งดวงอาทิตย์ งามภาพลวดลายอันวิจิตรซึ่งนายช่างไคววักไว้ที่เพดานและฝาผนัง

(ความบิตครั้งแรก หน้า 677)

นอกจากเลือกใช้คำสัมผัสพยัญชนะและสระแล้ว ดอกไม้สก็ใช้คำคล้องจองในการบรรยายอีกด้วย จากตัวอย่าง ดอกไม้สก็ใช้คำคล้องจองในการบรรยายความรู้สึกของตัวละคร ละห้อยสร้อยเศร้า ห้อย คล้องจองกับคำว่า สร้อย

คอกไม้สค์ใช้ สร้อยเคร้า แทน เคร้าสร้อย เพื่อให้คล้องจองกับ ละห้อย ทำให้ผู้อ่าน
เข้าใจความรู้สึกของตัวละครได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างที่ 2 คอกไม้สค์ใช้คำคล้องจอง
ระหว่างวรรคเป็นลักษณะคล้ายกับ "ร้าย" ซึ่งใช้ในการพรรณนาความงามของสิ่ง
ต่าง ๆ ในพิธีอุปสมบทของอานวย คอกไม้สค์เลือกใช้คำคล้องจองได้เหมาะสมกับ
เนื้อหาทั้งยังช่วยให้ผู้อ่านไม่เกิดความเบื่อหน่าย

ดังนั้นจะเห็นว่าคอกไม้สค์ใช้ความประณีตมากในการสร้างงาน คำที่เลือก
ใช้มีความหมายที่แสดงให้ผู้อ่านได้เห็นภาพและได้รับความรู้สึกที่เด่นชัด ทั้งยังให้เสียง
ที่คล้องจองไพเราะร วมรื่นหูเป็นจังหวะคังภาษาของร้อยกรองสมกับได้รับการยกย่อง
ว่าเป็นภาษาที่งดงาม

ข. ความประณีตบรรจงในคำความ

1. การลำดับความ

เมื่อได้กล่าวถึงเรื่องคำ เรื่องประโยคแล้ว ก็มาถึงเรื่องของความ
เรื่องเนื้อความก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งเพราะช่วยในการส่งทอดความคิดของผู้เขียน
ไปสู่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงภาพความคิดรวม ๆ นั้น ๆ ได้ แต่ถ้การลำดับ
ความเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม จะทำให้ผู้อ่านลำดับความคิดที่ผู้เขียนส่งทอดมาไม่
กระจ่างชัด

การลำดับความของคอกไม้สค์นั้น คอกไม้สค์จัดลำดับความคิดอย่างมีระบบ
เป็นระเบียบ ซึ่งปรากฏให้เห็นได้ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1.1 การลำดับเหตุและผล คล้องค้องกัน มีผู้กล่าวว่า
คุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของข้อเขียนที่ดี คือ ความกระจ่างชัดและวิธีหนึ่งในการเขียน
เรื่องให้กระจ่างชัดก็คือ การกล่าวถึงเรื่องทุกอย่างมีเหตุผล¹³ คอกไม้สค์
ให้ความกระจ่างชัดต่อผู้อ่านมากเพราะไม่ว่าจะเขียนเกี่ยวกับเรื่องใด เกี่ยวกับสิ่งใด
ก็องให้เหตุและผลในเรื่องที่เขียนและนั่นก็เท่ากับเป็นการแสดงให้เห็นว่าคอกไม้สค์

¹³ สัทธา พิณิจกุล และคนอื่น ๆ, การเขียน, หน้า 59, 60.

สร้างงานด้วยความประณีตบรรจง คำนึงถึงผู้อ่านว่าจะได้รับสิ่งที่ต้องการสื่อชัดเจนหรือไม่ นับว่าเป็นงานเขียนที่มีคุณสมบัติตรงตามข้อเขียนที่ดี จากตัวอย่างต่อไปนี้จะชี้ให้เห็นว่าคอกไม้สกร่างความกระจำงษ์ในงานของคนโดยลำดับเหตุและผลได้สอดคล้องต่อกันและมีความเหมาะสมเพียงไร

หญิงสาวผู้สาวใสความองคฺุช่วยความชำแถมพิศวง เมื่อไคยินเสียงหายใจคังเป็นระยะสมาเสมอที่คังอยู่ข้างหัว ชำในขอที่คําแนะนำของคนข้างคักก็สิหรีเสียปีกระไร พิศวงในขอที่บุคคลคนหนึ่งสามารถหับไคเร็วถึงเพียงนี้ แลวปรารภในใจ "นี่แหละเขาวาเค็ก หับงายหับคาย"

(อุบิเทุ หน้า 389)

อีกฝ่ายหนึ่งวางสีหน้าซาเย็น แลวนิ่งเสียไมคอบกระไร คนอื่น ๆ ทุกกันนิงตามเขาไปควย หลวงปราโมทยนิง เพราะเห็นวามไมไซเวลาที่จะคูกความไทยาวกานี หลวงสุโรชนิง เพราะไมมีส่วนเกียขงูรเห็นในเรื่อที่เขาทุกกันนั้น ทงศกัณษนิงเพราะความสนเททก่าลึงกรุนอยู่ในใจ

(ชัษณะของหลวงนญาส หน้า 205)

"หนูเขียนจุกหมายถึงคุดประวัติ ขอบใจเขอเพราะให้หน้าอบหนู ที่รักเห็นเข้าเลยโกรธแลวปราชูคหน้าอบของหนูแตก" หญิงชราหัง 2 ทางนิง นางละมุนนิง เพราะมองเห็นเคาเรื่อคนเหคความโกรธของบุตรใครางู ๆ สวนนางสาวยอยนิง เพราะก่าลึงไซความคิด เนื่องจากที่แกเป็นคนที่เคยอยู่ในบานใหญ่และคุดคนคับคังเขนบานเจาพระยาอรุรราชวัลสภ บานใหญ่คนมาก มักจะมีเรื่อมากนางสาวยอยจึงเชียวชาอูยนิงในการปะคิปะคอกขอความเล็ก ๆ นอย ๆ ให้เป็นความยาว ประวัติกับอรุณ นางสาวยอยนิงวาคโครงเรื่อหั้นที่

(สามชาย หน้า 402)

สมจุกยิมน้อย ๆ และไมคอบวากกระไร ความชอบพอกันระหว่างสูามีของหลอนกับชาวนานู เป็นสิ่งที่พอใจหลอนอยุมางเพราะเป็นเหตุที่ชวยให้หลอนไครับความอนใจและความสะควกหลายอยางหลายประการ อนใจเพราะเขาเหลานั้นคุดยรรับรองจะปองกันมิให้คนพาลหรือนักเลงยองเขามารบกวนหลอนไคและสะควกเพราะเขาเหลานั้น ยอมชวยเหลือหลอนควยแรงของเขาหรือควยสิงของที่เขามิไคยไม่เรียวรอกสิงหิงสิงไคเป็นเครื่องคอบแทน

(พลเมืองคิ หน้า 467)

ในงานสโมสรที่มีผู้คนคับคั่งเช่นนี้ กล่าวโดยส่วนรวมจะว่าทุกคนที่มาในงาน ต่างเอาใจใส่กันและกัน หรือจะว่าทุกคนที่มาในงานต่าง ไม่เอาใจใส่ ในกันและกันก็ว่าได้ทั้ง 2 ทาง ขอที่ว่าเอาใจใส่เพราะ ทางคน ทางชอบมอง ชอบดีชอบชม ชอบชมชอบปลุกขวัญคนที่มานั่งเข้ามาในสายตาของคน ที่ว่าไม่เอาใจใส่เพราะ ว่าแมระหว่างผู้มีกคุณกัน ก็หาไม่สมอาชีพที่จะพูดจา กันใหญ่เป็นเรื่องราวไม่ เมื่อประจันหน้ากันความเคยชินสอนให้หักค้ำค้ำพูด ที่ใจไม่ไค่สูง และคำทอที่ผานหูไปโดยไม่เข่าสมอง อาศัยเหตุนี้ผู้ใดมาสู่ สุนาคมของทานดูเจริญแล้ว คือสมาคมเช่นที่กล่าว มาดูว่าไค่เคยชินมา กอน ก็ยอมจะมีความรู้สึกเหมือนปลัดเขาไปในดินทางคาว คังเช่นชอย เป็นคน...

(หนึ่งในรอย หน้า 464-465)

"คิดนั้นชวนให้ขำขำลวง แยกอกว่าถึงบ้านต้องเคารพผู้ใหญ่ในบ้านก่อน ถ้ามีเจ้านั้นยังนั่งไม่ไค่" ผู้ทั้งทั้ง 2 ทางยิ้ม อนงค์ยิ้มเพราะ ชอยแปลคำพูด ของหลอนไค่คงงามมาก คุณนายชื่นยิ้ม คว้าความพอใจและสายตาที่จับคู่ หน้าดูเป็นแขกก็แสดงความ เป็นมิตรขึ้นเล็กน้อย

(หนึ่งในรอย หน้า 714)

สมองวโลมันป่วนคังท่ายุก่าสังแรง ความรู้สึกหลายชนิดเกิดขึ้นพร้อมกัน สงสาร โกรธ และเกลียด สงสาร น้องที่กำลังร้องไห้ โกรธ อ่านวัยที่รักอมรา และ เกลียด ความคิดถึงว่า อมรา จะต้องไค่นามตระกูลศุภวิทย์ด้วยอีกผู้หนึ่ง

(ความฉีกครั้งแรก หน้า 769)

เขามองคุณาพิการณและรู้สึกว่าคุณายเส้นที่เพื่อนของเขาไค่ฉีกไป ถึง 15 นาทีแล้ว--นึกถึง เพื่อน แล้วก็ นึกถึง ชั้นทั้ง เพื่อน ชั้น ทั้ง ตัว เขา เอง ชั้น เพื่อน เพราะ เหตุ ที่ ไม่ มี ความ เกรง ใจ เพื่อน กัน เสีย บาง เลย ชั้น ตัว เอง เพราะ เหตุ ที่ อ้อน แอก อ เพื่อน คุณ นี้ อ้อน แอก จน ไม่ มี สติ ปัญญา ที่ จะ ชัก ขวาง หรือ ปฎิ เสธ คำ ขอร้อง ของ เพื่อน ไม่ วาท ณ์ ไค่ ๆ

(บันทึก หน้า 4)

แล้วคุณนายสำคัญก็คังหน้าคอยวันทีหลานชายจะกลับมารับภรรยาและบุตร ของเขา คุณนายสำคัญ คอย วัน นั้น ควย และ กลับ วัน นั้น ควย ทาน คอย เพราะ มี ความ สน เท น และ รำ คา ญ ใน ขอ ที่ มัน สิ อู ไม่ รับ ร อน จะ พาท ภ ร ร ยา ไป ไค่ กับ ตัว ทาน ก ตัว เพราะ อา ส ย เหล น เล็ก ๆ ว า จะ ท อง ไป ไกล จาก ทาน น าน

(บันทึก หน้า 265)

การลำดับเหตุและผลที่สอดคล้องกันของคอกไม้สดนี้ นอกจากจะสร้างความกระจ่างชัดในเรื่องที่บรรยายแล้ว ยังมีผลให้ผู้อ่านได้ทราบความรู้สึกนึกคิดในใจของตัวละครขณะนั้น ได้รู้สภาวะทางอารมณ์และเหตุที่ทำให้ตัวละครเกิดอารมณ์หลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของตัวละครอื่น ๆ ได้อีกด้วย

1.2 การลำดับเหตุการณ์ไต่ค้อนเนื่องสัมพันธ์กัน การลำดับเหตุการณ์ไต่ค้อนเนื่องสัมพันธ์กัน หมายถึง การจัดความสัมพันธ์ระหว่างความคิด จัดส่วนต่าง ๆ ของเรื่องราวไต่ค้อนอย่างมีระเบียบ ความคิดไม่ขาดตอน ซึ่งสังเกตได้จาก การเชื่อมความเหล่านั้นด้วยคำ วลี หรือประโยค

การจัดความสัมพันธ์ระหว่างความคิด นับเป็นคุณสมบัติที่ดีในการเขียนอีกประการหนึ่ง คอกไม้สดจึงลำดับความคิดในการเขียนไต่ค้อนไม่ขาดตอน เรียงลำดับความคิดนั้นเป็นไปตามลำดับชั้น ทั้งนี้เห็นได้จากการใช้วลี กลุ่มคำ ว่า ประการที่ 1 ประการที่ 2 อย่างหนึ่ง ข้อกัน ข้อที่ 2 บทที่ 1 บทที่ 2 เป็นต้น ดังที่ปรากฏให้เห็นจากตัวอย่างต่อไปนี้

สตรีผู้นั้นชื่อว่านางแซม แต่ในสมัยที่สังคมชั้นกุมอำนาจปกครองประเทศกำลังถือว่า นามของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความเจริญของบ้านเมือง สมุทราไต่ค้อนใหม่แกนาง เขาเรียกว่า "แม่ชวนแซม" ประการที่หนึ่ง เพราะตรงกับความจริงแห่งความรู้สึกของเขา ประการที่สอง เพื่อให้ของคามรัฐนิยม

(วรรณกรรมชั้นสุดท้าย หน้า 262)

...แต่สามนางไม่มีความสนใจในบุรุษนี้ ประการที่หนึ่ง เพราะนายซิคไม่ใช่ชายรูปงาม ประการที่สอง เพราะนายซิคเป็นผู้ไม่มีใครรู้จักประวัติกำเนิด ฐานะและความเป็นอยู่โดยดั่งแท้...

(นี่แหละโลก หน้า 66)

ส่วนความห่วงใยในบุรุษสุราก็กระตุ่นเตือนใจอยู่ ทำให้หล่อนไม่อาจหลับคอบใจได้ เป็นความห่วงใยที่เกิดจากความสมุเพช สงสารในผู้ที่มิทันทางบุญนุกในอันที่จะช่วยตนเองไต่ค้อนอย่างหนึ่ง และห่วงใยในจิตใจของผู้นั้นซึ่งหลอนรูปประจักษ์และเข้าใจความมีความกุดักกลุ่ม หงุดหงิด ฉุนเฉียว เพราะความพิการของคนเป็นเหตุก็อีกอย่างหนึ่ง (นี่แหละโลก หน้า 85-86)

คุณเทอค รัตนานนท์ ผู้ที่เก่าแก่แห่งจังหวัดเพชรบุรี นั่งซักสมาธิอยู่บน
ยกพื้นหินนอกฐานเรือน สีหน้าของท่านแสดงว่าอารมณ์ไม่สุขจะคืนก็ เนื่องจาก 1
วันนี้เป็นวันกำหนดที่จะพาลูกชายไปคู่ตัวเจ้าสาว บัดนี้นาฬิกาที่ 5 ที่สว่างแล้ว
อีก 2 ชั่วโมงก็จะถึงเวลานัด และพอลูกชายตัวดีของท่านยังไม่กลับมาก 2
สำหรับอาหารตั้งอยู่บนอุกฐานเป็นเวลาจนถึง 1 ชั่วโมงเต็ม นางแถม
แมวคำจุกชวาวรับหน้าที่นั่งเฟ้ามานานจนงวงแหบจะโงก...

(พฤติกรรมของผู้รักความเป็นโสภ หน้า 21)

...ถ้าแม่ความกำเริบเกิดขึ้นในใจอยากจะทำไปไม่หยุดหย่อน รัตนย์ยอม
ยับยั้งเสียซึ่งการ กระจ่างนั้นเพื่อฝึกหัดตัวเองให้รู้จักระงับความใคร่จน เป็นขอสัน
และเพื่อป้องกันความไม่เป็นที่สุข แม่ทางกายและใจอันจะเกิดโศกจากความ
หลงระเริง เป็นขอสัน 2

(สามชาย หน้า 180)

"ก็คุณไม่มีน้องผู้หญิงบ้างคอกหรือคะ?" "ผมไปคุณ ฉันมีน้องผู้หญิงถึง 5 คน
แต่งงานไปแล้วสามคน ยังเป็นโสภอยู่สองคน แควเขาทุนอยู่กับฉันไม่โต
หรือ บทที่หนึ่ง บานของฉันเหงาเต็มที่ บทที่สอง เขาไม่เข้าใจความรู้สึก
นึกคิดของฉันเลย เขาพากันเห็นฉันเป็นคนแปลกมีอะไรผิดจากคนธรรมดา"

(เนื้อคู่ หน้า 212)

การสร้างงานโดยผู้เขียนลำดับความคิดในการเขียนโดยไม่ขาดค่อนนั้น
จะช่วยให้ผู้อ่านอ่านเรื่องราวที่ค่อนข้างสับสน ไม่สับสน ช่วยให้เนื้อหาและ
ความคิดสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน นอกจากจะชี้ให้เห็นถึงความคิดที่แสดงออกมาเป็นชั้นตอนแล้ว
ในการบรรยายลักษณะตัวละคร คอกไม้สก็งบรรยายได้เป็นลำดับ เห็นได้จาก
ตัวอย่างที่ยกมา เช่น บรรยายลักษณะตัวละครที่เริ่มจาก แขน มือ หลังมือ นิ้ว
หลังเล็บ ปลายเล็บ จะเห็นภาพสิ่งที่บรรยายเรียงลำดับเป็นไปตามลำดับชั้น
ใบหน้า แก้ม จมูก คิ้ว ขนตา ริมฝีปาก การบรรยายลักษณะตัวละครของคอกไม้สก็
ละเอียดลออมากตั้งแต่ส่วนใหญ่ไปหาส่วนย่อย ซึ่งบางส่วนไม่มีใครคอยพิจารณา
คอกไม้สก็พิจารณาเห็นความงามนั้น ๆ เช่น หลังเล็บ ปลายเล็บ สันคิ้ว รอยจีบ
ของริมฝีปาก และลักษณะทางกายภาพและกิริยาของตัวละครที่คอกไม้สก็บรรยาย
ยังบ่งบอกถึงอุปนิสัยของตัวละครได้อีกด้วย การพิจารณาโดยละเอียดลออใน
หลาย ๆ ด้านนี้เป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงความประณีตบรรจงในการสร้างงานอีกประการหนึ่ง

"คุณ" สวยกว่า "ท่าน" มาก ยังเป็นสาว ปิ๋วเนื้อ เหลืองคังทาสมัน นุ่งผ้าลาย กลางเกือกกลางใหม่ และหมสไบจับสีอ่อน ๆ เป็นนิจ นม ของ "คุณ" หยักศกเล็กนอย ใสน้ำมันเป็นเงา หัวขึ้นเกาะกันเป็นพุ่ม เล็บ ของคุณก็ยาว และขาวสะอาดดีกว่าเล็บคนทั้งหลายที่รักันเคยเห็นมา

(สามชาย หน้า 34)

นางศรีวิชัยบริรักษ์ชื่อเคิมชื่อชื่น อายุอยู่ในวัยปัจฉิมวัย ปลาย นมค้ำสนิท แดงที่โคนนมมีสีขาวประปราย สวมแว่นตากทรงทอง กิริยาก็คพลุกงกรอม แสดงว่ายังไม่เสีย ทัน ไปเท่ากับสตรีทั้งหลายในวัยเดียวกัน รูปร่าง ของคุณนายนั้นอ้วนกลม วงหน้าก็กลมเหมะๆกับรูปกาย จุมูก ลาก ปาก ใหญ่ ปิ๋ว ชาว

(หนึ่งในรอย หน้า 21)

สิ่งแรกที่เห็นโดยง่ายและสะดุดเพราะคู่ไค้เต็มตา คือ ลำแขน ข้างที่เท่าถึงรับน้ำหนักหัว แขน นั้นขาวของ หึ่งกลม หึ่งเรียวและอ่อนหยัก มือ ขวาจับช้อนศักอาหาร มี ปิ๋ว ชาวละเอียด เชนเดียวกับแขนประกอบควย หลังมืออวบมน ปิ๋ว เล็กเรียว หลัง เล็บ มีสีคังกลีบบัวหลวงเมื่อแรกบาน และ ปลาย เล็บ ขาวสะอาดเป็นมัน ทรวง หางของจันทร์นั้นอ่อนนุ่ม เมื่อยับเยียงกรายก็คุดอุนระหวายไปหึ่งตัว ใบหน้า ของหลอนเป็นรูปไข่ แกมอิมยุคผาคหาทว่าหมิมิไค จุมูก เป็นสัน คิ้ว ค่ำเล็กและเรียว ขน ค้างหน้าหึ่งยาว ริม ปีกาจิมลิมมีสวนสักรับกัน เหมะเจาะหึ่งริมปีกากลางและริมปีกาบน

(หนึ่งในรอย หน้า 288)

ท่านผู้นั้นคือ หลวงศ้อยกิจสามิเจริญ เป็นชาย รูปร่าง สันหักค่อนข้างอ้วน เล็กนอย ปิ๋ว เนื้อขาว ใบหน้า ยาวและกว้าง คาง ค้างสั้น่าตาลปนมีแววมอกความฉลาด และใน ริม ปีกาที่ค่อนข้างหนาและมีอาการ ยิ้ม ปรากฏอยู่ เสมอนั้นบอกนิสัยใจเย็นเจื้อย

(ความผิดครั้งแรก หน้า 23)

นายทหารผู้เฒ่าลูกจากที่นึ่งมาขึ้นอยู่ข้างภรรยา ทำให้เห็น รูปร่าง ของท่าน สูงและตรง เวลา 60 ปีที่ท่านไค้ชานมาแล้ว มีไค้ทำให้ รูปร่าง อันนึ่งผวยของท่าน หย่อนหรือคอมลงแม่แต่นอย ภายไค้ นม สีเท่าคือ สี ไร่ใหญ่ หน้า ยากกว้าง คาง ค้างโต มีแววมอกขึ้น แสดงความสงบแห่งคางจิต (นิจ หน้า 3)

เขาเห็นวงหน้าเป็นรูปรีใกล้จะเป็นรูปไข่ แต่เป็นหน้าของหญิงที่จะเป็นสาว
ก็ไม่ใช่ เป็นเด็กก็ไม่เชิง มีเนื้อหน้าเกินไปที่ ๆ ไม่ควรมี และบางเกินไปที่
ที่ ๆ ควรจะหนา ส่วนแหว่งตาถูกทำให้เลื่อนควยแวนตากกรอบกระอันใหญ่เกิน
ควร สันคิ้วใหญ่ แต่มีเส้นนอยจนจะนับถวน เสนยมที่ตกลงมาปรกหน้ามีลักษณะ
แสดงวาอ่อนนุ่มแต่เหยียดตรงราวกับเสนคาย (อุบิเทศ หน้า 128)

ผู้ที่นั่งในรถมีสตรีสาว หน้าขาวเป็นโย แก้มทั้งสองข้างเต่งตึง ตากมมองดู
ทางเป็นสีคำ ถ้าเขาใกล้จะเห็นว่าเป็นสีน้ำเงิน ยมคำมีสีน้ำทูลแกม คัดสั้น
เพียงคอนั้น หยิกเป็นคลื่น และมีลูกยมตกอยู่ตามหน้าผาก จุมก โคง ปาก
นาเอ็นดู แคลลักษณะแห่งรอยจิบนั้นบอกนิสัยข้างคือ

(ศักรของเจ้าหลอน หน้า 36-37)

หลอนเป็นคนสูง รูปร่างได้ลักษณะ แต่คอออกจะขาวไปสักหน่อย รู้สึกเหมือน
จะบอบบางและไหวไปมาราวกับไม่มีกำลังพอที่จะรับน้ำหนักแห่งศีรษะอันมีมาย
โตเกลาอยู่ข้างหลังไว้ได้ ใบหน้ายาวและคิ้วคุกุก่า ทำให้หลอนนาดูมีสง่า
แต่ดวงตาอันมีแววคมแต่กระตางนั้นทำให้หลอนนารักนอยลง

(นิจ หน้า 18)

ภาพที่ได้ปรากฏอยู่ในกระจกเงาก็เป็นภาพที่ชวนพิศอยู่แล้ว วงหน้ากลม
เป็นน้าเป็นนวลควยอานาการตกแดง ริมฝีปากเป็นสีแดงสด คิ้ว โก่งเป็น
เสนนิคเรียบงามและคำสูนิต ทรงผมมวนไวคละลายใสกรอกวางเรียงอยู่
กลางศีรษะ ทำให้ส่วนหน้ายาวขึ้นจนดูเป็นรูปไข่ ขวงค้อยยาวมาก แต่เมื่อ
สวมเสื้อคอสูง ก็ทำให้ส่วนยาวลดลงจนถึงขนาดพอเหมาะ ขวงอกเปลง
ปลั่งบริบูรณ์ควยความเป็นสาวกระหัดรัศมทรง

(ปีทะเลโลก หน้า 79)

1.3 การบ่งบอกรายละเอียดแล้วสรุปความ การบ่งบอกราย
ละเอียดแล้วสรุปความเป็นลักษณะหนึ่งที่คอกไม้สนนำมาใช้ในการลำดับความนอก
เหนือจากการลำดับเหตุและผล การลำดับเหตุการณ์ดังที่กล่าวมาแล้ว

การบ่งบอกรายละเอียดแล้วสรุปความ หมายถึง การบรรยายรายละเอียด
แยกแยะส่วนย่อย ซึ่ให้ผู้อ่านได้เห็น แล้วนำมาสรุปในตอนท้าย ซึ่งการสรุปในตอนท้าย
เป็นการประมวลความคิดทั้งหมดสรุปให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราวที่กล่าว อีกทั้งยังเป็น
การแสดงความคิดเห็นของผู้เขียนที่สอดคล้องแทรกมาในบทสรุปได้อีกด้วย สังเกตได้จาก
กลุ่มคำที่ใช้สรุปความเช่น ทั้งหมดนี้ เพราะเหตุนี้ เหตุฉะนั้น ก็จะเห็นได้จาก

หิ้งสิน สิ่งเหล่านี้ รวมความก็คือ เพราะฉะนั้น คังทัวอย่างต่อไปนี้

ความลำบากในภายหน้า ความมัวหมองแห่งชื่อเสียง ความยินดีของศักร
อุคมคต ความเคียดกรอน เส้าโศกของบิคา ความเจริญของน้อง หิ้งหมคนี่ภรรยาก็คง
ใ้ความลึกลับข้อเขี้ยวคือ ไปให้พ้นจากมนุษย์ที่โลกช่วยกันสมยอมว่าเป็นสามีของหลอน

(บันทึกหน้า 493)

คามขรรคมคามมนุษย์ทั่วไปย่อมต้องการเพื่อนไม่มากก็น้อย แต่มนุษย์ที่อ่อนความ
เจริญในส่วนสูงมองมักจะไม่พิถีพิถันในการคบเพื่อน ส่วนมนุษย์ที่มีการศึกษาอัน
พรอมมูลถึงพรอมควยวิธธรรมมักจะไม่เลือกคบแต่บุคคลที่มีวุฒิพอไล่เสียกับคน
และยังเจาะจงให้ความสัมพันธ์และไว้วางใจแต่จำเพาะแก่บุคคลที่เขาเชื่อ
แล้วว่าจะเป็นคนดีทั้งเพื่อนและทั้งมิตรอีกเล่า เพราะเหตุนี้เอง หลวงนฤบาล
จึงเป็นชายที่หาเพื่อนสนิทใครสักคนเวลาที่ได้รับราชการอยู่ตามหัวเมือง

(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 234)

ละออแสดงอย่างเปิดเผยว่าเขายูซาแม่สาวน้อย แต่ส่วนหลอนเอาใครเลย
จะสามารถหยั่งนำใจหญิงใดโดยที่ตัวเองก็หยั่งใจตัวเองไม่ถูก บางคราว
นำใส่ใจจริงของหลอนรัก แต่มีอะไรอย่างหนึ่งในตัวหลอนไม่ยอมสารภาพ
บางคราวใจไม่รักแต่ก็พยายามยอมสุภาพอ่อนหวานทำให้ชายศายุใจ
เหตุฉะนั้นการที่จะลงไปให้เค็ดชาคความยุติกันยลละออหรือไม่ จึงเป็น
ของเป็นไปไม่ใคร่เอาที่เคียว (ศักรของเจ้าหลอน หน้า 117)

เจ้าคุณสุรแสนและคุณหญิงจะปล้ำปลัดเพียงไหน เมื่อทราบแน่ชัดว่าวิชาที่รัก
ของท่านจะมีชีวิตโคอยู่กับท่านต่อไปอีก ความรักชนิดใดเล่าจะเปรียบใครกับ
ความรักของบิคาบาราคาที่มีคอมุทรา สุขุมละเอียดอ่อนบริสุทธ์แท้ปราศจากการ
เห็นแก่ตัว ปราศจากการเบียดเบียน ปราศจากความหวังใจ เป็นความรักที่
บริสุทธิ์ ไม่มีบาปแม่เหล็กน้อยเจืออยู่ และมีค่าสูงล้ำลิ้ม ไม่มีอะไรเทียบเทียม
ส่วนความรักระหว่างสามีภรรยาหรือคู่รักจริงอยู่ยอมนรันแรง โลกโค่นและคู่คิด
แห่หาใส่สะอาคเหมือนความรักของบิคาบาราคาที่มีคอมุทรา ไม่ คังจะเห็นใครจาก
ความรักลึกของชายหนุ่มในเรื่อง (นิจ หน้า 228)

ยิ่งไปกว่านี้วิมลซึ่งตัวเองหนักขึ้นเมื่อค้นพบความหลังในเวลา 2-3 เดือนที่
แล้วมา ความไม่พอใจแต่เพียงนึกเคียวววกกับความไม่แยแส คุณควยความโกรธ
เป็นคนเหตุแห่งการละเลย ไม่พอใจ เพราะเหตุที่มาสีแสดงคนคล้ายกับเป็น
พรรคพวกฝ่ายค้าน วิมลทุกทาง ก็จึงทั้งหลายที่วิมลกระทำลงควยการที่ตัดสินใจคำอ้าง
มาสีไม่เคยที่จะแสดงความเห็นพองควย ไม่แยแส เพราะเหตุที่รักน้อย โกรธเพราะ

เหตุที่เมื่อบิดาท่านหาชีวิตไม่แล้ว มาสื่อข้อความอิสระ ออกจากบ้านไปในที่
ทาง ๆ โดยไม่ใคร่ขออนุญาตหรือบอกกล่าวแก่วิมลซึ่งเป็นตัวแทนทานมิตาคาม
กฎหมาย ทั้งสิน เกิดจากความหมกหมมของเพศหญิงแท้ ๆ หาใช่เพราะเหตุอื่น
ไกลไม่เลย แล้วความหมกหมมนี้จะเป็นเหตุใหญ่ให้เกิดความยุ่งยากร้ายแรง
ขึ้น (ยูคี หน้า 322)

มารยาทของหลวงปราโมทย์เรียบร้อยจนหาที่ติมิได้เสียเลย คำพูดเพราะ
หูไม่เคยเปลี่ยนแปลง หน้าवलเปล่งปลั่งอยู่เป็นนิจ แวดตาประปรายทั้งคมทั้งหวาน
สิ่งเหล่านี้ทำให้ใคร ๆ เห็นว่าหลวงปราโมทย์เป็นชายที่หาตำหนิมิได้

(ความผิดครั้งแรก หน้า 150)

วิมล คิดถึง คุณหญิงพลุวิฑูรย์ ในตอนแรกพบ คุณอนหวาน เจสียวจุลาค ช่างทูก
ช่างเลน ควรเป็นเสนทแถมพบเห็น และคุณลักษณะเช่นนี้ปรากฏอยู่ในสังขาร
อันพุทธสภาพ มีหน้าตาเทียวแห่งรวงโรย มีท่าทางอ่อนเปลี้ย ก็ทำให้คุณา
สงสารและก่อให้เกิดไมตรีจิตเป็นทวีคูณ คิดถึงพระยาพลวิฑูรย์ ในสายตาของ
คุณหญิงเป็นชายที่มั่นในความรักภรรยาอย่างที่จะหาเหมือนอีกมิได้ ช่างปรนนิบัติ
ช่างเอาใจ ช่างถนอม ทั้งความสุข ความบันเทิง ความพอใจ แม้มากหรือน้อย
คุณหญิงกล่าววาทะของสามีของคุณหญิงยอมสละใจทั้งสินเพื่อเห็นแก่ภรรยา... คิดถึง
สมันต์ เด็กชายอ่อนแอของแม่ที่พุทธสภาพแต่ก็เจสียวจุลาคคมคาย เรียบร้อย
น่าเอ็นดู ควรแก่ความรักของบิดามารดาและควรแก่ความปรารถนาของผู้ใหญ่
ทั้งหลาย รวมความก็คือ บุคคลในครอบครัวนี้ล้วนเป็นผู้ควรแก่การคุ้มครอง
ควรทะนุถนอมเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน เขาทั้งสามควรเป็นที่ชื่นใจแก่ผู้ที่ได้เห็น
และใครในโลกอันเต็มไปด้วยความระแวงสอเสียด เบียดเบียน ความกตุมิน
ผู้ที่ 'คอย' กวานี้ จะมีสิ่งใดที่เป็นที่อนุโมทนาอนุชอชมไปยิ่งกว่าความรัก
ความปรานี และความไวเนื้อเชื้อใจที่บุคคลมอบให้ซึ่งกันและกัน

(ยูคี หน้า 346-347)

วันนี้เป็นวันดีมากสำหรับสัลยา หลอนพอใจในคนทุกคนที่หลอนได้พบ สโรช
ทำให้หลอนสินถึงซา เขารักจินตนาอย่างผู้หญิงที่เขาต้องการจะแต่งงานด้วย
และรักขนิษฐาอย่างเด็กที่นาเอ็นดู ทูวิฑูรย์ทำให้หลอนขบใจเขา เพราะเอื้อเพื่อ
ในคำขอร้องของหลอนและเอื้อเพื่อตอบเจ้าคุณตา ยุกาทำให้หลอนชื่นใจเพราะ
โคแสคงใหม่ประจักษ์ วายพายนีในการเทียวเกรเลนห้วยไกลุสัลยา เพาที่
สัลยาต้องการอยู่ไกลยุกาเหมือนกัน เพราะฉะนั้น ตลอดวันนี้ มีขุเสียอยู่นิด
เดียว คือ เมื่อแขกหนุ่มสาวลุดากลับไปหมดแล้ว เจ้าคุณสมันต์รีบพาหลอนออก
จะเป็นหวัด รู้สึกหายใจไม่คล่องและระคายในลำคอ (ปีแห่งโลก หน้า 871)

สครี เป็นเพศที่ฉลาด เรื่องสามีแล้วไม่ชอบให้ฉลาดจากสายตา จะได้เห็นอะไรก็หรือไม่ว่ามีปฏิสัมพันธ์กันได้ ขอให้ได้เห็นเป็นพอบ นิจ เป็นคนหนึ่งที่เป็นอย่าง
ว่านี้ (นิจ หน้า 134)

การบ่มอกรายละเอียดและสรุปความ ช่วยในการสรุปความคิด เหตุผล ความรู้สึกต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ทั้งยังช่วยให้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างแจ่มแจ้ง ช่วยสร้างความสำคัญให้กับตัวละครและแสดงให้เห็นลักษณะของตัวละครได้ชัดเจน และที่สำคัญช่วยชี้ให้เห็นความคิดเห็นของผู้เขียนที่สื่อกับผู้อ่าน

2. การสร้างความสัมพันธ์ในความ

การสร้างความสัมพันธ์ คือ การสร้างความให้เชื่อมโยงกัน โดยการจัดประโยคให้ดวงรับกันซึ่งจะทำให้ความคิดนั้น ๆ ก่อเนื่องสัมพันธ์กัน

การสร้างความสัมพันธ์ทำได้หลายลักษณะ เช่น การใช้รูปประโยค วลีที่ซ้ำกัน หรือการใช้คำที่ตรงกันข้าม เป็นต้น

การสร้างงานของคอกไม้สก คอกไม้สกคำนึงถึงเนื้อความที่ส่งทอดความคิดมาสู่ผู้อ่าน ดังนั้นจึงพยายามให้เนื้อความนั้นมีความสมมูลซึ่งกันและกัน เมื่อต้องการจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่ง 2 สิ่ง ให้ผู้อ่านได้เข้าใจ ไม่ว่าจะมีความคิดนึกท่าทาง อุปนิสัยต่าง ๆ ที่ปรากฏ ก็สามารถเชื่อมโยงได้สอดคล้องคล้องกัน เหมาะสมรับช่วงกันเป็นอันดี เห็นจากตัวอย่างต่อไปนี้

การใช้รูปประโยค วลี ที่ซ้ำกัน

เวลาว่างไปเกือบ 2 ชั่วโมงจึงเสร็จการเลี้ยง ฝ่ายชาย ฉิวหน้าแดง กำ คิ้วตื้น สุรวาน ฝ่ายหญิง ฉิวหน้าแดง เพราะ คำ เป็น ขอ คำ ขยับ และ คำ สัพยอก ของ ฝ่ายชาย
(ความผิดครั้งแรก หน้า 104)

เมื่อ เขา กับ หล่อน มี ความรัก ต่อกัน เขา สัมผัส ทุก ๆ สิ่ง ใน โลก นอกจาก ความรัก ระหว่าง หล่อน กับ เขา และ เมื่อ เขา กับ หล่อน ต้อง แยก จาก กัน เขาก็ สัมผัส ทุก ๆ สิ่ง ใน โลก นอกจาก ความ แค้น และ ความ ขม ขื่น ที่ หล่อน เป็น ผู้ ก่อ และ ละ ไว้ ให้
(นันทวัน หน้า 385)

วิมลโคะไรบ้างจากการที่นายจรูญมารับประทานน้ำชาด้วย เปลา่ ไม่ได้ หรือจะกล่าวว่าได้ก็ไม่ได้ไม่สนใจ สิ่งที่หลอนต้องการให้เป็น หลอนไม่กล้าขอร้องเขา สิ่งที่หลอนต้องการรู้ให้ประจักษ์ หลอนไม่กล้าถาม และ สิ่งที่หลอนอยากพูดก็ไม่กล้าพูด
(บุคิ หน้า 352)

ตามความเชื่อของหลวงนฤบาล เขาเชื่อว่างานเป็นอาหารสำคัญของชีวิต ความรักเป็นอาหารสำคัญของใจ เมื่อมีงานทำได้หนักด้วย มีความรักอันสมปรารถนา ด้วย ในโลกนี้จะมีสิ่งใดเหลืออยู่สำหรับที่ เขาจะต้องแสวงหาอีก
(รัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 413)

...พอถึงวันสุดท้ายแห่งงาน หลวงนฤบาลก็ยื่นหนังสือลาออกเดินทางไป จังหวัดอยุธยา เทร่คเตรีไปในพระนครเก่าหลายวัน คูลิ่งต่าง ๆ เหมือนไม่ได้ดู เพราะไม่ได้ตั้งใจมองให้ชัด เห็นสิ่งต่าง ๆ เหมือนไม่ได้เห็น เพราะไม่ได้สนใจจำ
(รัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 25)

...ถึงแม้กระนั้น นายหมายจำเป็นต้องเดินทางไปและกลับทุกเช้าเย็น เพราะ การไปทำงานเป็นความจำเป็นในการเลี้ยงชีพ ส่วนการกลับมายัง ชนบทเป็นความจำเป็นเกี่ยวกับความปลอดภัยของครอบครัว และเกี่ยวกับ ขวัญของภรรยาซึ่งกำลังมีครรภ์อยู่ด้วย
(พลเมืองดี หน้า 457)

...ข้อสำคัญข้อหนึ่งของภรรยาหนึ่งอยู่ตรงไม่ท้อง "ขึ้น" ท่ออีกภรรยาหนึ่งของสามี นอกจากนั้นแล้วแต่ความสามารถของใครของใคร การ "สะสม" ภรรยาเป็นกีฬาอย่างหนึ่งของชาย การชิงชัยความรักของสามี ก็เป็นกีฬา อย่างหนึ่งของหญิง ใครก็ใครใคร (บุคิ หน้า 101)

"ชายที่รู้จักอ่อนน้อม ย่อมเป็นที่ชอบของคนทั่วไป..." "หญิงที่มีมารยาท ลมุนละม่อมย่อมเป็นที่ชอบของคนทั่วไป"

(ศักรของเจ้าหลอน หน้า 41)

ใจของเขาคิดถึงค่าทุกที่กระเตรียมล่วงหน้าไว้เป็นหลายวัน ใจของหลอน คิดถึงความตั้งใจที่จะไปจากเขา

(บันทึก หน้า 524)

โซ่คำที่มีความหมายตรงกันข้าม

แต่เข็ญและสนใจยังไม่รู้ว่าหลอมบายมุขนั้น ถอนยากเพียงใด สาอะไร
กับเด็กหนุ่มอายุ 18 ปี มีวัยอันยังไม่เจริญเต็มที่ มีกำลังอันไม่อยู่ตัว
มีการศึกษาที่ยังไม่บริบูรณ์ และมีความคิดที่ยังวอกแวก อาจถูกปลุกปั่น
 โดยง่ายเพราะขาดความจริงซึ่งจะเกิดคอคอเมื่อใดเผชิญหน้ากับชีวิต
 มาแล้วจนเพียงพอ แม่ชายฉกรรจ์อันเจริญเต็มที่ มีกำลังที่อยู่ตัว มีการ
ศึกษาอย่างบริบูรณ์ มีความรู้จักวิถีแห่งชีวิตอย่างเชี่ยวชาญ เมื่อใดพลัด
 ตกในหลุมที่กลาวแล้ว ยังมีน้อยคนนักหนาที่จะถอนตัวให้หลุดพ้นขึ้นมา
 โดยง่าย

(1/500 หน้า 264)

เขาเห็นวงหน้าเป็นรูปรีใกล้เป็นรูปไข่ แต่เป็นหน้าของหญิงที่จะเป็น
 สวาก็ไม่ใช่ เป็นเด็กก็ไม่เชิง มีเนื้อหนาเกินไปที่ ๆ ไม่ควรมี และบางเกินไป
ในที่ ๆ ควรจะหนา

(อุบิสิ เทกุ หน้า 28)

ผู้ที่เคยมียศ จะทนต่อการเสื่อมยศได้ยาก ผู้ที่เคยมีอำนาจจะทนต่อการ
 ถูกถอนอำนาจได้ยาก ผู้ที่เคยมีทรัพย์จะทนต่อการขาดทรัพย์ได้ยาก

(นี่แหละโลก หน้า 425)

หญิงทั้งสองจึงคบหาเป็นสหายกันได้ดี และบุตรชายของผู้ที่ช่างให้
 ก็ได้รับการต้อนรับและโอภาปราศรัยอันดีจากผู้ที่ยอมรับอยู่เสมอ

(นันทวัน หน้า 174)

นี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่ยุทธหัตถีถามเช่นนี้แก่เขา และก็มีใช่ครั้งแรกที่
เขาอีกอีกในการที่จะให้คำทอแนะหลอน

(วรรณกรรมจีนสุดท้าย หน้า 112)

เมื่อวิมลได้ข่าวอันร้ายกาจ หลอนกลิ่นอาหารไม่ลงเช่นใด ครั้นได้
ข่าวดีพิเศษ หลอนกลิ่นความสนใจในอาหาร เช่นนั้น...

(บุคิ หน้า 516)

... เช่นครั้งหนึ่งพระศัลยกิจปรารภกับพระยาคอง ถึงเรื่องเพื่อนของ
เขาทั้งสองนี้ เป็นชายที่มีครอบครัวเป็นหลักฐานแล้ว แต่กำลังเคียดแค้นว่าค้าย
ค้ายเรื่องภรรยามักหึง เท่ากับที่ตัวผู้เป็นสามีมักเจ้าชู้

(ชัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 143)

... หญิงสาวสวยมีความปรารถนาในคู่ครอง ก็สมควรแล้ว ความปรารถนา
นั้นจะไม่ทำให้หลอนเห็นอุบาย เพราะเหตุว่าความสวยย่อมจะเป็นเครื่อง
ช่วยในการหาคู่ได้เป็นอย่างดี ส่วนหญิงที่ไรความสวยเฉยเมยต่อการมีคู่
ก็เหมาะ เพราะว่าการปรารถนาในคู่อาจจะทำให้เจาหลอนทองไข
ความพยายามอย่างแรงมาก

(บีแหละโลก หน้า 192-193)

การสร้างงานเพื่อให้เนื้อความเหมาะสมกลมกลืนกันนั้น ผู้เขียนจะ
ต้องจัดความคิดเป็นอันดับแรก และวางรูปประโยคให้सानซอกคล้องกัน
เนื้อความจึงจะไปด้วยกันได้ ในความไปด้วยกันได้นั้นจะต้องมีจุดร่วมกันที่แสดง
ให้เห็นถึงการต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน สำหรับการสร้างความสมดุให้เกิดขึ้นใน
เนื้อความของคอกไม้สคนั้นเห็นได้จากการใช้รูปประโยค วลีที่ซ้ำกัน ซึ่งทำให้
ผู้อ่านเข้าใจจากปฏิกิริยาที่สอดคล้องกันของตัวละคร และการใช้คำที่แสดง
ความหมายตรงกันข้าม ช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร
ปฏิกิริยาอาการที่แสดงออกต่างกันในขณะนั้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งช่วยให้ผู้อ่านได้
เห็นภาพเด่นชัดขึ้นอีกด้วย

3. การใช้ความเปรียบเพื่อให้เกิดภาพและความรู้สึก

วรรณกรรมเป็นงานสร้างสรรค์เชิงวรรณศิลป์ ผู้เขียนจึงต้องพยายาม
ทำให้ผู้อ่านเข้าถึงวรรณกรรมนั้น ๆ ให้มากที่สุด การพรรณนาที่ดี หรือการบรรยายที่ดี
หากใช้คำตรงไปตรงมาอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจไม่ลึกซึ้ง ไม่เห็นภาพที่บรรยายได้ก็
ดังนั้นผู้เขียนจึงใช้ความเปรียบในงานเขียนเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการ
และใช้เป็นสื่อชักนำความคิดและเร้าอารมณ์ให้ผู้อ่านได้สร้างมโนภาพ รับรู้อารมณ์

ความรู้สึกร่วมกันผู้เขียนได้เป็นอย่างดี

ดอกไม้สดเป็นนักเขียนที่ใช้ความเปรียบได้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการ เปรียบ
ความเปรียบของดอกไม้สดมีทั้งการนำไปเปรียบกับสิ่งที่คุ้นตาผู้อ่านและการเปรียบเทียบกับ
สิ่งที่ผู้อ่านต้องใช้จินตนาการเองบ้าง แต่ส่วนใหญ่ดอกไม้สดจะใช้ความเปรียบวิธี
อุปมาอุปมัย อุปสัทม์ และอุปคณาธิฐาน

3.1 ใช้วิธีอุปมาอุปมัย ปรีชา ช่างขวัญปิ่น กล่าวว่

อุปมา (simile) คือ ความเปรียบซึ่งเกิดจากการบอกความเหมือนกันของ
สองสิ่งควยค่าที่แสดงการเปรียบเทียบ เช่น ราวกับ เหมือน ประหนึ่ง คุจ
เพื่อให้เห็นเข้าใจสิ่งที่ต้องการอธิบายดียิ่งขึ้น เช่น หองฟ้าที่เคลื่อนไปควยควงควว
นั้นดูเหมือนต้นไผ่ใบสีน้ำซึ่งมีรูเล็ก ๆ เค็มไปหมด ใบหน้าของเขาคูศกใสเหมือน
กุหลาบแรกแย้ม การตายของเขอห่าให้การมีชีวิตอยู่ต่อไปของเขามความหมาย
ชีวิตของเขาหลังจากนั้นเหมือนยานที่กำลังถูกไฟสามเสียไปเรื่อย ๆ¹⁴

ความเปรียบวิธี อุปมาอุปมัยนี้ เป็นความเปรียบที่ดอกไม้สดนิยมใช้มากที่สุด
ทั้งจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

1) การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับใบหน้า

ใบหน้าสวยงามเปรียบได้กับดอกกุหลาบที่กำลังบาน ผลมะยมสุก ความ
บริสุทธิ์ของดอกช่อนกลิ่น สีคอกพยับหลัง คอกกุหลาบในเวลาเช้า คอกมะลิเพิ่งแรกบาน
ผลตำลึงสุก

สายตาของเขาจับอยู่ที่วงหน้าอันอิมเอิบประดุจมะยมสุก แต่ในขณะนั้นมี
ลักษณะเศร้าหมองเล็กน้อย (สามชาย หน้า 282)

¹⁴ ปรีชา ช่างขวัญปิ่น, ศิลปการเขียน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิสาการ, 2526), หน้า 216.

นิจันง์พิงพวมมือประสานกันอยู่บนตักกริมประคองสังคานกันพร้อมด้วยเพื่อน
 สุวารีกุคานหนึ่ง ควงหนาของหลอนยุคยากเปรียบไคกับความบริสุทธิ์ของคอก
ซอนกลิน ซึ่งความปกคิมิแวงแจมใสและไม่เคียงสนั้น วันนี้มีเครงขริม
 เหมาะแก่สีหน่าอันเต็มไปค้วยความสำรวมยิงนัก... ดูเหมือนเทพคาคาที่ทรง
 เครื่องขาวทั้งคัว มีรัศมีแห่งความบริสุทธิ์ฉายออยุโคยรย

(นิจ หน้า 33)

หน้าันขาวเกลี้ยง บริสุทธิคังสีคอกพลัมปลิง

(ความฉิคครั้งแรก หน้า 644)

อมราหวัเราะแฉง สีหน้าสคขึ้นคังคอกกุกหลายในเวลาเช้า

(ความฉิคครั้งแรก หน้า 843)

ร่างอันแน่นน้อยนี้ประกอบค้วยความสมทรงทุกสคส่วน วงหน้าบริสุทธิ์
เหมือนคอกมะสิเพ็งแรกขาน (นับวัน หน้า 520)

ภรฉิไม่ปริปากว่ากระไรแคบ้นสีอเห็นว่ยิวหน้าของหลอนแคงคังยล
ค้ำสิ่งสก (นับวัน หน้า 487)

ใบหน้าฉิคเปรียบไคกับกระคาย เลื่อ สท

นิจันง์อยู่บนเสียงโยกไปโยกมาหน้าขาวฉิคราวกับกระคาย

(นิจ หน้า 203)

หลวงนณวาลสะคั้งเชือก ถอยหลังไปพิงลูกกรง ควงหน้าฉิคขาวคังจะ
เปรียบไคกับเลื่อที่เขาสวมอยุฉนั้น

(ความฉิคครั้งแรก หน้า 200)

น้องวไลหน้าฉิคเหมือนสท

(ความฉิคครั้งแรก หน้า 554)

2) การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับควงศา

คอกไม้สคเปรียบควงศากับคาวประกายพริก ตะเกียง กุหลายที่ขึ้นค้วย
 น้ำค่าง แสงแคคเมื่อรุ่งอรุณ

รัศนั้กมหน้าลง และสบควงศาอันงามประกจคาวประกายพริกที่ค้ำฉัง
 จับอยุที่หน้าเขา... (สามขาย หน้า 278)

ดวงตาอันดำกมลนั้นประจุกตะเกียงที่จุดอยู่กลางที่มืค พอชายคนหนึ่งเดินเข้ามาใกล้ พอหนูแลไปเห็นก็พยักหน้าอย่างภาคภูมิ ราวกับผู้ใหญ่ที่ไว้ตัว

(ชัชชนะของหลวงนงนพาส หน้า 260)

พวงแกมสีชมพู ริมฝีปากแดงสด ดวงตาแวววาม กุหลาบที่ขึ้นควายน้ำค้าง และแสงแดดเมื่อรุ่งอรุณก็ไม่หักเหียม (บุคิ หน้า 430)

3) การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับริมฝีปาก

เปรียบริมฝีปากเหมือนคันธนู กุหลาบแดง ความแดงของริมฝีปากเหมือนสีสันจี๋จิม

รักนงหน้าแดง และสมดวงตาอันงามประจุกดาวประกายพริกที่กำสังจับอยู่ที่หน้าเขา ริมฝีปากรูปงามคังคันธนู กำสังเขยอิมมจนเห็นพันไคร้ไร...

(สามชาย หน้า 278)

หญิงสาวลุกขึ้นนั่งในมัทนั้น เบิกมุ้งออกจากเตียงไปยืนตรงหน้าต่าง สูดอากาศโดยแรงหลายครั้ง จนดวงหน้าเป็นสีชมพูอ่อน และริมฝีปากอันบางมีลักษณะคังกุหลาบแดง (บุคิ หน้า 24)

พัชรีงามเงยหน้าอันขาวดวงขึ้นจ้องคูประวติ ริมฝีปากบางและแดงประจุกสีสันจี๋จิม เขยอิมมเห็นพันขึ้นอย ๆ เรียงอยู่เป็นระคัมไป (สามชาย หน้า 527)

4) ใช้ความเปรียบเกี่ยวกับหู

เปรียบสีของใบหูเหมือนกลีบบัว ความนุ่มเหมือนกับเนื้อแพร

ในขณะที่เขากระซิบว่า "ใบหูนี้รู้นะสีเหมือนกลีบบัวเล็ก ๆ ที่รอมเกสร แก่คูบ้างบาง อยากรออนุญาตจับเหลือเกิน คังนุ่มนุ่มเหมือนกับเนื้อแพรอย่างคิ"

(วรรณกรรมจีนสุดท้าย หน้า 315)

5) ใช้ความเปรียบเกี่ยวกับผม

เปรียบลักษณะของเส้นผมที่ตรงเหมือนกับเส้นค้ำบ ผมหยิกเปรียบกับละลอกน้ำในนา เส้นหวด สีของผม ผมดำเหมือนกับลงรัก ผมสีขาวเปรียบกับงาช้าง ความอ่อนนุ่มของผมเปรียบกับเส้นไหม ทรงผมเปรียบกับก้อนเมฆสีเทาหม่น

เส้นผมที่ปรกลงมาปรกหน้ามีลักษณะแสดงว่าอ่อนนุ่ม แต่เหยียดตรงราวกับ
เส้นค้าย (อุทิศีเหตุ หน้า 28)

คุณมักเขียนผู้หญิงมีผมส่วนนอกประคุดระลอกน้ำในนา ส่วนในประคุด
เส้นจวก มีคินสอพลายแหลมหักหู มีปากกาหมึกซึมในกระเป๋าดือ
(เมื่อกลับจากคูเรื่อง 'วอลแตร์' หน้า 60)

อีกครั้งหนึ่งเธอเปิดไฟฟ้าแล้วไต่ขึ้นที่หน้ากระຈกเครื่องแป้ง ลูบผมที่ค่าเป็น
มันเปี่ยมประคุดจวก... (บุษบาพรรณ หน้า 56)

แต่เจ้าอายุยิ่งแฉ่นตัวขึ้นหน้าแดงเป็นผลค่าสิ่ง แะปากคังจะร้องจ้อออกมา
ในบักนั้น ควงค่าที่เหิงจะไค้เห็นโลกมาสกเคือนหนึ่งนี้ ไม่ชอบคูน้าอันเหี่ยวย่น ค่า
เป็นสีน้ำข้าว และผมขาวเป็นสำคัญระมิง (ชัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 217)

เขารักตัวหลอนแน่นคังหนึ่งจะเห่าให้เนื้อค้อเนื้อแนบสนิท มือหนึ่งลูบคค่า
คามเส้นผมซึ่งเขารู้สึกว่าอ่อนนุ่มคังเส้นไหม (มันทวัน หน้า 522)

...หน้านั้นนวลคังควงจันทร์ กอนเมฆสีเทาหม่นเปรียบไค้กับทรงผมของ
หลอน ควงค่าน้อยสงแสงระยิบเปรียบเหมือนควงค่า (ความยิดครั้งแรก หน้า 864)

6) การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับเส้น

คอกไม้สคคเป็นนักเขียนที่ละเอียดลออ การบรรยายลักษณะของตัวละคร
คอกไม้สคคต้องการบอกผู้อ่านให้เห็นลักษณะตัวละครอย่างเคนชัด คังนั้นจึงใช้ความเปรียบ
เปรียบส่วนค่าง ๆ ของร่างกายให้ผู้อ่านเห็นภาพ แม้กระทั่งเส้นซึ่งเป็นส่วนที่เล็ก
คอกไม้สคคก็ค่านึงถึง จึงไค้เปรียบสีของเส้นกับกลีบในของคอกบัวหลวงเมื่อแรกบาน

...นิ้วมือเรียว หลังเส้นมีสีคังกลีบในบัวหลวงเมื่อแรกบาน และปลายเส้น
ขาวสะอาดเป็นมัน (หนึ่งในร้อย หน้า 288)

7) การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับรูปร่าง

เปรียบตัวละครที่มีรูปร่างคอบมกับไม้ซีก ไม้กระคาน แฉ่นกระคาน
จนในที่สุด ร่างอันคอบมบางเหมือนไม้ซีก ก็สคคทนบ่ม่าแห่งร่างที่อ่าสันแข็งแรง
(หนึ่งในร้อย หน้า 134)

สัณยามีเวลาได้มองคามหลังหญิงสาวไปคัวย มองแล้วก็เกิดความสนเท่ห์
ว่าผู้ที่ยังอยู่ในวัย "หนู" โฉนจริงมีทรวงทรงประคองไม่กระคานคังนั้น
(นี่แหละโลก หน้า 525)

บางคนยอมแห่ง เนื้อหนังมีแต่กระตุก สวมเสื้อและสเก็ทแนบเนื้อ รูปกาย
ก็คุมแนบคังแผ่นกระคาน (นี่แหละโลก หน้า 701)

8) การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับท่าทางการเดิน

เปรียบท่าทางการเดินของตัวละครกับยอกสนคังของสม ยอกค่อนของกิ่งไม้ที่
ไหวไปตามลม

เจ้าหลอนของเขาเดินวนยามมาช้า ๆ อ่อนแอระหวายคังยอกสนคังคังของสม
(ความฉิบครั่งแรก หน้า 102)

เขาเห็นหญิงสาวมีลักษณะคังคอกไม้ที่แย้มก้มอยู่กับต้นมีอาการ เคลื่อนไหว
เข้มน้ำเหมือนยอกค่อนของกิ่งไม้ที่ไหวไปตามลม (นันทวัน หน้า 329)

9) การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับผิว

เปรียบสีของผิว ผิวขาวเปรียบกับกลีบพิลพิลสีง กสิมกุหลาบขาว ผิวซีดเปรียบ
กับปลาสาส์กน้ำ ความละเอียดของผิว เปรียบกับ คอกช่อนกลืน เนื้อแพร

...พิศดูร่างอันงามที่ห่มห่อคัวยเครื่องแต่งไว้ทุกซ์ ผิวเนื้ออันเกลี้ยงเกลา
นั้นขาวสะอาดประคองจะเทียบไคกับกลีบพิลพิลสีง (สามชาย หน้า 572)

ตั้งที่จันทร์ไคออกกำดัง เข้ากับจิงหะคนครีมาแล้วเกือบครึ่งคืน นวลหน้า
ของหลอนจะไคมองสงแต่สั๊กนอยก็หาไม่ผิวขาว ๆ นวลคังกลีบกุหลาบขาว...กุ
วงศาของหลอน คาวพิศพิศที่ฉายแสงอยู่เบื้องหน้าโนนยังไม่พิศเทียบ
(หนึ่งนัวย หน้า 486)

ในเวลาไกลเคียงกันมีข่าวโจษระหว่างเพื่อนฝูงว่า สาขุนเข้าห้องแถวอยู่
ทางแถบไกลข้างขุนพรหม มีหญิงหน้าคาสกปรกผิวซีดเหมือนปลาสาส์กน้ำ และท่าทาง
เป็นแม่ปะแพรคัวยคนหนึ่ง (บุษบาบรรณ หน้า 253)

หลอนมีผิวละเอียดคังจะเปรียบไคกับคอกช่อนกลืน (บุษบาบรรณ หน้า 135)

"ท่ายุ ชักอะไรกัน แยกข้างเดียวไม่หยุดปาก ชมนั่นชมนี่จนไม่รู้ว่าจะไร
มั่ง มือที่ยังจับมึงกับไหม ขวางเปรียบไหมละ บิวละเอียดยกเหมือนเนื้อแพร
เวลาเขาพูด ๆ อยู่ ที่เงยหน้าดูท้องฟ้าไมไ่ดู เขาถามว่าอะไร ฟังออก
พระจันทร์ดูความระซี เขาคุยว่าคุยๆ ไม่กัน หน้าที ก็งามกว่าพระจันทร์ คาก็
งามกว่าดาว ในที่สุดหามว่าเวลาอยู่กับ เขาอย่าไปเที่ยวคู่อื่นเขาอิฉา"

(น้แหละโลก หน้า 667-668)

10) การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับยืม

เปรียบลักษณะยืมเหมือนกับ เสรฐฐียืมกับชอทาน มาลีที่ถูกแคะในเวลาเที่ยงเฒ
ขณะนั้นแสงไฟฟ้าส่องหน้ามยุรีเต็มที ละอองเห็นหล่อนยืมคล้าย เสรฐฐียืมกับชอทาน

(ศักรของเจ้าหลอน หน้า 186)

มยุรีเงยหน้าขึ้นช้า ๆ ดวงตาแคงกำ กระจันหล่อนก็ยืมคล้ายมาลีที่ถูก
แคะในเวลาเที่ยงเฒแล้วและกลั้วสคขึ้นขึ้นเมื่อมีผู้เอาน้ำเย็นมาปะพรม

(ศักรของเจ้าหลอน หน้า 228)

11) การใช้ความเปรียบเกี่ยวกับความสวย

เปรียบความสวยของผู้หญิงกับสุรียคราส คอกไม้เฟิงแยมอยู่กับคัน
กุหลาบแคงที่กำสังขานเต็มที คอกไม้ที่เหี่ยวแห้งถูกแคะเฒาก่อนบานเต็มที

ผมเคยหัดตำนิกถึง ความสวยของแกว่า จะเปรียบกับอะไรดี เปรียบกับ
พระจันทร์ก็ไม่เหมาะ พระอาทิตย์ก็ยิ่งไกลใหญ่ คาวที่งามที่สุดก็ยังไม่แพ้อัมพร เพราะ
คาวแจ่มแจ้วเกินไป เปรียบกับสุรียคราสเห็นจะพอ

(ช้ยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 561)

"เข้าใจแล้ว คุณเหมือนคอกไม้ที่เฟิงแยมอยู่กับคัน..." เขาจ้องดูหล่อน
มากขึ้น "แยมอยู่กับคันในเรือนกระจก มันสื่อเชอญูเคราะห์ที่สอคล้ายเข้าไปเห็น
คงมีหลายคนนี่อิฉา"

(บันทวน หน้า 238)

บางเวลา-ค่อนข้างบอยช้า-หลวงนฤบาลหัดตำเห็นองค์แห่งความสุข
ในลักษณะสาวใหญ่สะสวยเพราะพริ้งคังคอกกุหลาบแคงที่กำสังขานเต็มที

(ช้ยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 412)

...แต่ความสวยของสองสีที่มันสื่อเห็นอยู่ขณะนี้ มีลักษณะคล้ายดอกไม้ที่
เที่ยวแห่งเพราะถูกแดดเผาเสียก่อนที่จะไค้บานเต็มที่ (บันทึก หน้า 444)

นอกจากนี้จะพบว่าดอกไม้สักระบบนำบางสิ่งบางอย่างมาเปรียบเทียบกัน
เช่น สัตว์ที่นำมาเปรียบเทียบจะไค้แก่ "แมว" คนที่นำมาเปรียบเทียบส่วนใหญ่จะเป็น
"เด็ก" สิ่งไม่มีชีวิตที่นำมาเปรียบเทียบจะไค้แก่ "ทุกตา แก้ว ไฟ สายฟ้า กริช
เหล็กกล้า ก้อนหิน เสาหิน น้ำที่ถูกทำแฉกกันไว้ พื้นน้ำ น้ำ หมอก ก้อนเมฆ แสง
กิ่งทิวอย่าง

เปรียบกับแมว

"แหม คุณมอมเหมือนแมวในครัวไฟ แหม คุณหัวจุกซี ไม้ไค้เกด้ามาตั้งแค้น
ปีมะไค้วันนั้นนั่น" (สามชาย หน้า 32)

"พิโซ่ : เรื่องสำคัญเกี่ยวกับชีวิตคนทั้งสอง สองคนคล้ายๆ แล้วยังเกี่ยวกับ
เกียรติของคุณพ่อของท่านเองด้วย กลัวท่านสามีจะตื่นเสียนึกเดียวแหละเลยไปไค้
เสียราวกับเรื่อง ... "แมวก็ไค้กัน" (ปีแหะโลก หน้า 541)

หล่อนคิดว่าเขาเป็นแมว เรื่องตัวหนึ่ง (ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 186)

แล้ววันหนึ่งเขารักผู้หญิงใหม่ สักคาไม้ไค้ทำปิคอะไรเลย เขาก็เตะสักคา
ทิ้งเสียเหมือนเตะหมาหรือแมวที่ขวางทางเขา ขอให้เขอคิดไค้ว่า สักคาเป็นใคร
เป็นคนชนิดไหน เขาพากับสักคาเหมือนสักคาเป็นหญิงกลางถนน
(สามชาย หน้า 488)

"ท่านพากับนิจ เหมือนกับญาติจัน ๆ คนหนึ่งที่มาขอทานข้าวสุกกินไปมือ ๆ
หนึ่ง... ส่วนนิจอยู่ที่นี้มีราคาเท่าไค้กับแมวตัวหนึ่งเท่านั้น..." เจ้าคุณเปรียบเหมือน
เท่าตัวหนึ่งกับภรรยาของท่านและเดยอไม้ขึ้นที่ไค้ยว (นิจ หน้า 114)

"อย่าคุณนั้นน้ำ" วิชัยชัคโคยเร็ว ซู่ฟ้อ ๆ เป็นแมวไปไค้
(หนึ่งในรอย หน้า 58)

"พ่อพงษ์นั่นเอง นึกว่าใครที่ไค้ไหน ไค้ซู่ซู่ออกไปไค้ ก็เงยหน้าราวกับไค้แมว
ไปขอไฟ" (กรรมเก่า หน้า 5)

"ง่ายจริงนะ ดูราวกับคิดฉันเป็นสุนัขหรือแมวที่คุ้นเสียงไว้..."

(ชัชชนะของหลวงนพาวดี หน้า 510)

อยากให้เขากล่าวชม ถ้ายิ่งหลงรักหล่อนก็ยิ่งดี แล้วและหล่อนจะได้
 บัดความรักของเขาด้วยคำพูดและกิริยาว่า หล่อนเห็นเขาดีกว่าแมวที่ดมโขนิคหน้อย
เท่านั้น เพียงเป็นการแก้แค้นทดแทนการดูถูกของเขา (ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 55)

เปรียบเทียบกับเด็ก

แหวทอาอันแจ่มใสบริสุทธิ์คจเด็กไม่เคียงสา (ทุกสิ้น หน้า 325)

"ขอรับประทานโทษนะคะ" บุรุษพูดออกไปน้ำเสียงของหล่อนนั้นนุ่มนวลและใส
เหมือนเสียงเด็กที่กำลังพยายามพูดให้เหมาะเพื่อประจบผู้ใหญ่

(ชัชชนะของหลวงนพาวดี หน้า 207)

อันความงามของพัชรินั้นเปรียบได้ดั่งกับคอกกฤษณาที่กำลังบาน...อนึ่ง
สีหน้าของอรุณนั้นแจ่มใสและอ่อนหวานเหมือนสีหน้าของเด็กที่ไร้เคียงสา...

(สามชาย หน้า 208)

"ก็ยังมีเงินนะซี เขาบอกให้ฉันเลือกเอาเป็นครั้งสุดท้าย ถ้าฉันยังเสียกาย
 ความสุขสำราญ ความมีหน้ามีตาก็กินให้ทิ้งเขาเสีย ถ้ารักเขาก็...ก็ต้องเลือกเอาเขา"
 แล้วสุรางค์ศรีศรก็กรางและสะอื้นประจุกหารก (นี่แหละโลก หน้า 476)

สุรางค์ศรีศรพยักหน้าแล้วเอนตัวลงนอน ซุซซาเข้าหาตัว คังเด็กที่กำลังหนาว
พยายามหาความอบอุ่นจากร่างกายของตัวเอง (นี่แหละโลก หน้า 477)

ที่น้อยทำไมไม่ลองเค้นรำมังนะ มันง่ายนิคเดียวแหละ ทำตัวเบา ๆ แล้ว
 ผู้ชายเขาก็พาเราไปเอง คุณโรซว่านิษฐตัวเบาเหมือนขนนกแล้วว่ามีนุ่มเหมือน
มือเด็กเล็ก ๆ (นี่แหละโลก หน้า 730)

เปรียบกับตุ๊กตา

นิจไม่ทราบว่าเขาทำอะไรอีก ค่อยจากนั้นหล่อนขึ้นเตียงและนอนหลับ
เหมือนตุ๊กตา (นิจ หน้า 153)

เสียใจที่ผมเป็นคนก่อเรื่องให้ทวนใจ แต่ไม่ได้คิดว่าคุณจะเก็บเอาไปข้อง
ถึงกับทำให้หน้าซีดไปเพียงนั้น ผมนอนหลับเหมือนตุ๊กตา (ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 63)

เขาหยุดพูดเงี้ยวหูกอยฟังคำตอม แก้วไฉนนิ่งเหมือนตุ๊กตา...

(ความฉิบครั่งแรก หน้า 111)

บ้านของคูเล็กกระเจียวรอยเหมือนเรือนตุ๊กตา

(ความฉิบครั่งแรก หน้า 191)

"นั่งเป็นตุ๊กตาอยู่ได้ จะว่าอย่างไรก็ไม่ว่า..."

(ความฉิบครั่งแรก หน้า 169)

"อย่าทำตุ๊กตาคือไป ตัวยังไม่เคยมีลูก อย่างนี้กว่าเลี้ยงเด็กนั้น เลี้ยงได้
ง่าย ๆ เหมือนตุ๊กตา"

(หนึ่งในร้อย หน้า 179)

"น่าขันที่เล็ก ซ่าหรีนะ เหมือนกับตุ๊กตาไซโลกที่ลานมันหย่อน..."

(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 92)

"ผมจำคุณไม่ได้" นายสโรชทอมพร้อมกับยิ้มและลุกขึ้นยืน "มองคุณคิดว่า
หนุ่มน้อยใสมากมาจากไหน"

"หนุ่ม" ฐนิษฐาหวานคำ เลิกก้าวขึ้นอย่างพิศวง

"ครับหนุ่ม แคขนาดเท่าตุ๊กตา"

(นี่แหละโลก หน้า 269)

บางคราวเขาเล่าว่า นางอำเจียนั้นเปรียบเหมือนตุ๊กตา จับวางไว้ที่ไหน
ก็อยู่ที่นั่น

(อุบัติเหตุ หน้า 487)

"บ๊ะ ! ผู้หญิงสวยไม่งอนก็ไม่งามชิวะ ก็กลายเป็นตุ๊กตาไปนะซี"

(ชัยชนะของหลวงนงนวล หน้า 255)

ถ้าจะพิจารณาคามลักษณะของแพนี้ รวมทั้งแพอื่น ๆ ซึ่งจอดเรียงรายเป็น
แถวยาว หึ่งแพใหญ่ แพเขื่อน แพเล็ก แพกระจิกริคจนแถมตุ๊กตา

(ชัยชนะของหลวงนงนวล หน้า 76)

"ที่จริง คุณชัยไม่ได้เป็นคนอายุผู้หญิงเลย เกือบหกแหละว่าไม่ถูก เห็นพวก
เขาเป็นตุ๊กตาหรือผีเสื้อก็แค่สำหรับคุณเล่น ไม่มีราคาบูมยาม ถ้าเธอโค้ทั้งแกทุกกับฉัน
เธอประหลาดใจและอายแทนเพศของเรา" (Romance ข้อเรื่องจริง หน้า 226)

พ่อหนูเป็นเครื่องแกงเหงาของพ่อ เป็นชีวิตและกำลังของแม่ เป็นทุกกา
ท่วงามของคนที่ไ้เห็นทั่วไป (ความฉิบครั้งแรก หน้า 439)

เปรียบกับแก้ว

มันลือหาเสียง จู จู แล้วพูดว่า "ปากจูบให้คุณจิคราสักครึ่งโหลเดอะ
ใจที่เป็นแก้วอะไรอย่างนี้" (บันทึก หน้า 98)

เจริญรู้ว่าดวงใจแห่งภรรยาของเขานั้น เข้าลักษณะที่เรียกว่า "ที่เป็นแก้ว"
 โดยเฉพาอย่างยิ่งในแง่ความโอบอ้อมอารี เอื้อเพื่อเชื่อแน่ว่าเพื่อนมนุษย์แทบจะไม่
 เลือคนคลล (บันทึก หน้า 184)

แม่บ้านก็อย่างนั้น คอให้ใจที่เป็นแก้ว ถ้าไม่มีอำนาจให้คนไขกสวิก้อย่า
 หวังคนไขจะรัก (บันทึก หน้า 19)

ในเวลาที่ได้ข่าวว่ามีผู้มาสู่ขอ อูไรก็ใจคังไ้แก้ว...
 (หนึ่งในร้อย หน้า 281)

เปรียบกับไฟ สายฟ้า

"จูบเข้าสักที คงโกรธราวกับไฟไหม้ป่า" (อุบัติเหตุ หน้า 62)

"ดมเกลียดคู้หญิงขบิคนั้น" สุกสันว่าอีก "เข้าใกล้ราวกับใกล้ไฟ"
 (อุบัติเหตุ หน้า 498)

รุ่งเช้าเมื่อสุนทรตื่นนอน หลอนไม่เห็นเพื่อนชู้ยู่ร่วมบ้านแม่แต่สักคน ทั้ง
 เด็กทั้งผู้ใหญ่หายไปสิ้น เห็นแต่อาหารมีรอยรับประทานแล้วเหลืออยู่ ตามคนไข
 ไ้รับคำทอมสั้น ๆ ว่า "ไปแล้ว" เท่านั้น สุนทรก็จนโกรธคังใครเอาไปมาจุก
 (อุบัติเหตุ หน้า 466)

ครั้นแล้วจกหมายของเจ้าคุณธรรมศาสน์ก็มาถึงมือเขา มีเคขประจุกเปลวไฟ
 แลเสียดเผาเอาความชุ่มชื้นให้เหือดแห้ง (ชัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 241)

...เขาไ้งานจกหมายฉบับหนึ่ง ซึ่งมีข้อความมางตอนทำให้เขารุ้สึก
ประจุกมีผู้เอาไฟฟ้ามาจุกใจ (ชัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 403)

โดยนี้จิตกัมภีรของหลวงนฤบาลก็เกิดเป็นศรัทธาขึ้นเอง ทำให้หลวง
นฤบาลร้อนในอกคังเพลิงสม... (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 463)

"เราจะต้องล้มเจ็บ จะขึ้นสู่ไปไม่ไหวแล้ว แปลกจริง เมื่อร้อนใจยิ่งกว่า
ไฟเผา เรามีกำลังต่อสู้ได้ ครั้นใจก็ขึ้นตัวกลับอ่อนลง แท้ก็ศรัทธาจะได้มีน้ำใจออกทน
ไม่ออกแอกเป็นที่ว่าความแก่คนอื่น" (หนึ่งในร้อย หน้า 697)

บุตรชายใหญ่ของคุณนายสะกึ่งคังถูกไฟไหม้ ถามโพล่งออกไปว่า "ไหนคุณแม่
ว่าจะไปเย็น ๆ ยังใจครบร?" (หนึ่งในร้อย หน้า 618)

ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ เป็นอยู่ เกี่ยวข้องอยู่กับโลก เป็นสิ่งที่มีกำลังงาน
สูงมากทั้งในทางคิงคุกกระแสดความคึกของภริหังในทางจุกความรู้อีกของภริหังให้
ลุกราวกับไฟ (บันทึก หน้า 366)

ความรู้ลึกของสัจจะจะต้องเทียบกับความร้อนแห่งไฟประลัยกัลป์ แต่ส่วน
อาการภายนอกมิได้มีสิ่งใดแปลก (สามชาย หน้า 158)

ชายหนุ่มทั้ง 3 ได้เคยเห็นพัชรวิในเวลาทีหลอนรับแขกมานักต่อนัก ยังเว้น
เสียไม่ได้ซึ่งความพิหวงงงววยในกระแสดเสียง สีหน้าและอาการยิ้มอย่างงคางมของ
หลอน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเสน่ห์มีอำนาจประคูกำลังไฟฟ้า (สามชาย หน้า 206)

ความคิดที่ว่าที่สาวจะไปแต่งงานกับชายที่มีภรรยาแล้วนั้น เผาใจหลอน
คังถูกไฟจุก (ความฉิบครั้งแรก หน้า 128)

วไลยยืนอยู่ข้างหลังอมรา ไคยีนค่าของบิคาถาณคชคเจน รู้อีกเสียวปลาย
ในควงใจ คังหนึ่งใครเอาไทม่า (ความฉิบครั้งแรก หน้า 144)

...แล้วเราจะอยู่ไปอย่างไร เอาหน้าไปไว้ที่ไหน เขาเห็นอาการ
เกรียมแห่งของใจซึ่งเหมือนกับของป่าที่ถูกไฟไหม้ไปหยก ๆ
(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 222)

ขนิษฐาหมุนตัวหันกลับออกมานอกห้องมารคาในทันใด เกิดความรู้อีก
ร้อนเหมือนถูกย่างไฟ (วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 315)

นายสรรคหน้าคิ่นเหมือนกับคนที่เห็นไฟกำลังไหม้หลังคาเรือนที่คนนอน
(ทุกสิ้น หน้า 406)

คล้ายขึ้นนั่งบนรถด้วยความรู้สึกโล่งอก รวากับไค้พ้นออกจากชุมเพลิงนับ
ตั้งแต่วันที่แรกที่นายสมุทรประกาศตัวของเขาเป็นคู่อริกับชวนชม (นี้แหละโลก หน้า 726)

ใส่กลอนประศุกไฟฟ้า เค้นไปที่เตียง มือเท้าเพสียง แต่จิตใจร้อน
รวากับไฟ... (วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 103)

ความไม่พอใจของหล่อนที่แล่นเร็วคังสายฟ้านั้นเกิดความหวังชั่วอันเป็นนิสัย
ที่เกิดแก่การฉีกของสรี เมื่อความทกใจและไม่พอใจพันไป (นั้นวัน หน้า 478)

คำพูดธรรมดาเหล่านี้หลุกปากประสมมีอำนาจดุจสายอสนี เจ้าคุณและ
บุตรสาวนั่งเงียบ (ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 58)

คำตอบนั้นค่อยและอ่อนโยน แต่หลวงชนสารรู้สึกเหมือนสายฟ้าฟาดลง
กลางศีรษะ (นิจ หน้า 247)

เปรียบกับ กวิช เหล็กกล้า

ภรณีก้มลงดูแผ่นดินซึ่งมันคือเปรียบประศุกคมกวิชตัดความรู้สึกใจขึ้นเพราะ
ความใหม่ ความแปลก ความสดชื่นแห่งธรรมชาติซาเข้าไปพันที่ (นั้นวัน หน้า 480)

สมบัติ รัตน์ รู้สึกเหมือนถูกแทงด้วยกวิชจนสุกค้ำ รัยยกความกตัญญูขึ้น
ขมใจ แล้วพูดด้วยน้ำเสียงเป็นปกติ จนตัวเขาเองนึกพิศวง (สามชาย หน้า 415)

...แต่ภาพของเจ้าขาวซึ่งเป็นน้องชายของหลวงปราโมทย์หมอบคู่อยู่กับน้องสาว
ของหล่อนเอง ภาพของเจ้าคุณศรีและคุณหญิงเมื่อหลังนำพระพุทธรูปมณฑลเหนือ
ศีรษะคูบสาวเหล่านี้และอย่างประหนึ่งเหล็กกล้าที่แหลมคมระคมกันทิมแห่ง
รบเราเตือนความทรงจำแต่หนหลังมิไค้เลื่อมซา (ความผิดครั้งแรก หน้า 844)

โรคร้อนใจในวิสัยยิ่งกว่าเรียวหนัก เข้า เย็น กลางวัน กลางคืน ดวงหน้า
อันงามแจ่มของน้องสะใภ้ในอนาคคอยู่ใฝ่าหลอนวิสัย หน้านั้นยิ้ม หน้านั้นชะมาย
ชะมอยเอียงอย กระทุนเือนหัวใจโเนแรงแลวกสัมบับัคันหัวใจใหราวระบม
คังดูกคึบหึบเนนควยคึมห่ลึกอนมหึมา (หนึ่งในรอย หน้า 661)

คำพูดของพ่อตาเสียคแห่งหัวใจเขาให้เจ็บแสบราวกัมดูกห่ลึกนาบ
(นิจ หน้า 222)

คำพูด 3 คำกองอยู่ในสมอง "เรารักกัน เรารักกัน" รู้สึกคล้ายกับว่า
เป็นก้อนเหล็กขนาดหนักที่ชายย้ายขว้าว้าซากอยู่ในหม่อมแห้วว่าจะทำให้ศีรษะ
แตกแยะในมัตนั้น (หนึ่งในร้อย หน้า 531)

เปรียบกับก้อนหิน เสาหิน

อย่างไรก็ตาม คำโต้ตอบระหว่างเขาทั้ง 2 ทำให้รัศมีรู้สึกเหมือนถูกหิน
ก้อนใหญ่หล่นจากที่สูงลงมาทับอยู่ในกลางอก (สามชาย หน้า 271)

เต็มใจที่เคียว ผมเองหนักอกเหมือนไอ้ก้อนหินบ๊าะอะไรเข้ามาทับอยู่ไม่รู้
จะหันหน้าไปปรีกษาใคร บางทีคุณจะให้ความเห็นที่ดีเป็นทางช่วยผมได้
(สามชาย หน้า 321)

นายชัคไม่หวั่นไหว เขาเป็นผู้ที่หนักแน่นปานเสาหินแปดศอกในเมื่อเขา
ทำธุระของเขา... (นี่แหละโลก หน้า 697)

เพราจะกิเลสอยู่วงหยาบรุนแรงโลศุโยน ปรากฏเด่นชัดประจักษ์ใสโครก
ก้อนใหญ่อันเห็นโคควายตุ๋ๆ แต่กิเลสอยู่วงเบาละเอียดแห่ เสร้มีอนปรมาณู
จับอยู่ที่ใดจะมองเห็นโคคอเมื่ออาศัยกล้องจุลทัศน์ อันว่ากล้องนี้โดยอุปมา
โคกกับดวงจิตที่ใสบริสุทธิ์ก็คอยสอดส่องตรวจตราความรู้สึกทั้งหลายเหล่านั้น
จะพึงบังเกิดแก่ตน (สามชาย หน้า 367)

คืนนี้ข้อย เข้านอนด้วยความรู้สึกคล้ายกับว่ามีผู้ยกศิลาแท่งใหญ่จากอก
ทำให้หล่นหายใจสะดวกขึ้นมาก (หนึ่งในร้อย หน้า 658)

เปรียบกับน้ำที่ถูกท่วมกันไว้ พื้นน้ำ น้ำ

หารกนั้นได้ทำความมึนของคณแต่ให้ลดลงแล้วเป็นส่วนใหญ่ และน้ำใจ
มนุษย์เปรียบเหมือนบ่อน้ำ เมื่อขุดลึกถึงขนาดแล้วก็ยอมจะมีน้ำอยู่เสมอ
(ผู้ดี หน้า 112)

น้ำใจของคุณทั้งคู่เปรียบเหมือนบ่อน้ำในทะเลทราย ตัวผมเปรียบเหมือนคน
แรมทางมาถึงบ่อน้ำนี้ ทุก ๆ หยคนน้ำในบ่อน้ำนั้น ช่วยไห้คนแรมทางไม่ล้มลงคืน
อยู่กลางทราย กุศลที่คุณมีใจเอื้อเฟื้อ คนเช่นผมขอไห้คุณทั้ง 4 จงประสบแต่
ความเจริญ สุขนอกสุขในอย่าใคร่เสื่อมคลายเลย

(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 103-104)

ความรู้สึกของมเวลานี้เปรียบเหมือนน้ำที่เขาท่าผ่านกันไว้ เปิดท่าม
เมื่อโรมันจะไหลมาท่วมบ้านช่องพินาศหมค (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 558)

นับแต่วันนั้นมา ความรักที่วิสสุคเคยมีต่อมารคาตามหน้าทีบุคร ก็เหือคหาย
จากหัวใจเขาคังหนึ่งน้ำน้อยอุกแสงแคคแคคเดา ย่อมเหือคแห่งไปโคยง่ายจะนั้น
(บุทเพสนนิवास หน้า 92)

...แต่ความรารื่นแห่งใจ ก็เหมือนกับความเรียบแห่งพื้นน้ำ ซึ่งอยู่ใน
ภาวะทีจะไหลกระเพื่อม แม้เพราะสิ่งทีเบาเซนชนนคหรืออ่อนเซนสายลม
(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 105)

คนทีรักแล้วไม่ไค้มันแหละยิ่งกัสมัรักมากขึ้นเสืออีก เปรียบเหมือนน้ำที
ไหลเชือว ยิ่งมีอะโรมาชวาก็ยิ่งเชือวใหญ่ (ทุกสิ้น หน้า 8)

เปรียบกับหมอก กอนเมฆ แสง

จริง บิคาของหลอนในปัจจุบัณนี้คิคไปจากแต่กอนเป็นอันมาก ท่านไค้เป็น
ประคจกอนเมฆ อันเป็นมลทินแก่ดวงจันทร สำหรับจิกใจอันเปี่ยมไปคัยความสุข
ของยุพา (วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 47)

ในสมองของท่านซึ่งน่าจะเปรียบกับสภาพของห้องทีกำลังเคิมไปคัย
กลุ่มหมอกหรือกลุ่มควันนั้น ๆ (วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 199)

ส่วนภายนอกแสงเคือนจับสำเรือสีชวาคูเป็นนวลละออ เครื่องประกอบส่วนที
เป็นโลหะขึ้นเงาเป็นประกายแวววาบทีนั้นบ้าง ทีมีบ้างสลับไปตามความสว่าง ซึ่งมื่อ
แต่เพียงสสิว ๆ งคางมราวกับคาวทองในหมู่เมฆคำ (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 369)

เมื่อขุคึนนอนในวันรุ่งขึ้น หลอนคึนขึ้นอย่างอ่อนเพสียและเชือวแห่งในใจ
ให้รู้สึกเหมือนว่าโลกทีหลอนอาศัยอยู่มิคลุ้มไปคัยหมอกและควัน (กรรเมเกา หน้า 163)

อา : คุคทีพื้นองบุชวเปรียบประคจแสงสว่างฉายมาจากสวรรค์...ไม่เบือ
อานจคหมายซึ่งเคิมไปคัยด้อยคำอันหวานประคจอวยคัยทิพยอันวิสุทธิ
(สามชวย หน้า 396-397)

ในขณะที่ริมปีปากอันแคงเรือของนุชเคยอขึ้นจากกัน และความสคขึ้นระบาย
ไปทีววงหน้าัน เปรียบประคจแสงอรุณฉายเข้ามาในห้องอันทึบและขมกขมัวของชวยชว
(กรรเมเกา หน้า 94)

3.2 ใช้วิธีอุปมาอุปไมย (Metaphor)

ปรีชา ช่างขวัญยืน กล่าวว่า

อุปมาอุปไมย เป็นการเปรียบเทียบลักษณะที่เหมือนกับสิ่งสูงส่งโดยทุกเหมือนกับว่าสองสิ่งนั้นเป็นสิ่งเดียวกัน การเปรียบเทียบแบบนี้ไม่ใช่คำแสลงการเปรียบเทียบ เช่น

การแต่งงานทำให้เขาเห็นอะไรเกี่ยวกับเธอมากขึ้น ครั้งหนึ่งเธอเคยเป็นแมคอกกุกหลายทีน่ารัก มาบัดนี้เธอกลับเป็นหนามคมที่ฝังอยู่ในเนื้อเขา

การที่มูสโสลินีโจมตีฝรั่งเศสนั้นไม่เพียงแต่เป็นการแทงข้างหลังเท่านั้น แต่เป็นการที่เล็กเล็ก ๆ คนหนึ่งฉวยโอกาสแห่งหลังคนที่ถูกมีค้อย่างแน่นอนหาแล้วควยมีคัพ¹⁵

ดอกไม้ใช้ความเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมยเหมือนกัน อาทิใช้ คอกกุกหลายแสงสว่างแทนความสวดยความดีของผู้หญิง ไขก้างปลา แขนวิช แทนรูปร่างที่คมบางแมลงภูใช้แทนผู้ชาย นอกจากนี้ยังใช้ความเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยกับความรู้สึก เช่น หัวใจที่ถูกกรีกแทนความเจ็บปวด ไขกุกเขาที่ข่มเป็นคิน แทน ความเยอหยิ่ง ไขไฟแทนความรัก อีกทั้งใช้ว่า แมลงสูบลือคมนุญ เรียกแทนยุ่ง ใช้ว่า ม่านสีค่า แทนชนตา เป็นต้น

คุณไพจิตร คอกกุกหลายอันสุคหอมของชาวบางกอก (ทุกสิ้น หน้า 275)

คุณหญิงบริหารฯ ยิ้มน้อยยิ้มใหญ่ ท่อเจริญ ท่อเจริญ ท่อเจริญ รวมทั้งหลวงหาญเสือสู ส.ส. ผู้เป็นท่อน้ำค่างก็ไค้เคยพยายามที่จะเค็คกุกหลายคอกงามของพระยาอมรรรัตนมา มาแล้วทุกคน (บุคิ หน้า 41)

...หัวอกของพี่สาวที่ไม่เคยสิ้นความรำคาญในการที่น้องหญิงเป็นหม้ายสามิร้าง และกัพรังเพราอยู่ในความสวดยไม่สร้าง และออกจะเป็นคอกไม้ส่งกลิ่นหอมมีผู้ปองจะเค็คไว้ที่คร่าไป (ชัยชนะของหลวงนงนวล หน้า 134)

"บ้านนี้ไม่มีใครอยู่ นอกจากคนเฝ้าคนเค็ยว เห็นไหมหน้าค่างตึกบิคสนิทแต่ฉันหวังว่าวันหนึ่งหน้าค่างนั้นจะเป็คออกเพื่อรับแสงสว่างอันบริสุทธิ์และงคางมยิ่งกว่า"

¹⁵ปรีชา ช่างขวัญยืน, ศิลปการเขียน, หน้า 217.

ดวงจันทร์ แสงสว่างซึ่งฉันจะพามาอยู่ด้วย" (นิจ หน้า 256)

"อ้า" จำลองอุทาน วางขนมปังทาเนยที่ถือก็ค้อยู่ลงไว้ในจาน "จวนจะ
ได้รู้ความจริงกันละ เจ้าแมลงภู่ที่มาคอมกุกหลายแห่งบ้านสุขนิวาสนะ มีความบกพร่อง
จำเพาะทรงที่แมกุกหลายหลอนซึ่งเสียทุกตัวยังงั้นไซ้ใหม่"

(หนึ่งในร้อย หน้า 499)

สมใจ "คนที่สองเป็นอย่างไรครับ" เสนอ "คาคมพอไซ้" สมใจหัวเราะ
"ดมมัวคู้ชั้นกระโคที่หน้าอกแกเสียเลยไม่ทันสังเกตกา" เชื้อ "ก้างปลาเรากี่ ๆ
นี่เอง สู้ข้างหลังไม่ไครวกับน้ำเต้าที่โตเกินร้าน" (บุญบารวม หน้า 236)

มองสิเออร์ไค้เห็นรา่แห่งโกอย่างฝรั่งเศสกับหญิงชาวปารีสไค้คู่เหมาะกัน
เล่นเอาแม่พวกแซนวิช (แซนวิช หมายความว่าถึงผู้หญิงอังกฤษยอมมาง โดยมากมัก
แห่ง) มองกาค้างคาม ๆ กัน (ศักรูของเจ้าหลอน หน้า 160)

คราวที่หลวงชนสารมีอายุครบ 30 ปีบริบูรณ์ เขาก็ไค้ทำพิธีรีนเริงฉลอง
เหมือนกัน วันนั้นเองเป็นวันที่หัวใจของนิจถูกกรีกออกเป็นริ้วเล็กริ้วน้อย แผลยัง
ระบมเป็นหนองอยู่จนเดี๋ยวนี้ (นิจ หน้า 85)

นายชวนไค้พาความภูมิใจของคนไปค้อยู่ทุกหนทุกแห่ง ทั้งในที่ชุมนุมและที่
เปลี่ยว ทั้งในที่สูงและที่ต่ำ ทำอักษร A.C.A. คอยใจเฝ้าเป็นบุลลิ่งกู่สูงเยี่ยม
เทียมฟ้า คนเองสุดียบัลลิ่งกู่แล้วมองคูลเมือง 12 ลานแห่งชาติควยอากาศ
ของบรมบรรพตที่ชมเป็นคินทั้งหลายควยความมทิมา (ผู้ตี หน้า 324)

คุณที่เล่นกั๊ไฟ ๆ จะใหม่มือสักรวันหนึ่ง (ความฉิบครั้งแรก หน้า 132)

ในห้องอันตงแก่งไวง้งคาม มีความมิดครอบงำจักเข้าทุกที่ เจ้าแมลงสู
เลือกมนุษย์บิร้งคังหวี่ ๆ ผู้เป็นเจ้าของห้องมิไค้เอาใจใส่...

(หนึ่งในร้อย หน้า 570)

การสัมผัสปลุกให้หญิงสาวตื่นขึ้นทันใด มานสิคำเส้นละเยี่ยคแหวกออก
จากกัน ดวงตากกลมและคำขลิ้มมองคู้บุอกอาจควยความทกใจ แต่พอจำไค้ว่าเป็น
ใครแล้ว หลอนก็ยิ้มและถามว่า "Did you kiss me?"

(กรรมเก่า หน้า 38)

3.3 ไขว้ขั้วปลุกเสก (Personification)

ปรีชา ช่างขวัญยืน กล่าวว่า

ปลุกเสกปลุกเสก คือการเปรียบเทียบซึ่งเกิดจากการนำความนึก สักขะ และ ความรู้สึกของบุคคลไปใส่ในแกสิ่งที่ไม่มีชีวิตหรือนามธรรมซึ่งไม่มีคุณสมบัติ เช่นนั้น เพื่อให้ปรากฏการณ์เหล่านั้นเป็นสิ่งมีชีวิตขึ้น เช่น ทะเลไม่เคยหลับ จานและช้อนวิ่งกันขวักไขว่ไปทั่วห้อง สัจธรรมเมื่อถูกขยี้แหลกลงกับพื้นแล้ว จะลุกขึ้นใหม่เสมอ เปลวไฟที่สิ้นกินยาสูบทั้งหลังเขาไปอย่างหิวโหย คนไม่ใหญ่ที่ครั้งหนึ่งที่ยึดคอกอย่างสง่างามเขยั้น บัดนี้ถูกพายุกระหน่ำจนงอแง¹⁶

ออกไม้สกลใช้ความเปรียบแบบปลุกเสกในงานเขียนของคนเช่นกัน เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

เดินไปตามชายหาด โดยไม่มีความมุ่งหมายว่าจะไปแห่งใด เพียงครู่หนึ่ง ก็หยุดยืนมองดูคลื่นที่แล่นไล่กันอยู่ตรงหน้า (อุบัติเหตุ หน้า 468)

ความมืดกำลังคลานเข้าคลุมโลก (ทุกสิ้น หน้า 145)

จันทร์เจ้ารัศมีแจ่มใส... เหมือนจะโปรยปรายคำอวยพรให้เขาทั้งสอง (ทุกสิ้น หน้า 245)

หลอนชอบการที่ได้เดินอยู่กับสุนทรที่ริม ๆ ลูกคลื่นที่วิ่งไล่กันขึ้นบนชายหาด เพลิดเพลินคววาวจาของสุนทรซึ่งงามสำนวน "คุย" อย่างปกติสามัญ แต่ซึ่งมักจะมี บทเรียนบทใดบทหนึ่งแฝงอยู่ควยเสมอ (อุบัติเหตุ หน้า 581)

"เอ ยมนี้กว่านกกาแถวนี้จะไม่ทำนะ แค่มันยังไม่รู้ หญ้าก็ร้องให้ ต้นรังก็โค้งเป็นพุ่ม นกกาทำไมจะไม่รู้" (อุบัติเหตุ หน้า 248)

ครั้นถึงเวลาบ่าย ดวงอาทิตย์ที่หมอบแสงอยู่แต่เข่าจนเที่ยงก็ค่อย ๆ แรม ม่านฝนออกซ่า ๆ... (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 344)

¹⁶ปรีชา ช่างขวัญยืน, ศิลปะการเขียน, หน้า 218.

"คิดฉันจะทำอะไรให้คุณได้ เวลานี้คิดฉันหมกมิดกับคุณเสียแล้ว เพราะเคยรัก
มาแล้วหนึ่งอย่างไม่ลืมลืมตา คุณกระหึบความรัก ของฉันเสีย..."

(ช้อยชนะของหลวงนงนวล หน้า 519)

นางศ้อยกิจรักริมฝีปาก หันนี้เพื่อระงับคำเย้ยคร่อนที่เฝ้าอยู่ในลำคอ
สะกศใจอยู่เป็นครูจึงออกวาจาได้โดยไม้อันน่าเสียดยกระแทก

(ช้อยชนะของหลวงนงนวล หน้า 49)

จดหมายฉบับนี้เป็นที่สงวนแห่งผู้เขียนและผู้รับ แต่ถ้าพระอาทิตย์หรือพระพาย
มีความสอกรุสอกเห็นเหมือนมนุญย์ปดชน ไร้ที่ทยเนตรเอ็งคุจะพมข้อความคังข้อไปนี้

(ผู้ที หน้า 16)

บุคคลบางจำพวกมีความรู้ที่รู้ชั่วพอตัว แต่บางคราวความรู้นั้นก็มีอากาศ
เสมือนหลับ ต้องถูกสะกศจึงตื่น (ผู้ที หน้า 267)

ไม้ใหญ่ถูกลมแรง กิ่งสะเทือนแล้วก็โยกและห้อยลง เห็นเหมือนบุคคลที่
พบกลัวงซ่อนหน้า เสียงลมพัดผ่านหลังค้ำ้านไคย็นเหมือนเสียงสะอื่น ประศุหน้าต่าง
บิคสนิท เหมือนจะเตือนให้รู้ว่าเรือนั้นถูกเจ้าของพอกหึงเสียแล้วโดยปราศจาก
ความอาศัย (ผู้ที หน้า 521)

เขาหึงหมกสวมเครื่องแต่งกายสำหรับอาบน้ำ ถึงบิวหน้าจะค้ำ่าไปข้าง
เพราะแสงอาทิตย์รังแก แต่นั้นเป็นสิ่งที่เขานิยมกันอยู่ (หนึ่งในร้อย หน้า 2)

"ออกวิเศษอย่างนั้น ทำไมตัวถึงไม่เอาเสียเองละ" ถึงแม้จะรู้สึกเหมือน
ค้ำ้านมีคม แห่งทะเลถึงหัวใจพระอรธคค้ำ่า ก็ยังคอมไค้อย่างสงบเสงี่ยม

(หนึ่งในร้อย หน้า 625)

ร่างกายอันอ่อนเพสียเพราะเป็นหวัดอยู่แล้วตั้งอาทิตย์ ไม่มีก้ำ่าสังพศค้ำ่านทาน
กับความเย็นอันคร้ำ่ายไค้ (บิจ หน้า 201)

โทษะซึ่งมึงคัมไว้ไม่ไค้สนิท เมื่อสัคครุ่นนี้พองศ้วเค็มที่และคั้นรนอย่างแรง

(บิจ หน้า 217)

เมื่อชนมบงไค้องนอนเรียงอยู่ในจวนเรียงร้อย ท่านจึงเอ่ยขึ้น...

(ความบิคครั้งแรก หน้า 94)

เมื่อเห็นคอกหน้าวัวคอกใสมควรแก่เวลาที่จะพรางจากทันแล้ว เจ้าคุณก็
ก็ส่งให้บุตร (ความฉิบครั่งแรก หน้า 93)

...น้องเสียอีกเป็นแต่สงสารในความรักของเขา แต่ความรักเป็นญาติสนิท
กับความสงสารไม่ใช่หรือคะ (ความฉิบครั่งแรก หน้า 157)

พระอาทิตย์กำลังฉายแสงอย่างเต็มที่ ทำการแตกเขาอย่างไม่เกรงใจ
จนเหงื่อออกท่วมตัว (ความฉิบครั่งแรก หน้า 180)

อากาศหออ้าวและแห้งยาก ใบไม้ทุกใบนิ่งแน่นไม่กระตุกกระตัก ทีเดียวแห้ง
และขี้เฒ่าเพราะถูกแดดเผามาทั้งวัน (ความฉิบครั่งแรก หน้า 438)

เมื่อมราอ่านจดหมายของเขาแล้ว หลอนคงรู้สึกเหมือนตัวอักษรในจดหมาย
นั้น คุ้มค้ำด้วยแรงไฟฟ้า (ความฉิบครั่งแรก หน้า 795)

... แต่ถึงกระนั้นชนิษฐาก็มองเห็นความจริงอยู่ว่าในจำนวนชายหนุ่มหญิงสาว
ทั้ง 10 คน คนเป็นผู้หญิงคนเดียวที่หาผู้เอาใจใส่โดยจริงจังไม่ได้ ความรู้สึกอันนี้เผา
ความสนุกสนานและความเพ้อฝันให้สิ้นไป (วรรณกรรมจีนสุดท้าย หน้า 91)

คำของปราชญ์ที่ท้าวถึงความอิสรภาพของผู้เกี่ยวของคนหนึ่ง เช่นนั้นปลูก
ธรรมชาติความแข็งที่ประจำสันคานมนุษย์ในตัวคุณหญิงขึ้นทันที...
(วรรณกรรมจีนสุดท้าย หน้า 99)

วนิดาเริ่มหมานคอกมะลิด้วยการหยิบขึ้นแล้วก็กลิ้งวางลงแล้วก็หยิบขึ้นใหม่
แล้วก็วางลงใหม่ บางทีก็เลือกหยิบขึ้นคมแต่คอกเดียวแล้วก็วางลงเสียอีก คอกกับก้าน
หลุดจากกันโดยมิได้พักต้องปลิด (พฤติกรรมของผู้รักความโสศ หน้า 41)

จากงานเขียนของคอกไม้สคจะพบว่า คอกไม้สคใช้ความเปรียบเทียบทั้ง 3 แบบ
มากกว่าความเปรียบเทียบอื่น ในที่นี้จึงไม่ได้อ้างถึงความเปรียบเทียบในลักษณะอื่น และ
ความเปรียบเทียบทั้ง 3 นี้ยังพบว่าคอกไม้สคใช้ความเปรียบเทียบชนิดที่ 1 มากกว่า ถึงแม้ว่า
คอกไม้สคจะเลือกใช้ความเปรียบเทียบในลักษณะใด คอกไม้สคก็ใช้ได้อย่างเหมาะสม สื่อ
ความหมายได้ดี และแสดงให้เห็นความอ่อนละมุนไม่รุนแรง หยาดกระต้าง ไม่ว่าจะ
เปรียบเทียบในทางดีหรือไม่ดี จึงเป็นข้อสังเกตให้เห็นห่วงหวนองการเขียนของคอกไม้สคอีก
ลักษณะหนึ่งที่ว่า สร้างงานโดยไม่ชอบความรุนแรง เป็นห่วงหวนองการเขียนที่เรียบง่าย

แต่แฝงไปด้วยความงาม ความอ่อนโยน สิ่งที่น่ามาเปรียบก็ไม่ให้ความรุนแรงน่ากลัว
ทรงกันข้ามดอกไม้สดจะเปรียบกับต้นไม้ ดอกไม้ เสียเป็นส่วนใหญ่ สัตว์ที่น่ามาเปรียบ
ก็ไม่ใช้สัตว์ที่ร้ายอีกเช่นกัน ฉะนั้นเราคงไม่ปฏิเสธว่าดอกไม้สดสร้างงานประณีต
บรรจง ละเอียดย อ่อนโยน

4. การสร้างเอกภาพในงานเขียน

เอกภาพ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้คำจำกัดความ
ว่า "ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสอดคล้องกลมกลืนกัน"¹⁷

เอกภาพนับเป็นคุณสมบัติอีกข้อหนึ่งที่สำคัญมากในงานเขียนแต่ละชิ้น ถ้าหาก
เอกภาพแล้วคงจะเป็นงานที่นับว่าดีไม่ไ้เลย ความซับซ้อนและความมีเอกภาพ
ในงานเขียนชิ้นหนึ่ง ๆ ควรมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี เอกภาพมีความหมาย
รวมถึงความกระชับของโครงเรื่องและการดำเนินเรื่อง การสร้างหรือกล่าวโทษทั่ว
ละครุศลกจนบทสนทนาและรายละเอียดอื่น ๆ ซึ่งควรมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง
กันอย่างมีระบบ¹⁸

เอกภาพเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับงานเขียน ดอกไม้สดได้รับการยกย่องว่า
เป็นนักเขียนที่สร้างงานได้มีคุณค่า งดงามด้วยภาษาเขียนและเนื้อความ ทำให้มีผู้ทำนาย
ว่าจะมีอายุยืนนานเป็นวรรณคดีร้อยแก้วของไทยในกาลต่อไป การที่มีผู้กล่าวดังนี้แสดง
ให้เห็นว่างานเขียนของดอกไม้สดต้องเพียบพร้อมในทุก ๆ ด้าน ทุกสิ่งทุกอย่างต้อง
ประสานกลมกลืนกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต่อเนื่องสัมพันธ์กันอย่างมีระบบ ไม่ว่า
จะเป็นแนวคิดของเรื่อง การดำเนินเรื่อง การสร้างตัวละคร

4.1 แนวคิดของเรื่อง ตัวละคร การจบเรื่อง

แนวคิด แนวคิด (Theme) หรืออาจเรียกว่าสารัตถะหรือแก่นเรื่อง
เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของนวนิยาย หมายถึงสาระ
หรือข้อคิดสำคัญของเรื่องที่ยูเขียนต้องการเสนอ

¹⁷ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์, 2530), หน้า 935.

¹⁸ กาญจนา นาคสกุล และคนอื่น ๆ, การใช้ภาษา (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
เคล็ดไทย, 2521), หน้า 232.

การศึกษาแนวความคิดจากนวนิยายทำให้เข้าใจชีวิตทัศน์ และโลกทัศน์ ของ ผู้เขียนที่ส่งผ่านถึงผู้อ่าน แนวคิดของเรื่องจะปรากฏขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ใน ขณะที่เรื่องดำเนินไปซึ่งอาจจะพิจารณาได้จากชื่อเรื่อง บทสนทนาของตัวละคร และบทบรรยายของผู้เขียนเอง ฯลฯ หรืออีกนัยหนึ่ง แนวคิดเป็นแกนหลักที่ เชื่อมโยงเรื่องเขาควยกันและมีอิทธิพลต่อการกำหนดคลีักษณะของโครงเรื่อง ตัวละคร และรายละเอียดต่าง ๆ ภายในเรื่อง¹⁹

วรรณกรรมของคอกไม้สดนั้น แนวคิดของเรื่องส่วนใหญ่จะมุ่งในการอบรม สั่งสอนเยาวชน ดังที่ เจือ สตะเวทิน กล่าวไว้ว่า "อ่านคอกไม้สด เรามีแต่ได้ไม่มีเสีย เพราะคอกไม้สดมีเจตนาที่ต่อผู้อ่านในทุกเรื่องทุกกรณี"²⁰ วรรณกรรมของคอกไม้สด มีอยู่ด้วยกัน 32 เรื่อง เป็นนวนิยายขนาดยาว 12 เรื่อง และเป็นเรื่องสั้น 20 เรื่อง การสร้างงานของคอกไม้สดมีวิวัฒนาการมาโดยตลอด เห็นได้จากในระยะแรก ๆ คอกไม้สดสร้างงานให้จบลงด้วยความสุข ความสมหวัง นับตั้งแต่เรื่อง ศัตรูของ เจ้าหล่อน ซึ่งเป็นนวนิยายเรื่องแรก นิจ ความผิดครั้งแรก กรรมเก่า สามชาย หนึ่งในร้อย อุบัติเหตุ ร้ายชนะของหลวงนงนุช นันทวัน แม้กระทั่งรวมเรื่องสั้น บุษบาพรรณ และ ทุกคืน ในรวมเรื่องสั้นนั้น ๆ บางเรื่องก็จบในลักษณะนี้เช่นกัน

ในระยะหลังแนวความคิดของคอกไม้สดเปลี่ยนไป คอกไม้สดชี้ให้เห็นความ เป็นไปของชีวิตที่แท้จริงมากขึ้น โดยชี้ให้เห็นว่า ชีวิตที่แท้จริงนั้นไม่ได้ประสบความสำเร็จ สมหวังเสมอไป คอกไม้สดพัฒนาการสร้างงานจากกระทันหันมาสู่อีกกระทันหันหนึ่ง คือใน ระยะแรกสร้างงานมุ่งสู่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นเยาวชน แต่ต่อ ๆ มา ก็สร้างงานเพื่อผู้อ่าน

ชีวิตทัศน์ หมายถึง ทัศนะของผู้แต่งที่มีต่อการดำรงชีวิต.

โลกทัศน์ หมายถึง ทัศนะของผู้แต่งที่มีต่อความเป็นไปของโลก.

¹⁹ บุญศิริ วิทยุอาณันท์, "การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายของ ก.สุรางคนางค์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 4.

²⁰ เจือ สตะเวทิน, ประวัตินวนิยายไทย (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บรรณกิจ, 2521), หน้า 55.

หัวใจโดยไม่จำกัดกลุ่ม จึงทำให้งานเขียนของคอกไม้สดแพร่กระจายไปใน
 วงกว้างขึ้น ซึ่งเห็นได้จากเรื่อง นี่แหละโลก เป็นเรื่องที่ค้างออกไปจากเรื่อง
 สั้น ๆ เพราะตอนจบของเรื่องตัวเอก คือ ศัลยา ไค้จบชีวิตลงด้วยโรคร้าย
 ประจำตัว ศัลยาไม่ไค้แต่งงานกับทวิช พระเอกในเรื่อง แต่ทวิชกลับไปเลือก
 แต่งงานกับยุพาแทนโดยให้เหตุผลแก่เพียงว่า ที่เลือกยุพาเพราะว่าศัลยามีอะไร
 คล้าย ๆ กับตนเองมากเกินไป ไม่ว่าจะเป็นอุปนิสัย ความคิดเห็น คังนั้นศัลยา
 จึงเหมาะที่จะเป็นเพื่อนของตนเองมากกว่าที่อยู่ในฐานะของภรรยา ผู้เขียนชี้ให้เห็น
 ว่า คนเราไม่ชอบอะไรที่เหมือนเป็นแบบพิมพ์ของตัวเองเสียทีเดียว หรือในเรื่อง
 ผู้ดี ผู้เขียนเริ่มที่จะให้ผู้อ่านไค้สร้างจินตนาการต่อจากที่เขียนไว้ ผู้เขียนถึงตอนจบ
 ของเรื่องเพียงเพื่อตัวเอกของเรื่องคือวิมล ไค้ลุดวงจากปัญหาต่าง ๆ มีทางออก
 เพื่อแก้ปัญหาให้กับตัวเองไค้เป็นที่เรียบร้อยโดยไม่กล่าวถึงพระยาพลวัติ ซึ่งเป็น
 ผู้อยู่เบื้องหลัง ช่วยเหลือวิมลมาโดยตลอด การที่จะให้เรื่องจบลงด้วยความสุข
 สดชื่น สมหวังของตัวเอกเช่นเรื่องก่อน ๆ ที่ผ่านมา ผู้เขียนก็สามารถกระทำไค้
 โดยซัจักตัวปัญหาคือ ภรรยาของพระยาพลวัติ ซึ่งป่วยอยู่ให้ตายลง พระยาพลวัติ
 มีจิตใจต่อวิมลอยู่แล้วก็คงสมหวังและเมื่อวิมลรู้ความจริงในการช่วยเหลือทุก ๆ
 เรื่องไหนเลยวิมลจะปฏิเสธในความมีพระคุณของพระยาพลวัติ ไค้ แต่การดำเนิน
 เรื่องมาถึงจุดนี้ก็สมบูรณ์เพียงพอต่อการที่จะบอกสิ่งที่คุณเขียนต้องการในข้อที่ว่า
 การเป็นผู้ดีนั้นแม้จะตกทุกข์ได้ยากอย่างไร ก็สามารถครองตัว ประพฤติตนให้ดำรง
 อยู่ในทางที่ไค้ไค้ และผลที่ไค้รับก็ไค้รับผลดีเป็นมาเห็นจรวงวัลชอมแทน การ
 สร้างงานเช่นนี้มันเป็นเส้นหนึ่งหนึ่งของคอกไม้สด คอกไม้สดพยายามชักจูงผู้อ่าน
 มาเรื่อย ๆ และก็ปล่อยให้ผู้อ่านไค้ใช้จินตนาการของตนเอง ทั้งนี้ก็แล้วแต่พื้นฐาน
 ของแต่ละบุคคลว่ามีประสบการณ์มาอย่างไร บางคนต้องการให้ตัวเอกคือวิมล
 สมหวัง อาจจะสร้างเรื่องในใจให้ภรรยาของพระยาพลวัติ ป่วยมากและสิ้นชีวิต
 ในที่สุด หรือบางคนอาจจะสงสารภรรยาพระยาพลวัติ อาจสร้างภาพในใจให้
 ภรรยาของพระยาพลวัติ หายป่วยและมีความสุขพร้อมหน้าพอ-แม่อุก็อาจเป็นไค้
 ซึ่งก็เป็นไปตามจินตนาการของแต่ละบุคคล

แต่ไม่ว่าจะเป็นการจับตัวความสุข หรือความเศร้า งานวรรณกรรมของคอกไม้สก็ร์ก็มีจุดร่วมอยู่จุดเดียว คือ สร้างงานเกี่ยวกับความเป็นไปในชีวิตครอบครัว คือตัวละครจะอยู่ในสังคมจำกัดสังคมหนึ่งเป็นส่วนมาก และมีความผูกพันติดต่อเชื่อมโยงกันภายใน จะไม่โยงสัมพันธ์นอกเหนือออกไป ดังนั้นตัวละครของคอกไม้สก็ร์จึงมีไม่มาก จะมีแค่ตัวที่เด่น ๆ เท่านั้น ตัวละครแต่ละตัวที่ปรากฏในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็มักจะเชื่อมโยงปรากฏในเรื่องอื่นอีก เช่น เรื่อง กรรมเก่า ตัวละครในเรื่อง กรรมเก่า จะมาปรากฏในเรื่อง ชัยชนะของหลวงนฤบาล ซึ่งเรื่อง ชัยชนะของหลวงนฤบาล ตัวละครต่อเนื่องเชื่อมโยงมาจากเรื่อง ความผิดครั้งแรก หรือเรื่อง นี้แหละโลก เชื่อมโยงไปเป็นเรื่อง วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย ซึ่งเป็นเรื่องที่คอกไม้สก็ร์เขียนไม่จบ ความตายก็มาพรากเธอไปจากวงวรรณกรรมเสียก่อน มิฉะนั้นเราคงจะได้อ่านวรรณกรรมที่ส่งเสริมคุณค่าให้กับชีวิตมากกว่านี้

วรรณกรรมทั้ง 32 เรื่องของคอกไม้สก็ร์นั้นแสดงให้เห็นความมีเอกภาพในตัวเอง เริ่มจากแนวคิดของเรื่อง ตัวละคร และการจบเรื่อง

แนวคิดของเรื่อง

จากแนวคิดของเรื่องเห็นได้ว่าวรรณกรรมของคอกไม้สก็ร์เป็นงานที่มีเอกภาพเพราะมีแนวคิดร่วมกัน ไปในทางเดียวกัน ซึ่งแนวคิดนั้น ๆ แยกให้เห็นเป็นลักษณะใหญ่ ๆ ได้ 2 ลักษณะ คือ

1. แนวคิดของเรื่องเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองของสตรี คอกไม้สก็ร์ให้เห็นในเรื่องเกี่ยวกับความรักโดยมุ่งสอนสตรีให้ทราบว่า การเลือกคู่ครองนั้นผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าย่อมจะแลเห็นการณ์ไกลมากกว่าผู้เยาว์วัย ดังนั้นชายที่ผู้ใหญ่เลือกให้จึงเป็นชายที่เหมาะสมที่สุด แนวคิดเช่นนี้พบในเรื่อง ศักรของเจ้าหล่อนินิจ ต่อมากอกไม้สก็ร์พัฒนาการทางด้านการเขียนมากขึ้น แนวความคิดก็เริ่มเปลี่ยนไปตามสภาพความเป็นจริงในสังคม คอกไม้สก็ร์เริ่มที่จะให้สตรีเลือกคู่ครองด้วยตนเอง

เช่นเรื่อง ความผิดครั้งแรก แต่ก็ชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ครั้นแล้วก็บอกวิธีการแก้ไขความผิดนั้น นอกจากนวนิยายแล้ว คอกไม้สก็๊ก็แสดงแนวคิดในลักษณะนี้ในเรื่องสั้นเช่นกัน เช่นเรื่อง Romance ซ้อนเรื่องจริง หมองายเพาะงู...หมอพัน...นาง พฤติกรรมของผู้รักความเป็นโสเภณี บุพเพสันนิวาส เป็นต้น แต่ละเรื่องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความรักของหญิง-ชายซึ่งแสดงให้เห็นพฤติกรรมในเรื่องของความรักในลักษณะต่าง ๆ กัน

2. แนวคิดของเรื่องชี้ให้เห็นกฎแห่งกรรม ตามหลักพุทธศาสนาที่ว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" แสดงให้เห็นว่า การประพฤติตนตั้งมั่นอยู่ในความดี ผลดีย่อมตอบแทน งานบรรณกรรมของคอกไม้สก็๊ก็โดยทั่วไปมุ่งที่จะชี้แนะ แนะนำ สั่งสอน จึงได้แทรกหลักธรรมทางพุทธศาสนาให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นจริง การที่จะสอนโดยตรงนั้นจะเกิดความเบื่อหน่ายต่อผู้อ่าน จึงใช้วิธีส่งผ่านทางค่านวนิยาย และวิธีนี้คอกไม้สก็๊ก็ทำได้ดี แนวคิดของเรื่องในลักษณะนี้ได้แก่เรื่อง กรรมเก่า สามชาย หนึ่งในร้อย อุบัติเหตุ รัชชนะของหลวงนงนวล ผู้ดี นับวัน แต่ละเรื่องชี้ให้เห็นพฤติกรรมของตัวละครที่ครองตนตั้งมั่นอยู่ในความดีเหมือนกัน ตอนจบของเรื่องทุกคนได้รับความสุขความสมหวังเป็นบำเหน็จรางวัลตอบแทนความดีที่ได้กระทำมา แม้เรื่อง ผู้ดี วิมลไม่ได้แต่งงานกับอุ้มเพื่อนชาย แต่วิมลก็ได้รับความสุขที่สามารถจัดการเรื่องราวต่าง ๆ ได้สำเร็จสมความปรารถนา พระยาพลวิภา ก็มีความสุขทางบ้านจิตใจที่ไ้ช่วยเหลือหญิงที่ตนเห็นว่าเป็นคนดี ในเรื่องสั้นก็ปรากฏแนวคิดนี้เช่นกัน เช่นเรื่อง ยิงสัตว์ อิวรานางสิงห์ ดวงจักษุของท่านผู้พิพากษา แต่ละเรื่องคอกไม้สก็๊ก็เน้นในเรื่องการประพฤติตนเป็นคนดี มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตากรุณาต่อสัตว์ และชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่ไม่ตั้งมั่นในความดี มีใจไม่เที่ยงตรงต้องได้รับผลกรรมเป็นการตอบแทน

การสร้างงานในระยะแรก คอกไม้สก็๊ก็มุ่งที่จะชี้แนะเยาะชวน เห็นได้จากเรื่อง ไฟ เรื่อง นิค ๆ หน้อย ๆ ค่อมานแนวคิดและโครงเรื่องเปลี่ยนไปไม่ว่าจะเป็นนวนิยายหรือเรื่องสั้น ไม่มุ่งสร้างงานเพื่อเยาะชวนอ่านเท่านั้นผู้ใหญ่ก็อ่านได้ งานบรรณกรรมของคอกไม้สก็๊ก็ขยายวงกว้างออกไปอีก คือให้ความรู้ความเข้าใจกับผู้อ่านได้มากยิ่งขึ้น เป็นต้นว่า นิทานคำพากย์ แอนนากับพระเจ้ากรุงสยาม

ศิลปะคืออะไร เมื่อกลับจากคูเรื่อง "วอลแควร์" การอ่าน คนใจบุญ เป็นต้น ระยะเวลาหลังดอกไม้สดแทรกสภาพสังคมในขณะนั้นลงในงานเขียนด้วย มีการเสียดสี ประชดประชัน (satire) เพิ่มขึ้น การเสียดสีนั้นดอกไม้สดมีวิธีการสอดแทรกได้อย่างเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความเครียดกับผู้อ่าน บางครั้งก็สืบสร้างอารมณ์ขันอีกด้วย เช่น พลเมืองดี 1/500 เป็นต้น นวนิยายเรื่องยาวที่เห็นเด่นชัดคือเรื่อง นี่แหละโลกวรรณกรรมชิ้นสุดท้าย ดอกไม้สดใช้สภาพของสังคมเป็นฉากเข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวละคร และชี้ให้เห็นสภาพความเป็นจริงในชีวิตมากขึ้น คอนจบของเรื่องลงท้ายด้วยตัวเอก ศัลยาได้จบชีวิตลง สะท้อนให้เห็นความเป็นไปในสังคมจริง ๆ เรื่อง วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย แนวการเขียนมีการเสียดสี ประชดประชัน มากกว่าเรื่องอื่น ๆ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่แต่งไม่จบ มิฉะนั้นคงได้เห็นแนวความคิดของดอกไม้สดชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวละคร

ตัวละครของดอกไม้สดมีลักษณะเฉพาะเห็นได้ชัดคือเป็นตัวละครที่อยู่ในกลุ่มชนชั้นสูงเป็นส่วนใหญ่ระดับเจ้าพระยา พระยา พระ หลวง ขุน ที่เป็นเช่นนี้คงเป็นเพราะผู้เขียนใช้คนรอบข้างตัวผู้เขียนเป็นตัวละครในนวนิยาย แต่ในระยะหลัง ๆ ตัวละครเปลี่ยนไปเป็นคนธรรมดาสามัญ ไม่มียศฐาบรรดาศักดิ์ เห็นได้จากเรื่องสั้นหลายเรื่อง เช่น 1/500 พลเมืองดี คนใจบุญ เป็นต้น ซึ่งทั้งนี้คงได้พบปะสังคมกับผู้คนนอกแวดวงที่เคยอยู่ก็เป็นได้ แต่เมื่อเอ่ยถึงดอกไม้สด ผู้อ่านก็นึกภาพรวม ๆ ว่า ตัวละครเป็นคนระดับที่มีบรรดาศักดิ์

การจบเรื่อง

วรรณกรรมของดอกไม้สดไม่ว่าจะเป็นนวนิยายหรือเรื่องสั้น ส่วนใหญ่คอนจบของเรื่องจะจบลงด้วยความสุข ความสมหวัง ตัวเอกของเรื่องประสบความสำเร็จในความรัก บางเรื่องก็แต่งงานกัน บางเรื่องเพียงแต่เข้าใจกัน แต่ก็ลงท้ายด้วยความสมหวัง มีน้อยเรื่องที่จบลงด้วยความเศร้า นวนิยายที่จบเช่นนี้ก็เรื่อง นี่แหละโลก ตัวเอกคือศัลยาเสียชีวิต บุคิ อुकุมเพื่อนชายของวิมลกายและวิมลไม้ไค้แต่งงานกับใคร เรื่องสั้นที่จบลักษณะนี้เช่นเรื่อง ยิงสัตว์ อัจฉรา นางสิงห์ บางเรื่องไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องความรัก แต่เป็นเรื่องขี้แนะ สักเดือน สั่งสอน คอนจบของเรื่องมักสรุปให้เห็นความถูกต้อง เช่นเรื่อง นิค ๆ หนอย ๆ นิทานคำพากย์ 4 ชั่วโมงในรถไฟ พลเมืองดี คนใจบุญ

เมื่อกลับจากคูเรื่อง "วอลเทร์" โฟ ควงจักษ์ของท่านผู้พิพากษา 1/500 เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า คอกไม้สคเป็นนักเขียนที่สร้างงานให้มีคุณค่าเหมาะสมกับผู้อ่านทุกระดับชั้น เพราะแนวคิดในการสร้างงานของคอกไม้สคนั้นมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ระยะแรกคอกไม้สคสร้างงานเป็นแบบพาดัง (Romantic) คือ แสดงให้เห็นความสุข ความสมหวังเห็นอะไรสวยงามสดชื่น ความเป็นไปทุกอย่างพอเหมาะพอดีลงตัวราวฝัน ต่อมากอกไม้สคเข้าใจสภาพความเป็นจริงในชีวิตมากขึ้นว่าชีวิตนั้นไม่ได้ประสบความสำเร็จสมหวังราวฝันตลอดไป งานเขียนจึงเปลี่ยนแนวเป็นแบบสมจริง (Realistic) และสุดท้ายงานของคอกไม้สคเป็นแบบเสียดสีประชด (Satire) สังคมมากขึ้น ดังนั้นงานวรรณกรรมของคอกไม้สคจึงเป็นงานที่สมบูรณ์แบบเพราะคอกไม้สคสร้างงานได้หลายรูปแบบทั้งที่ สิทธา พิณจุกวกล กล่าวไว้

คอกไม้สคเป็นคอกก่อนแรกในวงการนวนิยายไทย คือเป็นผู้คิดริเริ่มนวนิยายเรื่องแรก ๆ ขึ้นโดยไซเรื่องราวของไทยเป็นวัตถุดิบ วัตถุดิบที่นำมาใช้นั้นเป็นเรื่องราวของไทยแท้ ๆ ชีวิตไทย สังคมไทย และความคิดความเป็นอยู่อย่างเมืองใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพฯ อันเป็นเมืองที่มีความคิด และชีวิตความเป็นอยู่ซับซ้อนซับซ้อนแลวก็ยากที่จะมองทะลุปรุโปร่งอย่างชัดเจนใด แต่คอกไม้สคมีดวงตาที่แหลมคมสามารถวิเคราะห์ห้วงจิตของบุคคลและคนทั้งคนทั้งสูงอายุลงมาจนถึงอายุต่ำสุด คนในวงการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการข้าราชการ และวงการนักเรียนนอก และวงของสังคมชั้นสูงของกรุงเทพฯ²¹

และที่สำคัญที่สุด สุวัจน์ วรคิลก กล่าวไว้ว่า "เนื้อหาของงานทุกชิ้นของคอกไม้สคปราศจากยาพิษ ไม่มีการมอมเมา ไม่มีการส่งเสริมผลักดันไปในทางที่มีลักษณะเป็นฝ่ายต่ำ เป็นงานที่สะอาดสะอ้านมาก"²²

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²¹ สิทธา พิณจุกวกล, รำลึกถึง "คอกไม้สค" (กรุงเทพฯ : สักดิ์โสภการพิมพ์, 2526), หน้า 83.

²² สุวัจน์ วรคิลก, รำลึกถึง "คอกไม้สค", หน้า 71.

4.2 การใช้พุทธภาษิตและบทร้อยกรอง

คอกไม้สคเป็นนักเขียนที่มีเอกลักษณ์ในการสร้างงาน เป็นความสามารถเฉพาะบุคคลที่ต้องสั่งสมปลูกฝังมานาน เอกลักษณ์ในการสร้างงานของคอกไม้สคได้แก่

4.2.1 การใช้พุทธภาษิต คอกไม้สคเป็นผู้ที่เคร่งครัดและให้ความสนใจกับศาสนามาก มีจุดประสงค์ในการสร้างงานก็เพื่อที่จะปลูกฝังคุณธรรมความดีให้กับผู้อ่าน คอกไม้สคจึงนำเอาพุทธภาษิตสอดแทรกในงานเขียน เพื่อให้ผู้อ่านจะได้เข้าใจจุดมุ่งหมายที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อความหมายได้ คอกไม้สคใช้ความสามารถในเรื่องนี้ได้ดีที่สามารถนำเอาศาสนามาผสมผสานกับงานประเภทบันเทิงคดีได้อย่างเหมาะสม เป็นไปด้วยความราบรื่น ผู้อ่านไม่สะดุดกับสิ่งที่คอกไม้สคได้นำใส่สอดแทรก ผู้อ่านไม่คิดว่านี่คือการอ่านคัมภีร์หรือหนังสือธรรมะ นับเป็นความสามารถเฉพาะตนของนักเขียนผู้จริงจัง ๆ การใช้พุทธภาษิตมีหลักในการนำมาใช้คือ

4.2.1.1 ใช้ขึ้นต้นบท ก่อนที่คอกไม้สคจะดำเนินเรื่องราวตามโครงเรื่องที่วางไว้ การเปิดเรื่อง คอกไม้สคจะนำพุทธภาษิตมาใช้ขึ้นต้นบทก่อนที่จะดำเนินเรื่องราว บางเรื่องใช้เป็นตัวเรื่องในแต่ละบท ทั้งนี้ก็แล้วแต่ผู้เขียนจะเห็นเหมาะสม คงจะเห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

โย สหสฺสํ สหสฺเสน สงฺคาเม มานุเส ชิเน เอกญฺจ เขยฺยมตฺตทานํ สุเว
สงฺคามชุกฺคโมฯ (รัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 1)

อตุคา ทิ อตุคโน นาโด
โก ทิ นาโด ปโร ลียา
อตุคานา ทิ สุตฺนเตน
นภฺ ลภฺติ หุสฺสภฺ

ทูนแลเป็นที่พึ่งของตน
ผู้อื่นใครเล่าจะเป็นที่พึ่งได้
ถวายการที่ทรมาณตนได้
จักใดที่พึ่งอันใดถวายยาก

(สามชาย หน้า 1)

อกุโธเชน ชินะโกธ
 อสาธุ สาธุชา ชินะ
 ชินะกทรียี พาเนน
 สจุเจนาสิกวาทินิ

ชานะความโกธชด้วยความไมโกธ
 ชานะความชั่วด้วยความดี
 ชานะความตระหนี่ด้วยการให้
 ชานะความเหลวไหลด้วยความเป็นหลักฐาน

(หนึ่งในร้อย หน้า 1)

สหพาสส อกรณิ กุสลสุสุมปทา

สจิกคปริโยพณิ เอคิ พุทฺธานสาสนิ

การเว้นจากบาปทั้งปวงด้วยการนำกุศลให้ถึงพร้อมด้วย การทำจิตใจผ่องแผ้ว
 คอยนี้เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย (นันทวัน หน้า 2)

พราหมณ์... วา... บุคคลหาชื่อว่าพราหมณ์เพราะชฎา (มุ่นมวยผม)
 หรืออุคฺตรหรือกำเนิดไม สัจจะและธรรมะมีในผู้ใด ผู้นั้นแลตั้งชื่อว่าสะอาดด้วย
 ตั้งชื่อว่า เป็นพราหมณ์ด้วย

พราหมณ์... วา... บุคคลจะเป็นผู้เลวเพราะชาติก็หาไม่ จะเป็นพราหมณ์
 เพราะชาติก็หาไม่ บุคคลจะเป็นผู้เลวก็เพราะกรรม (ความประพฤติ) จะเป็น
 ผู้ดีก็เพราะกรรม... (ผู้ดี หน้า 2)

นอกจากจะใช้ขั้นต้นบทแรกในการเปิดเรื่องแล้ว ยังใช้
 พุทธวจนะขั้นต้นในแต่ละบทอีกด้วย เช่นในเรื่อง ผู้ดี และเรื่อง นันทวัน ในแต่ละบท
 จะขึ้นต้นด้วยพุทธวจนะทั้งบทแรกจนบทสุดท้าย พุทธวจนะที่นำมากล่าวสัมพันธ์กับ
 เนื้อเรื่องตอนนั้น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทที่ 1 พราหมณ์... วา... นรชนโคมิกโกธ มีความบุญโกธ มีความ
 บุญโกธ มีความลบหลู่อย่างบาป มีความเห็นผิด เจ้าเล่ห์ ฟังรู้ว่าผู้นั้นเป็นคนเลว

ผู้ใดมีมานะตนอย่างค่าช้า ยกตนคูหมิ่นผู้อื่น ฟังรู้ว่าผู้นั้นเป็นคนเลว
 (ผู้ดี หน้า 3)

พุทธวจนะที่นำมากล่าวเป็นการสรุปให้เห็นสิ่งที่เล่าหรือบรรยาย ตอนนี้เป็น
 เป็นตอนที่วิมลไปหาสุคติ และสุคติได้ปรับทุกข์เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของตน สุคติ
 แสดงว่าจาบหมูปู่ของตนเองหาว่าไม่มีความยุติธรรม ทั้งโกธมิดาของตนที่ขอเงิน

ไม่คิดเสียสำหรับไปงานแล้วบิคาไม่ให้ แสดงให้เห็นลักษณะนิสัยของสุคใจที่ฉวยโอกาส
หยิบเอาท่อของขวัญของวิมลที่เตรียมมาให้จันทร์เพ็ญไปส่งให้จันทร์เพ็ญแล้วบอกว่าคน
มาควยกับวิมลก็ให้ควยกัน

บทที่ 2 ความไม่สมาคมควยชนพาสหนึ่ง ความคบหาแต่บั้นจิตหนึ่ง บุษยา
ท่านที่ควรบุษยาหนึ่ง ทั้งสามนี้เป็นมงคลอันอุดม (ผู้ดี หน้า 16)

บทนี้เป็นบทที่คุ้นแสบเขียนจดหมายมาตักเตือนวิมล เนื่องในวันเกิดโดยให้คติ
สอนใจต่าง ๆ ในการที่จะดำรงตนเป็นผู้ปกครองคน เจ้าคุณอมรรัตน์ฯ บิคาของวิมล
ได้จัดงานวันเกิดให้วิมล พร้อมทั้งเชิญแขกมารับประทานอาหารที่บ้าน วิมลได้ถูกแนะนำ
ให้รู้จักกับจงรักและไคร ๆ ก็เห็นว่า จงรักเหมาะแก่กับวิมล เป็นเหตุให้วิมลไม่พอใจ
บทนี้แสดงให้เห็นการสมาคมกับบุคคลหลายลักษณะ ซึ่งจะคบกับใครก็ต้องพิจารณาให้ดี
พุทธวจนะที่นำมากล่าวจึงสอดคล้องกับเนื้อเรื่องดังกล่าว

บทที่ 3

คุณอนภิกขุทั้งหลาย มารุคากับบิคาอันบุตรแห่งตระกูลทั้งหลายในเรือนตน
ตระกูลทั้งหลายนั้นมีชื่อว่าพรหม มีบุตรพาราจารย์ มีบุตรพาเหวคา มีบุตรควรรีบของค่านับ
เพราะว่าบิคา มารุคทั้งหลายเป็นผู้มีอุปการะมาก เป็นผู้พิศุขมเสียดังคุณ เป็นผู้
แสดงโลกนี้แก่มนุษย์ทั้งหลาย (ผู้ดี หน้า 63)

บทนี้กล่าวถึงการเริ่มต้นความสัมพันธ์ของอุดมกับวิมล ความเป็นไปทั้งหลาย
นี้ก็อยู่ภายใต้การระมัดระวัง การดูแลและแนะนำของคุณแสบ ซึ่งวิมลให้ความเคารพ
ประคองแม้บังเกิดเกล้า และเจ้าคุณอมรรัตน์ฯ ได้เขียนพินัยกรรมมอบสิทธิต่าง ๆ ให้
วิมลจัดการดูแลน้อง ๆ และทรัพย์สินสมบัติ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธวจนะที่ยกมาคั่นบทเพราะ
แสดงให้เห็นว่าวิมลมีความเคารพเชื่อฟังบิคาจนเป็นที่ไว้นับถือใจ อีกทั้งให้ความ
นับถือบูชาคุณแสบจึงทำให้วิมลเป็นที่รักใคร่ของบิคา มารุค

บทที่ 15 ... พาลชนย่อมไม่สรรเสริญซึ่งการให้ ส่วนนักปราชญ์ย่อมอนุโมทนา
ซึ่งการให้ เพราะเหตุอนุโมทนา (การให้) นั้นแหละ ท่านย่อมมีความสุขในโลกหน้า
ชนเหล่าใดอนุโมทนา หรือช่วยชวนชวายในการให้ (ที่ทายกประกอบ)
การให้เพื่อลดอันเจริญของทายกนั้นมิได้แก่พร่องไป แม้ชนเหล่านั้น (ที่อนุโมทนาหรือ
ช่วยชวนชวาย) ย่อมเป็นผู้ได้ส่วนแห่งบุญควย (ผู้ดี หน้า 508)

การยกพุทธวจนะมาไว้ต้นบทนั้น ในเรื่อง ผู้ดี ได้เขียนไว้ทุกบท แต่ในที่นี้ยกตัวอย่างให้เห็นเพียง 4 บท สำหรับบทนี้เป็นบทสุดท้าย เนื้อเรื่องกล่าวถึงวิพัสน์พี่ชายของวิมลได้เขียนจดหมายแจ้งข่าวร้ายว่าอุคมได้เสียชีวิตพร้อมทั้งแจ้งข่าวที่ว่าตนเองได้เป็นนักเรียนทุนของรัฐบาล วิมลสบายใจเมื่อมีอุทาค่าง ๆ ได้คลี่คลายลง วิมลได้ไปจับทุเรียนกับคุณแสบ พระยาพลวัติ อยู่นู้นเบื้องหลังในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับวิมลก็สบายใจเมื่อเห็นวิมลมีความสุข พุทธวจนะที่ใช้กับบทนี้ชี้ให้เห็นว่าพระยาพลวัติ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือวิมลออกมา มีความสุข พอใจในการได้ให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ตนถือว่าเป็นคนดี

นอกจากเรื่อง ผู้ดี ในเรื่อง นันทวัน ก็ปรากฏให้เห็นลักษณะเช่นนี้

บทที่ 1 ชนโคเป็นนักเลงหญิง เป็นนักเลงสุรา เป็นนักเลงเล่นเบี้ย ย่อมทำทรัพย์สินที่ได้มาให้พินาศ ซ่อนเป็นเหตุแห่งผู้ฉิบหาย (นันทวัน หน้า 3)

ใช้พุทธวจนะใส่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เพราะบทที่ 1 กล่าวถึงเพื่อนของมันคือคนที่ชอบทำคนเป็นนักเลงผู้หญิง เปลี่ยนผู้หญิงอยู่เสมอ คองนำทรัพย์สิน (รด) ไปไข่ม้อย ๆ จนเกิดเสีย จึงได้ค้นหาตัวมันเพื่อจะขอยืมรดมันไปรับผู้หญิง

บทที่ 2

ไปทริยะ บุคคลสี่จำพวกนี้คือ บุคคลจำพวกหนึ่งกล่าวติคนที่ควรชมนู... แต่กล่าวชมคนที่ควรชม... บุคคลจำพวกหนึ่งกล่าวชมคนที่ควรชม... แต่ไม่กล่าวติคนที่ควรติ... บุคคลจำพวกหนึ่งไม่กล่าวติคนที่ควรติ ทั้งไม่กล่าวชมคนที่ควรชม... บุคคลจำพวกหนึ่งกล่าวติคนที่ควรติบาง... กล่าวชมคนที่ควรชมบาง... สี่จำพวกนี้บุคคลจำพวกที่กล่าวติคนที่ควรติบาง กล่าวชมคนที่ควรชมบาง ตามเรื่องก็แห่ตามการอันควรนี้ ชอบใจเราว่าดีกว่า สูงกว่า บุคคลสามจำพวก เพราะเหตุอะไร เพราะความเป็นผู้รู้จักเวลาในสถานนั้น ๆ เป็นการดี

เนื้อเรื่องตอนนี้กล่าวถึง เจริญซึ่งเป็นเพื่อนของมันคือ ชอบที่จะกล่าวติมันเสียอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่เกรงใจ เจริญได้ติมันเรื่องของมันไปประกอบอาชีพทำไร เจริญคิดว่าคนอย่างมันเสียไม่สามารถทำได้เพราะ 1. เขาเป็นคนมีทรัพย์สินอยู่แล้ว 2. เขาไม่เคยทำอาชีพนี้มาก่อนและเคยอยู่แต่ในที่ที่สบาย เจริญจึงหักท้วงเพื่อไม่ยอมให้เพื่อนเอาเงินไปทิ้งเสียเปล่า ๆ ซึ่งก็สอดคล้องกับพุทธวจนะที่ยกมาเกี่ยวกับ

การตีบุคคลอื่นว่ามีหลายลักษณะ และก็ให้ผู้อ่านได้คิดตรึกตรองว่าเจริญควรอยู่ในบุคคลจำพวกไหน

บทที่ 3 นรชนผู้เลี้ยงมารคาบิคา มีปกติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูล กล่าวด้วยคำไพเราะอ่อนหวาน ละวาจาต่อเสียด ประกอบในอันจำกัความตระหนี่ มีวาจาสัตย์ ช่มความโกรธได้... ชื่อว่าสัปบุรุษ (บันทึก หน้า 27)

การใช้พุทธวัจนะบทนี้ขึ้นต้นเพื่อแสดงให้เห็นความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ของ บัณสี เพราะตอนนี้ เป็นตอนที่บัณสีถูกขับจากกรไปทำมาหากินตามหัวเมืองมาปรนนิบัติ คุณุณยายที่กำลังป่วยซึ่งเป็นผู้เลี้ยงดูเขามาตั้งแต่เล็ก สิ่งใดที่ทำให้คุณยายของเขา ไม่สบายใจเขาจะระงับไว้ ในบทนี้บุตรชาย-หญิงของเขาทำเสียงเอะอะ ตึงตัง บัณสีโกรธมากแต่ก็พยายามระงับความโกรธเอาไว้ ไม่กล่าวบุตรของตนเพราะเกรงว่าเสียงของตนจะทำให้คุณยายตกใจ บัณสีสามารถช่มความโกรธไว้ได้ ในท้ายที่สุดของเรื่องจะเห็นว่าบัณสีเป็นบุคคลที่ถึงพร้อมที่จะเรียกได้ว่าสัปบุรุษ

บทที่ 30

กุมารี่หึ่งหลาย เราหึ่งสุ่าเหมียกอยู่งูนี้เหญ... สามิโคชวนชวายุหาเสียง ภรรยาอยู่เป็นนิจ ภรรยาที่คิยอมไมคูนหมินสามินั้น ดูเป็นชาติชายดูหุสิงหิง ประสงค์มาใหญ่ อนิง หญิงคิไมหิงโกรธเคืองสามิเพราะความหิง (ยอม) เป็นคนฉลาดคอนรับ มุชาหานดูเป็นที่เคารพของสามิ... สงเคราะห์คนชวายุ เคียงของสามิ ประพฤติเป็นที่เจริญใจสามิ คุมครองทรัพย์ที่สามิหามาได้...

(บันทึก หน้า 509)

ตอนนี้เป็นตอนจบของเรื่อง เป็นการกล่าวถึงบัณสีเมื่อถูกขับจากกรุงเทพฯ ได้ตรงไปหาภรรยาเพื่อแสดงความในใจให้ภรรยาได้รับรู้ ซึ่งความคิดของภรรยาขณะนั้นคิดจะไปจากบัณสีด้วยมีความระแวงว่าบัณสีไม่ไกรักตน แต่ก่อนที่ภรรยาจะไป ภรรยาได้ทำหน้าที่ของภรรยาให้บกพร่อง จัดหาอาหารการกินให้กับบัณสีและเมื่อบัณสีพูดให้ภรรยาเข้าใจความในใจ ภรรยาเป็นภรรยาที่ดีไม่หิงโกรธสามิ พุทธวัจนะบทนี้ ต้องการสรุปให้เห็นลักษณะของภรรยาที่ดีซึ่งตรงกับตัวละครในเรื่องนี้คือ ภรรยา

4.2.1.2 ใช้แทรกในเนื้อเรื่องหรือใน

คำพูดของตัวละคร การใช้พุทธภาษิต นอกจากจะใช้ขึ้นต้นบทแล้ว

ยังนำมาแทรกในเนื้อเรื่องหรือในคำพูดของตัวละครอีกด้วย ผู้เขียนใช้ความประณีต

บรรจงและความสามารถพิเศษเฉพาะคนอย่างมากในการพิจารณาเลือกพุทธภาษิตให้สอดคล้องต้องกันกับเนื้อเรื่อง ตัวละคร และสถานที่ ผู้อ่านไม่สะดุดต่อการใช้พุทธภาษิตที่สอดแทรกนั้น ๆ จุดนี้นับเป็นจุดหนึ่งที่แสดงให้เห็นความประณีตบรรจงในการสร้างงานของคอกไม้สก

จนในที่สุด นตติ โลเกรโทนาม ความสับย้อมไม่มีในโลกนี้

(สามชาย หน้า 49)

คำจริงเป็นคำไม่ตาย ทั้งสุภาษิตในพุทธศาสนาว่า "สัจจ์ เว อมตาวาจา" แต่คำจริงอาจสังหารผู้พูดให้ตายได้ เหตุฉะนั้นบรมครูจึงทรงแสดงโอวาทไว้ด้วยว่า "บัณฑิตพึงรู้จักเลือกสถานที่ เลือกเวลาและเลือกบุคคลในเมื่อตนจะประกอบกรรมใด"

(สามชาย หน้า 307)

อนึ่ง สมเด็จพระบรมศาสดาทรงทรงแสดงไว้ว่า ขมโม หเว ชกฺขติ ขมฺมจारी ขรรมนั้นแลย่อมรักษาบุคคลผู้มีปกติประพฤติธรรม... (สามชาย หน้า 234)

ข้ออ้างสุภาษิตในพุทธศาสนาอีกบทหนึ่งที่นิยมและเคารพอย่างยิ่ง "ชำระตนนั้นแหละเป็นที่เลิศ"

(สามชาย หน้า 92)

รักษนพยายามสุดกำลัง ที่จะไม่ลืมภูมิธรรมที่ตนเคยศึกษา มนุษย์อุบัติมาในโลกสำหรับยังประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ นสียา โลกวทฺโณ ไม่ควรเป็นคนรกโลก

(สามชาย หน้า 461)

"ยี่ ลหฺขิ เคน คุฏฐุทฺทํ ฯ" ... "คำแปลหรือ?" รัศมี ปุ่กติกุล พุ่ชชา ฯ "แปลว่าได้สิ่งใดพึงพอใจด้วยสิ่งนั้น"

(สามชาย หน้า 87)

ทั้งนี้เราจะคำนึงถึงพระพุทธรูปหนึ่งที่มีชื่อว่า สพุทธานิ ขมฺมทานิ ชินาติ การให้ซึ่งธรรม ชำระการทั้งปวง

(หนึ่งในร้อย หน้า 686)

... ในตอนต้น เขาบอกตัวเองว่าไม่มีหวัง หัวเราะเยาะตัวเองพร้อมกับยกพุทธภาษิตขึ้นสอนใจว่า "ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่เป็นลาภอันประเสริฐ"

(สามชาย หน้า 333)

"สพุเพชฺมมาอนกฺคาติ... เกิด ๆๆ กันขึ้นมา แล้วก็ตาย ๆๆ ไป บางคนตัวไม่ตาย ลูกกายไปก็มี"

(นี่แหละโลก หน้า 95)

"คิดค้นไม่เห็นจำเป็น จูริงอยู่พระพุทธรเจ้าศรีว่า "ความเวียงมยุเป็นปัจจัยใหญ่เกิดสุข" ทั้งคิดค้นโคอานในหนังสือหลักธรรม "การบริหารกายแคพยังมีชีวิตอยู่ไปโค ทงถือเป็นหน้าที่ มิฉะนั้นประทีปแห่งสังฆารจะไม่ถูกเป็นเปลวไฟ ทำให้ดวงจิตกำลังแตกลาของใสโค" แทพระองค์ทรงศรีสไวควยา "ดาญโค ขวนชวย (หาความเวียงมยุ) มากเกินไป ญั้นชื่อโคว่าเป็นหาสของความอยาก" (เนือค หน้า 220)

คังนั้นจึงควรจักระลึกถึงพระธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระพุทธรเจ้าใน มงคลคาถาที่ 4 ซึ่งว่าทวยมงคล 4 ประการ

มาตาปิตุ อุปุฏฐาน
 ปุทฺทหารสุส สงฺคโท
 อนากุลาจ กมฺมมุตตา
 เอตมฺมงคล มตฺตม (ความฉิศครั้งแรก หน้า 528-529)

4.2.1.3 ใช้ตอนจบของเรื่อง นอกจาก จะใช้พุทธรภาษิตในการขึ้นต้นบท ตอนกลางแล้ว ตอนจบเรื่องคอกไม้สค ก็น้ามากล่าวไว้เช่นกัน ซึ่งถือโคว่าเป็นการสรุปให้ผู้อ่านโคเข้าใจส่วนรวมของเนือเรื่อง โคคี่คี่เศียว

อนิจจา วค สงฺขารุ
 สงฺขารหังหลายไมเพียงหนอ
 อุปฺปาหวยชมฺมิโน
 มีความคิคและความเศื่อมไปเป็นธรรมคา
 อุปฺปชฺฐิตุ วาณิรชฺชนฺติ
 เกิดแล้วก็ยอมคัมไป
 เทสฺวปสโม สุโข
 สงฺขาร เหลลานีสงบเสียวโคเป็นสุข (นึ้ทะเละโลก หน้า 936)

หตฺ มิคฺ ทานิ คนฺถิ ญฺให้ยอมคุดไมศรีไว้โค
 หตฺปิโย โหติ ภาชนฺติ นํ พุ ญฺให้ยอมเป็นคี่รักคนหม่มมากยอมคบเขา
 (นึ้เงงในร้อย หน้า 798)

4.2.2 การใช้ทร้อยกรอง นอกจากคอกไม้สคจะใช้ พุทธรภาษิตแล้ว คอกไม้สคยังใช้ทร้อยกรองในงานเขียนอีกค้วย การคี่

คอกไม้สักใช้บทร้อยกรองแสดงให้เห็นถึงความสนใจทางด้านภาษาที่คอกไม้สักสั่งสมมา บทร้อยกรองที่คอกไม้สคนำมาใช้มีทั้งที่คอกไม้สักแต่งขึ้นเองและยกมาจากที่อื่น บางครั้งเป็นบทพระราชนิพนธ์ บางครั้งก็นำมาจากหนังสือวรรณคดีของไทย แล้วแต่บทร้อยกรองนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่คอกไม้สักต้องการหรือไม่ การใช้บทร้อยกรองของคอกไม้สักมีหลักการใช้เหมือนกับการใช้พหุภาษาคือ

4.2.2.1 ใช้ขึ้นต้นบท นวนิยายบางเรื่อง คอกไม้สักจะใช้บทร้อยกรองนำก่อนที่จะเปิดเรื่อง ทั้งนี้เป็นการเกริ่น เป็นพื้นฐานที่จะให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่เขียนว่า ลักษณะเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเรื่องใด เป็นการจูงใจให้ผู้อ่านชวนติดตามเนื้อเรื่อง เช่น เรื่อง ความฉิบครั่งแรก ไคยกยบทพระราชนิพนธ์อันเกี่ยวกับเรื่องความรักมาขึ้นต้นบท ทั้งนี้เพราะต้องการให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องอันเป็นเรื่องของความรัก ความฉิบหวังในคู่รัก ซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดาของหญิง ชายที่เกิดมาต้องมีคู่ ต้องพบกับความรัก

ความรัก	ถ้าใครหาญหักจะชม
จริงอยู่คุณหาขึ้นชม	แถมมีถูระบมตอนปลาย
หญิงชายเกิดตามธรรมดา	เนื้อคู่จักมาสมหมาย
ทางโลกอุปโลกน์หญิงชาย	ความเกิดความตายคู่กัน (พระราชนิพนธ์)
	(ความฉิบครั่งแรก หน้า 1)

เรื่อง อุบิทิเหตุ ก็นำบทร้อยกรองขึ้นต้นบท บทร้อยกรองนั้นสอดคล้องกับเนื้อเรื่องทั้งกล่าวถึงอุบิทิเหตุอันเป็นต้นเหตุให้ตัวละครในเรื่องคือ งามพิศ ต้องประสบกับความลำบาก ทั้งประจิตรและสุนทรีต่างก็คอยให้ความช่วยเหลืองามพิศและประพันธ์ผู้เปรียบเสมือนผู้ที่ทักทาย อีกทั้งให้ข้อคิดที่เชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องว่า เมื่อประสบกับความทุกข์ก็ควรกระทำตนให้เข้มแข็ง

ครุองใจอยู่ในอุเบกขา
 อุตสาหในศุภกิจในยศยศ
 คำจุนยอนนอแอแลอับจน
 แตสวนคนอยาทองของอผู้ใด
 ชีวิตนี้มีไคฉิบฟองสบ
 เราอยู่เพื่อทำหุนไวชาติใหม่

กรุณาผู้ล่าหากทกยากไร
 เข็มแข็งในเมื่อทุกขมาถึงตัว (อุบติเหตุ หน้า 1)

4.2.2.2 ใช้แทรกในเนื้อเรื่องหรือใน

คำพูดของตัวละคร การใช้หรือยกทรงนอกจากจะใช้ก่อนการดำเนินเรื่องราวแล้ว
 ขณะที่กำลังดำเนินเรื่องราว คอกไม้สดก็นำหรือยกทรงมาใช้ มีทั้งใช้บรรยายราย
 ละเอียด สอดใส่ในคำพูดของตัวละคร และนำมาใช้ในส่วนนี้มากกว่าส่วนอื่น ๆ
 เช่นเกี่ยวกับการใช้พุทธภาษิต คอกไม้สดสร้างงานด้วยความประณีตบรรจงจริง ๆ
 เพราะทุกสิ่งทุกอย่างที่คอกไม้สดแสดงออกมาในงานเขียนมีความเหมาะสม สอดคล้อง
 ก้องกัน เป็นระบบระเบียบเดียวกัน บทหรือยกทรงที่นำมาใช้ก็ใช้ได้อย่างเหมาะสม
 เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

"เห็นพระน้องทรงโศกกันแสงให้
 พระสวมสูคคอกไว้แล้วรับขวัญ
 กังขวยแล้วเกิดใหม่โคพบกัน
 ออย่าโศกศัลย์นักเลยก็อย่า..." (พระราชนิพนธ์ฮีเหณา)

(ศักรของเจ้าหลอน หน้า 233)

บทหรือยกทรงนี้อยู่ในเรื่อง ศักรของเจ้าหลอน ใช้บทหรือยกทรงสอดแทรก
 ในตอนที่ประสังข์พบกับมยุรีและได้เปิดเผยความจริงว่า ประสังข์กับประสมเป็นบุคคล
 คนเดียวกันและเข้าถึงความในใจของเขานึกถึงมยุรีคุ้มหมื่นตลอดเวลา ทุกสิ่งทุกอย่าง
 ที่เกี่ยวข้องกับมยุรีเขาจำได้ทุกอย่าง เป็นเหตุให้มยุรีซาบซึ่งมาก น้ำตาคลอตา
 ประสังข์มองหน้ามยุรีและนึกถึงพระราชนิพนธ์ฮีเหณา บทที่ยกมานั้นสอดคล้องกับ
 เนื้อหาที่กล่าวเป็นอย่างดี

"ไทรโยค มีหอธารน้ำพุคู้กัน คุดอกฉันไหลลงแต่ยอกคณา เป็นโปรงปล่อง
 ของชั้นบรรพชา เชนซากังสายสุทรายริน..."

"บางเป็นหอแถวทางหวางบรรพต เสี่ยวลคไหลมาไม่รู้สิ้น น้ำใสไหลชอก
 คิชริน หวังถวิลถึงสวาสติไมคลาคลลสา" (พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 1)

(อุบติเหตุ หน้า 346)

ตอนนี้เป็นตอนที่สุนทรหวนหลวงชาญยนคร ก็จกัมนายแพทย์สุทัศน์ไปเที่ยว
 ไทรโยค เมื่อเอ่ยถึงไทรโยค หลวงชาญา ก็กล่าวเป็นคำกลอนขึ้นมา ซึ่งแสดงให้เห็น

เห็นอุปนิสัยของตัวละครคือหลวงชาฎา ในการชอบอ่านบทกลอน จึงสามารถจำมาพูด
ได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะกล่าวถึงอะไรหลวงชาฎา ต้องมีบทกลอนขึ้นมากล่าวได้เสมอ

ถ้าประมวลความคิดของหลวงนฤบาลในยามที่หับตาเห็นภาพดังกล่าว
ก็น่าจะเป็นเนื้อความดังนี้

หิ้งเช่าเย็นมิไค้ เว้นวายุถวิล
คณิงกลินมารศรีที่หมายมั่น
คณิงพักตร์รับพักตร์ เมียงมั่น
คณิงกรรณรับรสสุมนา
คณิงชนงโองรับพิชัญยาน
คณิงเนตรนำชวนเสนา
คณิงปรางที่เजाเป็อนชววนมา
ไทนาศาสตรสรวิจวนใจ

(ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 412-413)

บทร้อยกรองที่กล่าวนี้เป็นบทร้อยกรองที่กล่าวโดยสรุปความคิดของ
หลวงนฤบาล ซึ่งเป็นตอนที่หลวงนฤบาลคิดถึงวไล เพราะหลวงนฤบาลมีความหวัง
ในท้าวไล เนื่องจากวไลแสดงให้หลวงนฤบาลเห็นว่า ไม่พอใจที่จะใกล้ชิดสนิทสนม
กับหลวงปราโมทย์จุฑาณี-ภรรยาจนถึงแม้จะไค้พบหน้ากันบ่อย ๆ ก็ตาม

"ไฟแรงแสงร้อนล้า" หลวงนฤบาลกล่าวอุทิศความจำที่เหมาะแก่เวลา
"ยอมแพ้น่าเป็นนิจมา เหล็กแข็งและแกรงกลา ยังพาออนเมือร้อนไฟ
ลมุโขกสะบึกแรง คนไม่แข็งยอมโค่นไป ชายเว็องฤทธิไกรยอมจะแพ้อิสตรี"
แล้วเขานอมศรีหะค่านับอมราอย่างงคงาม

(ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 644)

บทร้อยกรองนี้เป็นคำพูดของหลวงนฤบาลที่กล่าวออกมาในตอนที่ถูกขุ
กับอมรา อมราพูดกับหลวงนฤบาลเรื่องอัมพร อมราชี้แจงแสดงให้หลวงนฤบาล
เห็นว่าอัมพรมีความเหมาะสมที่จะเป็นคู่ครองของหลวงนฤบาลและยังกล่าวว่า
หลวงนฤบาลเป็นคนคื้อและปากแข็ง หลวงนฤบาลจึงไค้ยอมออกมาเป็นคำกลอน
ดังกล่าว ซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องที่กำลังพูดถึง

"ผมสลดว่ยช่วยช้ำค่าเป็นเงา ให้ชื่อเจ้าว่าพิมพ์ิลาสัย" ยรรงเอนตัวลงนอนคังเคิม แล้วห้องค่าเหล่านั้ันค้วยเสียงที่เขานิกว่าค้อย แ่ทุกคนที่นั้งอยู่ในหมู่นั้ัน ไค้อันณั้ค...

(บุพเพสันนิวาส หน้า 101)

ตอนนี้เป็นตอนที่ยรรงไค้ทั้งเรื่องราวของศจึจากคำบอกเล่าของหลวงบริหารสุขภาพเป็นเหตุให้เขานิกถึงความงามของนางในวรรณคดีคือ นางพิมพ์ิลาสัย จึงไค้กล่าววทกลอนนี้ออกมา

...ค่าเปรียบเทียบนี้เข้าถึงหัวใจพระอนุรักษ์ฯ ลักษณะอ้อมอย่างเทียบเปรียบเทียบปรากฏขึ้นที่ริมฝีปาก กำปั้นหุมมือตัวเอง เน้นพันพลงกล่าววว่า

"เป็นน้องทองเคียวกันก็จริงอยู่ จะเป็นลูกพอกูกี้หาไม"

(บุพเพสันนิวาส หน้า 175)

บทร้อยกรองนี้เป็นคำพูดของพระอนุรักษ์ฯ ขณะที่กำลังสนทนากับภรรยาถึงเรื่องศจึน้องสาวต่างมารดา เมื่อพระวิจารย์ฯ ไค้มาทาบหามสู้ออ อัมพรภรรยาพระอนุรักษ์ฯ ไม้ต้องการไ้เห็นองสามิไค้คี้ จึงพุกยุงให้พระอนุรักษ์ฯ ไช้วเชวเป็นเหตุให้พระอนุรักษ์ฯ คล้อยตามและกล่าวออกมาเป็นบทร้อยกรองคังกล่าว ซึ่งการนำบทร้อยกรองมาสอดแทรกในตอนนี้ทำให้ผู้อ่านไค้เข้าใจอารมณ์ของผู้พูดขณะนั้นไค้เป็นอย่งคี้

คอกเอย คอกมัวสาย ถึงแมลงภูไค้กลั้กราย ก็ยังไม่หายงามเอย

(จากบทละครคึกค้ำวรพท์ เรื่องสังข์ศิลป์ไชย)

(ความฉิคครั้งแรก หน้า 626)

หลวงนฤบาลไค้ลอบพิศควาไลเมื่อไค้มาพบกันอีกครั้ง หลังจากทีจากกันไปนาน พิศคอย่งไรวไลก็ยั้งมีความงามถึงแม้จะอยู่ในระหว่างทุกซ์โสค หลังจากพิศควาไลจนถึถ้วนก็สรุปลเป็นความฉิคของหลวงนฤบาลเป็นค่ากลอนคังกล่าว

รวมความวว่า ชีวิตสมรสของวไล นับแต่วันแรกจนถึวันทีบุตรชายของ หลอนอายุครบ 4 เดือน เป็นชีวิตทีเติมไปค้วยความช่าสุค คูกคิมและราบรินจะหาสิงรอนใจมาแฉวพาน แมแต่เล็กก็ไมมี

แต่

โค ๆ ในโลกล้วน	อนิจจัง
มีแต่มาปบุญยัง	เที่ยงแท้ (ความฉิบสางแรก หน้า 249)
.....	.....
.....	.....

ในตอนนี้เป็นการยกค่ากลอนขึ้นมาเพื่อเป็นการส่งทอดเชื่อมโยงเนื้อเรื่อง เพื่อให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ต่อเนื่องกับเนื้อเรื่องเดิม แทนที่จะกล่าวเป็นร้อยแก้วธรรมดา ก็กล่าวเป็นบทร้อยกรองซึ่งจะให้ความที่กระชับ ไม่เอนเอื้อ

เครื่องบรรพชิตพร้อม	บริฎฐาร
แปดสิงโคขนามขนาน	ไปล่า
เตจิวริกควรประมาณ	บาทรมีก เข็มนา
รักประกาศ, ผากรองนำ	ครบถ้วนควรแสดง (โคลงเก่า)
	(ความฉิบสางแรก หน้า 678)

ดอกไม้สดนำโคลงเก่ามาใช้บรรยายพิธีในการอุปสมบทของอำนวย ซึ่งจะทำให้ทราบว่าเครื่องบรรพชิตนั้นมีอะไรบ้าง การนำบทร้อยกรองมาบรรยายช่วยให้ผู้อ่านได้เข้าใจชัดเจน ไม่สร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้อ่าน

"ชะยิงพิศก็ยิงคิงบุษ เจ้างามสุดงามยิ่งไม่มีสอง งามทั้งผางามทั้งพิศ
 ทิกใจปอง งามจรคางามท่านองสะเห็นอายุ งามอ้อมเมื่อเจ้าแยมเยือนรับที่ งามฉวี
 ทักตร์ของคังจันทรฉาย งามโอรุที่เจ้าเอื้อนอรรถิปราย งามเนตรที่เจ้าชายให้ชวนชม"
 (หนึ่งในร้อย หน้า 309)

บทร้อยกรองนี้เป็นบทประพันธ์ที่วิชัยแต่งขึ้นเมื่อเห็นรูปภาพของจันทร์ และกระดากอายตนเองที่จะร้องเป็นเพลง จึงใช้เสียงขอร่าพันด้วยคำแทนเสียงท้ว ซึ่งแสดงให้เห็นความในใจของวิชัยได้เป็นอย่างดี

โช้ ! คุณทีละ มียายไม่มีตาจะทีอะไรละ

"ในโลกนี้มีอะไรที่ไม่คู่ ใต้เห็นอยู่ทั่วถ้วนล้วนเป็นสอง
 แต่ดวงจันทร์นั้นยังมีอาหิทยปอง ใต้พบท่องบางคราวเมื่อเข้าเย็น"

(ความฉิบสางแรก หน้า 349)

บทร้อยกรองนี้เป็นคำกล่าวของวไล ในขณะที่วไลสนทนากับหลวงปราโมทย์ วไลเล่านิทานให้หลวงปราโมทย์ฟังและมักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า ยายกะตา หลวงปราโมทย์จึงกล่าวว่า ทำไมต้องมียายกะตาเสมอ ยายคนเดียวหรือคาคนเดียวไม่มีหรือ วไลจึงกล่าวคำกลอนให้หลวงปราโมทย์ฟัง

คำพูดของหลวงปราโมทย์เมื่อกล่าวถึงความงามของหล่อนั้นหวานนุก หวานจับใจจับใจ วไลตั้งใจจะนุ่อดันถึงสิ่งเหล่านี้ตามสบายแต่คนเดียว คุรุหรือมีผู้มาชักชวน มีหน้าซำยังกล่าวด้วยถ้อยคำแสลงหู ทั้งเป็นลุ่มรายอีกเล่า ถ้าหากวไลเป็นอินทรีก็คงจะ "ลุกขึ้นกระพือทวาคไป เหมอายุกาลสุรยักมี มาพูดให้เป็นกลางกลางพิชิต ชีวิตมิ่งถึงที่จะบรรลัย" (ความผิดครั้งแรก หน้า 133)

วไลกำลังปัสมีปิตีที่หลวงปราโมทย์กล่าวชมและบอกรักตน แต่อมรากลับไม่พอใจที่วไลตกลงปลงใจกับหลวงปราโมทย์ อมราจึงว่าวไล เป็นคนที่ชอบเอาชนะผู้อื่นและทำนายว่า วไลจะชนะไปไม่ไค่นาน เป็นเหตุให้วไลไม่สบายใจ จึงคิดว่าถ้าตนเป็นอินทรีจะทำกิริยาตั้งกล่าว

หลวงปราโมทย์ก็ถอนใจยาวมองคววไล คล้ายจะพูดว่า "จำเป็น จำไกลใจเสียคาย โฉมฉายคอยอยู่สวัสดิ์" (ความผิดครั้งแรก หน้า 149)

บทร้อยกรองนี้เป็นความนึกคิดของหลวงปราโมทย์ในขณะที่หลวงปราโมทย์ไปคิดพันวไล ได้ไปหาวไลที่บ้านและพยายามหาทางพูดคุยกับวไลและครั้งถึงเวลาจะกลับก็ให้เด็กเสียดายไม่อยากจะจากนางอันเป็นที่รัก

"คำจริงเป็นคำไม่ตาย" มัจฉิกกล่าวไว้ตั้งนั้น แต่คำจริงซึ่งไม่รู้จักตายนั้น อาจสังหารผู้กล่าวให้ตายได้ ยุติธรรมอยู่ที่ผู้มีอำนาจ สมด้วยบทพระราชนิพนธ์อันมีความว่า "ถ้าหมักคือยุติธรรมจงจำไว้ ใครหมักใหญ่ได้เปรียบเปรียบเที่ยวเกลอ"

(ความผิดครั้งแรก หน้า 781)

บทร้อยกรองนี้เป็นบทที่สอกระแห ระหว่างมหสนทนาของปิกาของอำนวยกับอำนวย เมื่ออำนวยกล่าวกับปิกาวารักอมรา และต้องการให้ปิกามารคัจฉการให้ แต่พระยาศรีสุภเวทย์ผู้ปิกาเกรงว่าจะเหมือนกับคววไลกับหลวงปราโมทย์จึงไม่พอใจเมื่ออำนวยแจ้งความประสงค์จะแต่งงานกับอมรา

"ผมอ่านพระราชนิพนธ์อิเหนา พบคอนชมทะเลซึ่งกล่าวไว้เหมือนมาก มี
คำว่าหินปะการังสีเหมือนมรกตเหมือนลงยา พยายามทองหลายเที่ยวแต่จำ
ไม่ได้"

...สุนทรีย์เห็นสุทัศน์เป็นคนแปลกยิ่งขึ้น หลวงชาฎา พุกแก้วหัวเราะ
"ช่างผมก็แค่จำกลอน ของจริงไม่เคยเห็น"
"จำตรงที่ผมว่าโคโหมละ?"
"โค ชี้ชมศิลาปะการัง ที่เชื่อมกับมรกตสกลสี ที่ลายก็คล้ายราชวาที แดง
เหลืองเชื่อมสีคังโมรา" (อุบติเหตุ หน้า 536)

ตอนนี้เป็นตอนที่สุนทรีย์ หลวงชาฎา และนายแพทย์สุทัศน์ ไปเที่ยวพักผ่อน
ที่หัวหิน ทั้งสามได้สนทนากันถึงเรื่องด้านครที่เป็นดำใหญ่และก็ใกล้กล่าวเลยไปถึง
เรื่องทะเล นายแพทย์สุทัศน์ได้ยกพระราชนิพนธ์อิเหนา คอนชมทะเล แต่ตนเอง
จำไม่ได้ หลวงชาฎา ซึ่งจำตอนนี้โคจึงกล่าวแทน

4.2.2.3 ไร้ตอนจบของเรื่อง

คอกไม้สกลใช้พุทธภาษิตเมื่อจบเรื่อง คอกไม้สกลก็ใช้หรือยกเรื่องในตอนจบของ
เรื่องเหมือนกัน คอกไม้สกลได้ยึดมั่นในการสร้างงานตั้งแต่การเริ่มต้นเปิดเรื่อง
ดำเนินเรื่องจนถึงการปิดเรื่อง ซึ่งการปิดเรื่องนั้นเป็นจุดที่คล้ายคลึงทุกสิ่งทุกอย่าง
คอกไม้สกลใช้หรือยกเรื่องเพื่อสรุปคอกย้ำความเข้าใจระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน
และคอกไม้สกลก็ใช้ได้อย่างเหมาะสมทั้งตัวอย่าง

คนใดคนหนึ่งผู้	ใจกรรจ
เคียดชชาคนอนันต์	หนักแห
ไปปานบุรุษอัน	บุจจุจิต เองนา
เขียรพานเป็นยอแล	วายุมีชัย (โคลงโลกนิติ)

(ชัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 730)

เรื่อง ชัชชนะของหลวงนฤบาล เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงการชนะใจ
ตนเองของหลวงนฤบาล ในการที่ไม่ยอมให้อ่านาจ่ายค่ามาครอบงำ สามารถ
ประคับประคองใจตนเอง ไม่แก่งแย่งชิงดีหรือให้ร้ายหลวงปราโมทย์เพื่อช่วงชิง
วโลมาเป็นภรรยาของตน อีกทั้งยังช่วยให้สามี-ภรรยาทั้งคู่ได้สมหวังอีกด้วย ซึ่งเป็น
การกระทำที่ขัดกับความรู้สึกของตนเอง แต่หลวงนฤบาลก็ทำได้สำเร็จนับเป็นชัยชนะ
ที่ยิ่งใหญ่ คอกไม้สกลใช้หรือยกเรื่องเป็นการสรุปเรื่องราวให้เข้าใจเนื้อเรื่องทั้งหมด
ที่กล่าวมา

ที่รักขนานาก้วย
ไชวกรภูวิไล
ชินจิตแคหลอนไซ
อภิลิงปฏิบัตินา

เห็นใจจริง จริงแธ
เลิศล้ำ
คู่ชื้อ
สงไหวกแรง (พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 5)

(สามชาย หน้า 599)

บทร้อยกรองนี้ใช้เป็นคำพูดของตัวละครเอกในเรื่อง สามชาย คือรักน เป็นตอนที่พักรักษาตัวกับรักนในขณะที่จะไปงานสโมสรสันนิบาตเนื่องในพระราชพิธี ฉัตรมงคล โดยรักนถามพักรว่าเสียใจหรือไม่ที่มีสามีเป็นเพียงคนธรรมดา ไม่มียศ ไม่มีตราจูลจอมเกล้าประดับอก พักรก็กล่าวว่าตนเองภูมิใจมากกว่าที่ได้สามีเช่นรักน เพราะรักนเป็นบุรุษผู้เข้มแข็งทั้งกำลังกายและกำลังใจ จะเป็นหลักที่พึ่งของพี่น้อง ทั้งหลายได้ในวันข้างหน้า รักนจึงกระซิบข้างหูภรรยาเป็นบทกลอนข้างต้น ซึ่ง เหมาะสมกับบทสนทนาและเนื้อเรื่องที่กำลังพูดกันอยู่

จากข้อมูลที่ยกมาจะเห็นว่าดอกไม้สดทำสิ่งใดมิใช่ทำเพราะความบังเอิญ เฉลอไฉล แต่ดอกไม้สดทำโดยมีจุดมุ่งหมาย การใช้พุทธภาษิตและบทร้อยกรองนี้ ใช้ได้สอดคล้องกับเนื้อหาและแนวคิด เหมาะสมกับบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยของ ตัวละคร เช่น หลวงชาญ ในเรื่อง อุบัติเหตุ เป็นผู้มีนิสัยเจ้าบทเจ้ากลอน ดอกไม้สด ก็สอดคล้องกับบทร้อยกรองลงในคำพูดของตัวละคร หรือรักนในเรื่อง สามชาย ผู้ซึ่งมัน อยู่ในความดี ยึดถือศาสนา ก็มักจะพูดโดยสอดแทรกพุทธวจนะในคำพูดเสมอ การใช้ พุทธภาษิตและบทร้อยกรองนั้นยังเป็นการเน้นการใช้ภาษาเพื่อสิ่งที่ยุ่เขียนต้องการด้วย คือ การยกระดับสังคมให้สูงขึ้นในทางศีลธรรมและจริยธรรม

4.3 การตั้งชื่อเรื่องและตัวละคร

การตั้งชื่อเรื่อง เจือ สตะเวทิน กล่าวว่า "ชื่อเรื่องเป็นเสน่ห์สำคัญของหนังสือ ชื่อเรื่องน่าอ่านหรือไม่อยู่ที่ความเหมาะสม ชื่อเรื่องที่ดีมีลักษณะ 2 ประการคือ 1. เหมาะกับเรื่อง 2. จำง่าย"²³

²³ เจือ สตะเวทิน, ศิลปะการประพันธ์ (พระนคร : อักษรเจริญทัศน์, 2510), หน้า 128.

การตั้งชื่อเรื่องของคอกไม้สด คอกไม้สดตั้งชื่อเรื่อง 2 ลักษณะ คือ

1. ตั้งชื่อโดยให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
2. ตั้งชื่อโดยใช้นามตัวละครสำคัญในเรื่อง

1. ตั้งชื่อโดยให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง คอกไม้สดตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องเป็นส่วนมาก ซึ่งเป็นการจงใจให้ผู้อ่านเฝ้าอยากทราบว่าชื่อเรื่องเช่นนี้ เนื้อเรื่องจะดำเนินไปในรูปแบบใด และบางครั้งชื่อเรื่องยังเป็นการสรุปให้ผู้อ่านได้เข้าใจว่าตั้งแต่เริ่มอ่านจนกระทั่งจบนั้น ทำไมจึงใช้ชื่อเรื่องเช่นนี้ เพราะการตั้งชื่อเรื่องในลักษณะนี้จะเชื่อมโยงแนวความคิดให้ผู้อ่านได้เข้าใจแนวคิดของเรื่องที่ยูเขียนเสนอได้เป็นอย่างดี

การตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องเริ่มตั้งแต่เรื่องแรกคือ เรื่อง
ศักรของเจ้าหลอน

ศักรของเจ้าหลอน ตั้งชื่อได้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องเพราะเป็นเรื่องที่นางเอกคือ มยุรี ไม่พอใจคู่หมั้นของตนที่ผู้ใหญ่จัดการให้ ดังนั้นการตั้งชื่อเรื่องว่า ศักรของเจ้าหลอน ก็ชี้ให้เห็นความคิดของมยุรีที่คิดว่าชายคนนั้นเป็นศักรของเธอ

ความฉิบสางครั้งแรก ชื่อเรื่องเป็นการสรุปเนื้อเรื่องที่ว่า การตัดสินใจของตัวเอกในเรื่องคือ วไล ที่ประสบกับความผิดหวังในการที่ตัดสินใจเลือกหลวงปราโมทย์เป็นคู่ครอง ซึ่งตั้งแต่วไลโตเป็นสาวขึ้นมาไม่เคยฉิบสางในเรื่องใด เพิ่งครั้งนี้เป็นครั้งแรก จึงถือว่าเป็นความฉิบสางครั้งแรกของตน

กรรมเก่า ชี้ให้เห็นเรื่องบุญ-กรรม การกระทำที่เป็นผลของบุญ-กรรม ทั้งอาจพ้อของนุชและอัมพร ทำกรรมไว้ต้องชกใช้ผลกรรมนั้น

สามชาย เป็นเรื่องที่ประกอบด้วยตัวเอกที่เป็นชาย 3 คน คือ อนุวัตร ประวัตร และรัตน แสดงให้เห็นอุปนิสัยและพฤติกรรมต่าง ๆ ของชายทั้ง 3

หนึ่งในร้อย เนื้อเรื่องแสดงให้เห็นคุณสมบัติ ความประพฤติกของตัวเอกในเรื่องคือวิชัย ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม ความดีเพียบพร้อมเป็นบุคคลที่หาได้ยากในสังคม คงจะมีเพียงหนึ่งในร้อยคนเท่านั้น

อุบัติเหตุ เนื้อเรื่องที่ดำเนินไป เหตุการณ์ทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่องนี้เกิดขึ้นเพราะอุบัติเหตุทั้งสิ้น เริ่มเปิดเรื่อง ประจักษ์ชัดชัดไปชนกับหลวงเวชศาสตร์ อุบัติเหตุครั้งนั้นเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดเป็นเรื่องราวต่อ ๆ มา

บุคิ เนื้อเรื่องชี้ให้เห็นคุณสมบัติของบุคิว่า บุคิที่เป็นบุคิไม่ว่าจะตกอยู่ในฐานะเช่นไรก็ยังประพฤติก่อน ครองตนสมกับความเป็นบุคิที่อยู่เสมอ

บันทวน เนื้อเรื่องกล่าวถึงบันทวนชายหนุ่มที่แต่งงานมาแล้ว 2 ครั้ง ครั้งแรกประสบความล้มเหลว ครั้งที่สองความตายก็มาพรากภรรยาไปจากตน บันทวนมาพบวันที่มีความสุขจริง ๆ ก็คือมาพบกับภริณี ภริณีทำให้บันทวนรักและบันทวนได้มีความสุขในคู่ครอง ซึ่งสอดคล้องกับชื่อเรื่อง คำว่า "บันท" หมายถึง ความสนุก ความยินดี ความรื่นเริง²⁴

นี่แหละโลก เนื้อเรื่องกล่าวถึงความเป็นไปในการดำเนินชีวิตของแต่ละคนที่อยู่ในโลกใบเดียวกันนี้ พฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครสะท้อนให้เห็นภาพแง่มุมต่าง ๆ ในสังคม ชี้ให้เห็นว่า นี่แหละคือโลกที่เราอาศัยอยู่

วรรณกรรมชั้นสุกห้าย เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกิดจากไม้สกกแตกไม่จบ ความตายก็มาพรากเธอไปเสียก่อน จึงไม่ได้ตั้งชื่อเรื่อง เรื่องนี้มีเนื้อหาต่อจากเรื่อง นี่แหละโลก ด้วยเหตุที่เป็นเรื่องสุกห้าย จึงได้ชื่อว่า "วรรณกรรมชั้นสุกห้าย"

นอกจากนวนิยายแล้ว เรื่องสั้นคอกไม้สกกก็ตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

Romance ซ่อนเรื่องจริง เนื้อเรื่องเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรักระหว่างหญิงชาย และอิทธิพลของความรักสามารถเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่ร้ายกลายเป็นดี สุกห้ายทั้งคู่ก็ประสบความสมหวัง สมกับคำว่า Romance

²⁴ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2530), หน้า 434.

เนื่อคู่ เป็นเรื่องที่หญิงและชายคู่หนึ่งที่พบกันโดยบังเอิญ ได้พูดคุยแสดงทัศนคติต่อกัน เกิดความพึงพอใจกัน ทั้งนี้เพราะทั้งคู่เกิดมาเพื่อเป็นเนื่อคู่กัน

บิก ๆ หน้อย ๆ เป็นเรื่องที่น่าเรื่องนามธรรมเกี่ยวกับความตระหนี่กับความอารีมาดุกเป็นรูปธรรม เล่าเป็นเรื่องราวสังสอนเด็ก ๆ เนื้อหาไม่หนักสมอง

นาง เนื้อเรื่องผูกพันกับหญิงสาวโดยที่ตัวเอกคือสรรค พมภาพของหญิงสาวผู้หนึ่งโดยบังเอิญ เป็นเหตุให้อยากรู้จักหญิงสาวในภาพนั้น เนื้อเรื่องโดยตลอดจึงเกี่ยวกับผู้หญิงในภาพนั้นทั้งสิ้น เรื่องนี้ไต่แบ่งเป็นตอน ๆ และขึ้นต้นด้วยคำว่า นาง ชื่อเรื่องในทุกตอนสอดคล้องกับเนื้อเรื่องในตอนนั้น ๆ เช่นตอนที่ 1 นางในรูป เนื้อเรื่องกล่าวถึง สรรคพบผู้หญิงในรูปและเกิดความพึงพอใจ ตอนที่ 2 นางในจดหมาย คุณปู่ไต่แนะนำผู้หญิงให้กับสรรคชื่อเสลา มาในจดหมาย ตอนที่ 3 นางในกระจก สรรคไต่พบกับหญิงในรูปโดยมองผ่านในกระจกที่ร้านอาหารและเห็นเธอนั่งรับประทานอาหารอยู่ ตอนที่ 4 นางในสวน สรรคไต่ไปเที่ยวกับเพื่อนและพบกับนางที่อยู่ในรูปที่บ้านสวน เธอบอกว่าเธอชื่อเสลา ชื่อเล่นชื่อแคง ตอนที่ 5 นางในอศิก สรรคไต่ทราบความจริงว่าเสลาคือหนูแคงที่ตนเคยรู้จักเมื่อครั้งยังเป็นเด็กนั่นเอง ตอนที่ 6 นางตลอดกาล สรรคกับเสลาตกลงและทำความเข้าใจในเรื่องที่ผิดพ้องหมองใจกันในอศิกไต่ เสลาไม่ติดใจสงสัยที่สรรคเคยแกล้งเสลาเมื่อเป็นเด็ก เสลาจึงเป็นนางตลอดกาลของสรรค

4 ชั่วโมงในรถไฟ เนื้อเรื่องกล่าวถึงการเดินทางในรถไฟและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในขณะที่นั่งรถไฟ

หมองูคายเพราะงู... หมอทัน... เนื้อเรื่องเกี่ยวกับหมอท่าพันหลงรักคนใช้สาวที่มาท่าพัน เปรียบเสมือนหมองูคายเพราะงู ดังนั้นหมอท่าพันจึงมีลักษณะคล้ายคลึงกัน

พลเมืองคี เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นการพยายามกระทำตนเป็นพลเมืองคี แต่การกระทำตนของเขานั้นไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่รอบข้าง

คนใจบุญ แสดงให้เห็นสภาพจิตใจของบุคคลที่สงสารผู้อื่นที่ได้รับเคราะห์กรรมเป็นความสงสารที่เกิดจากความคาดคะเน ความนึกคิดของตนเอง โดยไม่ทราบข้อเท็จจริง ซึ่งคนลักษณะเช่นนี้เรียกว่า คนใจบุญ

พฤติกรรมของผู้รักความเป็นโสศ เนื้อเรื่องเป็นการแสดงให้เห็นทัศนคติของหญิงชายที่ไม่พึงประสงค์ที่จะแต่งงานเพราะเหตุที่ยังไม่พบกับคนที่ถูกใจ ดังนั้นจึงคิดว่าการมีคู่ครองเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่ายจึงกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการแต่งงาน

เมื่อกลับจากดูเรื่อง "วอลแตร์" เรื่องนี้เขียนเกี่ยวกับความฝันของนักประพันธ์ที่กลับจากภาพยนตร์เรื่อง "วอลแตร์" ก็เที่ยวไปฝันซึ่งฝันนั้นเป็นเรื่องที่สร้างอารมณ์ขันให้แก่ผู้อ่าน

ไฟ เนื้อเรื่องแสดงให้เห็นพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ไม่เคยประสบกับอบายมุข เมื่อไปประสบโดยไม่มีคนคอยชี้แนะจึงเปรียบเสมือนกำลังเล่นกับไฟซึ่งอาจจะเผาผลาญตนเองได้ เช่น ศากุน ในเรื่องนี้

ดวงจักษุของท่านผู้พิพากษา เป็นเรื่องที่ชี้ให้เห็นความยุติธรรมของผู้พิพากษาในการพิจารณาคดีโดยการถอดดวงจักษุออก เมื่อขาดความบริสุทธิ์ยุติธรรมผู้พิพากษา ก็ไม่มีดวงจักษุตลอดไป

1/500 เป็นเนื้อเรื่องที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมของบุคคลที่ขวางโลก ซึ่งคนลักษณะนี้คงจะมีเพียง 1 ใน 500 คนเท่านั้น เพราะพฤติกรรมของเขานั้นไม่คล้อยตามสังคมที่อยู่รอบข้าง

นอกจากนี้ยังมีเรื่อง นิทานคำพากย์ ยิงสัตว์ แอนนากับพระเจ้ากรุงสยาม ศิลปะคืออะไร เรื่องเหล่านี้บางเรื่องเป็นเรื่องแปล บางเรื่องเป็นบทความที่นำมารวบรวมในเรื่องสั้นให้ชื่อว่า "ทุกสิ้น" และ "บุษบาบรณ" ที่ใช้ชื่อว่าทุกสิ้น และ บุษบาบรณ ก็เพื่อให้สอดคล้องกับนามของผู้เขียน

2. ตั้งชื่อเรื่องโดยใช้นามตัวละครสำคัญในเรื่อง การใช้ชื่อตัวละครในเรื่องตั้งชื่อเรื่องช่วยชี้แจงผู้อ่านให้เข้าใจเนื้อเรื่องที่กล่าว เรื่องราวทั้งหมดที่

เขียนขึ้นเกี่ยวข้องกับผูกพันกับชื่อตัวละครที่นำมาตั้งชื่อเรื่อง เช่น เรื่อง นิจ รัชชนะของหลวงนฤบาล ในเรื่องสั้นไค้แก่เรื่อง อัครนางสิงห์ เป็นต้น

นิจ เป็นชื่อตัวเอกของเรื่อง เป็นคู่ครองหลวงนฤบาล ตลอดทั้งเรื่อง เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับนิจ นิจแต่งงานโดยความเห็นชอบของผู้ใหญ่ จึงไม่เป็นที่รักของสามี แต่ท้ายสุดก็สามารถเอาชนะใจสามีได้

รัชชนะของหลวงนฤบาล ตัวเอกของเรื่องคือ หลวงนฤบาล ได้แสดงให้เห็นการเอาชนะใจตนเองได้เป็นผลสำเร็จ การตั้งชื่อเรื่องเช่นนี้เป็นการจูงใจให้ผู้อ่านให้อยากทราบว่าอะไรคือรัชชนะของหลวงนฤบาล หรือหลวงนฤบาลใครนะอะไรหรือชนะใคร

อัครนางสิงห์ เป็นเรื่องของสิงโตที่มีผู้ขี่มาเลี้ยงและตั้งชื่อว่า "อัครา" เป็นนางสิงห์ที่มีความกตัญญูต่อนายที่เลี้ยงตนมา

คอกไม้สคเป็นนักเขียนที่มีความพิถีพิถันประณีตบรรจงมาก วรรณกรรมในแต่ละเรื่องตั้งชื่อเรื่องได้สอดคล้องเหมาะสมชวนให้ติดตาม นับเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของคอกไม้สคในการสร้างงานวรรณกรรม นอกจากตั้งชื่อเรื่อง การตั้งชื่อตัวละคร ก็เช่นกัน ตัวละครที่เป็นหญิง คอกไม้สคตั้งชื่อได้เหมาะสมสำหรับผู้หญิง เช่น มยุรี นิจ วไล อมรา นุช อัมพร รัชนี พัทรี อนงค์ งามทิศ สุนหรี วิมล ภรณี ยุพา สำหรับ ศรีสอางค์ สุรางค์รัตน์ จินตนา เฉลา ศัลยา ขนิษฐา ฉวี ไพจิตร เสลา สมจิต วนิดา ศจี เป็นต้น ตัวละครชายก็ใช้ชื่อได้เหมาะสม เช่น ประสงค์ พงศ์อนุวัตร์ ประวัตร์ รัตน์ วิชัย ชัค ประพันธ์ ประจิตร สุทัศน์ ปราโมทย์ อำนวย บันสี สโรช หวิษ สมุทรร สมอง วัชณ์ ยรรยง ชัย สรรค์ ธน ประสิทธิ์ ศากุน โชติ เป็นต้น

การตั้งชื่อตัวละครนับว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะถ้าตั้งชื่อตัวละครยากหรือยาวเกินไป ผู้อ่านจะจำลำบาก ถ้าตั้งชื่อไม่เหมาะสมกับเพศของตัวละครอ่านแล้วผู้อ่านจะสับสนต่อเพศของตัวละคร คอกไม้สคมีความประณีตในการตั้งชื่อตัวละครคือตั้งชื่อได้เหมาะสม ไม่ยาก ไม่ยาวเกินไป เหมาะกับเพศ อีกทั้งเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะ อุปนิสัยและเนื้อเรื่อง เช่น วไล ในเรื่อง ความฉิบสางครั้งแรก

วไลเป็นหญิงสาวที่สวยงาม ดังนั้นจึงเหมาะสมกับชื่อที่แปลว่า งาม

หลวงปราโมทย์ สามีของวไล เป็นชายที่มีอุปนิสัยร่าเริง สนุกสนาน ซึ่งตรงกับความหมายของคำว่า ปราโมทย์ ที่มีความหมายว่า ความบันเทิง ความปลื้มใจ²⁵

รัตน ในเรื่อง สามชาย เป็นคนที่เฝ้ายามไปค่ายกิริยามารยาทและตั้งมั่นอยู่ในความดี ซึ่งเปรียบเสมือนแก้ว ที่ถือว่าเป็นสิ่งมีค่ามาก

วิมล ในเรื่อง บุคิ เป็นหญิงที่รู้จักกอดทน รู้จักหาใจเมื่อประสบกับภาวะคับขัน มีใจเอื้อเพื่อผู้อื่น ประารถนาดีกับน้อง ๆ ถึงจะเป็นน้องต่างมารคาสมกับชื่อวิมล ที่แปลว่า ใส สะอาด บริสุทธิ์ กระจ่าง งาม²⁶

นอกจากดอกไม้สดจะตั้งชื่อตัวละครได้เหมาะสมกับบุคลิกลักษณะ อุปนิสัยของตัวละครแล้ว ตัวละครที่เกี่ยวข้องกัน ดอกไม้สดก็ตั้งชื่อตัวละครให้เสียงที่สัมพันธ์คล้องจองกัน เช่นเรื่อง หนึ่งในร้อย คุณหญิงมารคาของหลวงอรรดศิวิชัย ชื่อเดิมว่า ชื่น ลูกชายหญิงทั้ง 6 คนมีชื่อที่คล้องจองกันว่า วิชัย ช่าง ชิค ช้อย และชัค ชื่อขึ้นต้นคล้ายอักษรตัว ข คล้องจองกับชื่อมารคา หรือในเรื่อง นี้แหละโลก ครอบครัวยุของพระยาสรพกิจนิเทศ มีบุตรสาว 4 คน คือยุพา สำหรับ ศรีสำอางค์ สุรางค์รัตน์ ชื่อคล้องจองกันทั้งหมด ส่วนครอบครัวของคุณหญิงลมนพิพัฒน์พัลลภ มีบุตรชายหญิงชื่อคล้องจองกันคือ ปชา เลขา จินตนา ศัลยา และชนิษฐา ลงท้ายคล้ายเสียงสระ อา ทุกคน ในเรื่อง ชัชชนะของหลวงนฤบาล ก็เช่นกัน เมื่อนุชได้พบกับบุตรชายของหลวงนฤบาล นุชได้ถามว่า "หนูชื่ออะไรจ๊ะ?" "ผมชื่อพจน์ครับ คุณพ่อของผมเป็นคุณหลวงแต่ท่านชื่อ พจน์ ไหมมานั้นชื่อพัน" (ชัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 62)

ดอกไม้สดเป็นนักเขียนที่มีความประณีตบรรจงในการสร้างงาน เริ่มตั้งแต่การเสนอแนวความคิด การใช้กลวิธีในการสอดแทรกพุทธภาษิตหรือมَثร่อยกรอง การตั้งชื่อเรื่อง ชื่อตัวละคร ทุกขั้นตอนทำได้สอดคล้องกลมกลืนกัน ช่วยให้งานเขียนมีความเป็นเอกภาพอย่างเด่นชัด

²⁵ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, หน้า 513.

²⁶ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525, หน้า 757.